

m:
agazin

JUL 2016.
BROJ 10
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

DA LI VEĆ ŽIVIMO U SVOJOJ TEHNOLOŠKOJ BUDUĆNOSTI?

ZVIJEZDA
PONUDE
HTC 10
Izvajanje do
savršenstva

SVJETSKI
DOGAĐAJI
TechCrunch
Disrupt

TALENTI
Tatjana
Đekanović

m:tel

htc 10

POWER OF 10

**VRHUNSKA KVALITETA
ZVUKA**

24-bitne Hi-Res slušalice
i HTC BoomSound™ hi-fi
izdanje zvučnika

**SVJETSKI
NOVITET***

Prednja i zadnja
kamera posjeduju
stabilizaciju slike

**VRHUNSKE
PERFORMANSE**

Munjevito otključavanje
i aktiviranje aplikacija
otiskom prsta

**BATERIJA KOJA
TRAJE I TRAJE**

Trajanje baterije i do 2 dana.
Punjač za brzo punjenje
se dobija uz telefon**

htc
pursuit of brilliance

*Na osnovu rezultata HTC istraživanja modela glavnih brendova pametnih telefona, u februaru 2016. godine koristeći statistiku GSMArena i drugih izvora podataka
**Duljina trajanja baterije zavisi od mobilne mreže, lokacije, jačine signala, konfiguracije, korištenja uređaja te drugih faktora. Stvarni rezultati mogu varirati.

IMATE PRIJATELJE

03

05 **NUDIMO VAM**
iPhone je stigao u m:tel

14 **ZVIJEZDA PONUDE**
HTC 10: Izvajan
do savršenstva!

21 **DNEVNIK PRIJATELJSTVA**
Dio smo vaših
najljepših trenutaka

POSLOVNI SVIJET

25

42 **SVJETSKI DOGAĐAJ**
TechCrunch Disrupt

47 **BRENDovi KOJIMA VJERUJEMO**
Sony Xperia M5 i LG X

53 **TESTIRAMO**
Huawei P9 Lite: Stigao je
najmlađi član P porodice

S DRUGE STRANE

71

82 **U ROMINGU**
Briž: Izlet u prošlost

86 **TALENTI**
Tatjana Đekanović

91 **INTERVJU MOBILNIM**
Branko Janković

05

14

21

42

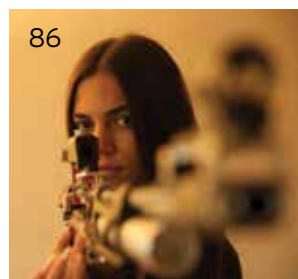
47

82

86

91

m:agazin

DOBRO DOŠLI U LJETO!

Dobro došli na još jedan m:agazin sastanak i sunčane stranice inspirisane prijateljstvom sa vama. Mnogo je novosti od našeg posljednjeg susreta.

Naša planeta se mijenja svakoga dana, kao i naši životi u ovom „ubrzanom“ vijeku. Nove tehnologije ne prestaju da nas iznenađuju, ideje se nevjerovatnom brzinom pretvaraju u djela, a mi se trudimo da idemo u korak s njima. Želimo za vas izabrati najinteresantnije informacije iz svijeta telekomunikacija, novih tehnologija i nauke uopšte, otkinuti po parče najnovijih vijesti kako bismo vam ih predstavili na stranicama ovog magazina.

Ipak, od onih smo koji ne zaboravljaju ni na trenutak da su ljudi ti koji su stvorili sve o čemu govorimo. Zato ćete na ovim stranicama naći i priče o iskrenim prijateljstvima i pravim vrijednostima, na koje smo naročito ponosni.

Surfujte talasima ovih stranica i uživajte u ljetu, jer je život ipak naša najjača preporuka.

IMPRESUM

JULI 2016.
BROJ 10
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZA IZDAVAČA: izvršni direktor za marketing i prodaju Đorđe Mišić

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Aleksandra Šobić, Jelena Maksimović, Milica Stojaković, Andrea Lazić, Vlatka Repac

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠU: Aleksandra Stojanović-Ljubotina, Milovan Tatić, Darko Bajić, Nemanja Runić, Vanja Partalo, Ljubica Jerotijević, Savo Drakulić, Nenad Bosnić, Dejan Trninić, Jelena Bjelaković, Jelena Računica, Nataša Škrbić i Bojan Radović

LEKTOR: Saša Četojević

DIZAJN: Sanda Arsenić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Sanda Arsenić / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Vuka Karadžića 2, 78.000 Banjaluka // TELEFON: 051/240-875, 240-250 // FAX: 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // WEB: mtel.ba

ŠTAMPA: Compex, Braće Pišteljić 1, 78.000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

FREND JE ČOVJEKOV
NAJBOLJI PRIJATELJ

FOTO PRIČA


- ~~~~~
1. BALETSKA ŠKOLA – Podržali smo i misiju Baletske škole u širenju umjetnosti, pa je m:tel tako bio i prijatelj njihovog godišnjeg koncerta
 2. PROMOCIJA TELEFONA HUAWEI P9 – U saradnji sa kompanijom Huawei, premijerno smo u BiH predstavili P9, uređaj koji je uzdrmao svijet mobilne telefonije
 3. TEATAR FEST 2016 "OVDJE I SADA" – Kompanija m:tel tradicionalno podržava festival, koji u grad na Vrbasu donosi najbolje predstave iz zemlje i regiona
 4. IZLOŽBA "GRAD PRIJATELJSTVA" – Organizovali smo i izložbu fotografija "Grad prijateljstva", kao veliku završnicu istoimenog Instagram konkursa
 5. DOBRO DJELO – U okviru društveno odgovorne akcije "Dobro djelo", kompanija m:tel je poklonila dječije igralište opštini Prnjavor

NUDIMO VAM

iPhone

JE STIGAO U M:TEL

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

Dugo očekivani pametni telefon stigao je u ponudu kompanije m:tel - ljubitelji iPhone-a i iOS-a sada mogu po odličnim uslovima uživati u prednostima koje ova platforma nudi.

Apple iPhone 6s Plus

Apple iPhone 6s

Apple iPhone SE

Apple iPhone 5s

Najveći broj korisnika pametnih telefona dvoumi se između iOS i android operativnih sistema te postoje mnoge polemike koji je od njih bolji i funkcionalniji. Odluku o tome svakako ćemo prepustiti vama, jer oba imaju svoje prednosti, a ukoliko ste jedan od onih koji koriste, ili žele da pređu na iOS platformu, naša preporuka su aktuelni modeli iPhone 6s, 6s Plus i iPhone SE.

iPhone 6s i 6s Plus unijeli su mnoge inovacije kada je riječ o tehnologiji mobilnih telefona. Pozitivno će vas iznenaditi već pri prvom korištenju. Jednim pritiskom na 3D Touch otvoriće vam se cijela paleta novih mogućnosti. Live Photos udahnuće život vašim uspomenu, a kada zaronite malo dublje u iPhone iskustvo, otkrićete inovacije na svakom nivou.

iPhone je prvi predstavio Multi-Touch i zauvijek promijenio naš odnos s tehnologijom, jer 3D Touch, ono što je do juče bilo nezamislivo, čini mogućim, prepoznajući jačinu vašeg pritiska na ekran, čini da brojne radnje postaju brže i jednostavnije. Možete uraditi mnogo više za manje vremena, pregledati sajt da ga niste posjetili ili pogledati video bez otvaranja, a zahvaljujući novoj Taptic Engine tehnologiji, odmah ćete dobiti i opipljivu

povratnu informaciju. Sve je mnogo brže - fotografisanje, pokretanje muzike, online kupovina...

Prednji blic i vrhunska glavna kamera će navesti ljubitelje fotografije da se odluče upravo za neki od iPhone modela, a tu je i čarolija zvana Live Photos, koja snima trenutke neposredno prije i nakon fotografije, a koja se potom jednim dodirom pretvara u živu uspomenu.

iPhone SE posjeduje napredne mogućnosti kamere i nevjerovatnu moć obrade, te zahvaljujući svojoj veličini, sve operacije na telefonu možete obavljati jednom rukom. Za ovaj model kažu da je najmoćniji četvoroinčni telefon do sada, a njegova cijena je prilagođena velikom broju korisnika.

U ponudi kompanije m:tel takođe možete pronaći iPhone 5s, koji je i dalje popularan među ljubiteljima iOS-a.

~~~~~

*Korisnici širom svijeta
svaki put sa nestrpljenjem
čekuju objavu najnovijih
modela iPhone-a, što
svakako znači da vrijedi
doživjeti novo iskustvo u
m:tel mreži i nabaviti svoj
model.*

~~~~~

Naravno, sve iPhone modele pokreću vrhunski procesori, a prati ih elegantan i jednostavan dizajn koji cijene mnoge estete i ljubitelji moderne tehnologije.

Svaki od modela može biti vaš po cijeni već od 1 KM u zavisnosti koju Moj Mix tarifu koristite, a zahvaljujući novoj ponudi, telefon koji želite, možete plaćati i kroz 24 mjesečne rate.

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

*Pouzdana, efikasno, sigurno i ekonomično
poslovanje kroz Cloud uslugu*

Um:tel-u vam od sada nudimo pouzdano, efikasno, sigurno i ekonomično poslovanje kroz uslugu Cloud-a. Korištenjem ove usluge, možete da pristupate svojim poslovnim podacima, servisima i aplikacijama i to u bilo koje vrijeme i sa bilo kog uređaja sa kojeg imate pristup internetu.

Uz Cloud rješenje zagarantovana je potpuna privatnost i sigurnost vaših podataka, a primjenom najsavremenijih

sistema antivirus zaštite vaši poslovni podaci su i apsolutno bezbjedni.

Za vas koji se još niste susreli sa ovom uslugom, objasnimo vam sve njene prednosti i način kako da do nje najbrže i najjednostavnije dođete.

ZA POČETAK, ŠTA JE TO CLOUD?

Cloud u pojednostavljenom smislu možete shvatiti kao čuvanje, obradivanje i korištenje podataka koji se nalaze na udaljenim računarima i kojima se može pristupiti preko interneta.

Suština m:tel Cloud-a je da obezbijedi potrebnu infrastrukturu, funkcionalnosti i sve ostale bitne i neophodne informatičke komponente. Prednost Cloud-a ogleda se u korištenju IT infrastrukture po principu „plati ono što koristiš“ i obuhvata optimizaciju resursa, značajnu uštedu i stručnu IT podršku.

Kroz m:tel Cloud rješenje možete obezbijediti svu potrebnu IT infrastrukturu, od računarskih platformi pa do web i razvojnih servera. Karakteristike izabrane Cloud usluge možete mijenjati brzo i jednostavno putem Cloud portala, u skladu sa potrebama.

ŠTA NUDI M:TEL CLOUD RJEŠENJE?

Kreirajte svoj virtualni server koristeći m:tel računarsku infrastrukturu putem IaaS-a. IaaS je osnovni Cloud servis, koji zapravo predstavlja brz i lak način da bez početnih investicija i uz niske troškove povećate kapacitet vaših IT resursa ili da ih u potpunosti iznajmite. To znači da ne morate da razmišljate o održavanju skupe opreme i o obezbjeđivanju adekvatnog prostora gdje bi ona bila smještena, kao i o kupovini odgovarajućih licenciranih softvera da biste dobili potpunu bezbjednost i sigurnost vaših podataka.

Postavite svoju web prezentaciju na virtualni server ili razvijajte sopstvene aplikacije u web okruženju putem PaaS platforme. PaaS predstavlja napredni servis Cloud usluge koji vam omogućava da iznajmite jednu od IT platformi - Web server ili Razvojni server. Ako želite prostor za predstavljanje sopstvene firme i proizvoda na Internetu i tako učinite vaše poslovanje vidljivim na globalnom tržištu, opredijelite se za opciju Web server, a ukoliko vaše poslovanje zahtijeva da razvijate aplikacije, na raspolaganju vam je opcija Razvojni server.

Umjesto da svoju internet prezentaciju, aplikaciju ili cijeli informacioni sistem gradite od komponenti koje nedovoljno poznajete, mnogo je jeftinije i pouzdanije da iznajmite već gotov PaaS servis, a vaši troškovi će biti znatno manji.

DA LI SU VAŠI PODACI SIGURNI U CLOUD-U?

Ono što je veoma bitno za svakog ko želi da pohrani svoje privatne ili poslovne podatke negdje izvan personalnog računara, svakako jeste sigurnost.

Naše m:tel Cloud rješenje garantuje potpunu privatnost i sigurnost vaših podataka, a primjenom najsavremenijih sistema antivirus zaštite, vaši lični i poslovni podaci su i apsolutno bezbjedni. Automatski backup obezbjeđuje pouzdan oporavak sistema u slučaju bilo kakvih incidentnih događaja.

Zahvaljujući dodatnim mehanizmima zaštite kojima raspoložemo, učinićemo da vaši podaci budu bezbjedni i zaštićeni od neželjenih upada i od krađe, što najčešće predstavlja rizik u firmama koje nedovoljno brinu o sopstvenom informacionom sistemu i informatičkoj opremi.

CIJENA USLUGE

Naplata Cloud usluge podrazumijeva modele „plati prema obimu korištenja“ i „koristi usluge dok su ti potrebne“. To znači da usluge plaćate u zavisnosti od vremena i obima u kojem ste ih koristili, a možete ih mijenjati u skladu sa potrebama poslovanja, brzo i jednostavno, putem www.oblaci.ba

DESET RAZLOGA ZAŠTO DA ODABERETE M:TEL CLOUD

Živimo u modernom dobu savremenih tehnologija. Naše poslovanje, ali sve češće i privatni razlozi, zahtijevaju korištenje svih modernih digitalnih resursa za razvoj i pohranjivanje važnih dokumenata, aplikacija, projekata, itd. Postoji veoma mnogo razloga zbog kojih su nam potrebna Cloud rješenja, a mi smo vam izdvojili deset najvažnijih:

1. Odabir rješenja prema potrebama poslovanja
2. Plaćanje prema obimu korištenja i korištenje po potrebi (pay-per-use)
3. Nema ulaganja u opremu i prostor za njen smještaj
4. Nema ulaganja u kupovinu skupih aplikacija
5. Visok kvalitet data centara
6. Profesionalna podrška 24/7
7. Brza implementacija servisa i jednostavno upravljanje zakupljenim IT resursima
8. Sigurnost podataka uz najsavremenije sisteme zaštite
9. Automatski backup (kopije vaših podataka na drugom serveru)
10. Brz, potpun i stručan odgovor na sve vaše zahtjeve

TRI KORAKA DO M:TEL CLOUDA

Ukoliko se odlučite da koračate u m:tel oblacima, proces je veoma jednostavan:

1. Podnesite zahtjev putem svog m:tel agenta prodaje ili u nekoj od m:tel poslovnica i po dobijanju korisničkog imena i lozinke prijavite se na Cloud portal
2. Pregledajte katalog usluga i odaberite onu koja vam najviše odgovara
3. Prilagodite je vašim potrebama i podnesite zahtjev i...

...vaše koračanje po oblacima može da počne.

Više informacija potražite na stranici www.oblaci.ba.

MAKE IT POSSIBLE

DOTAKNI SAVRŠENSTVO
HUAWEI P9 lite

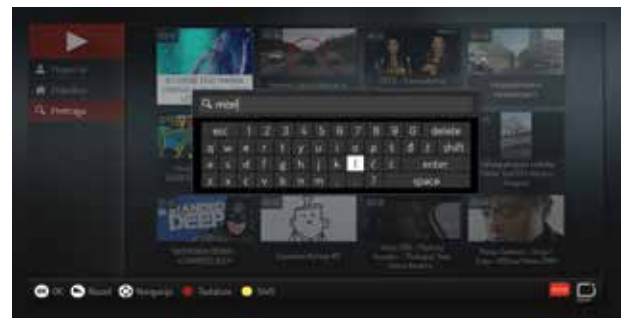
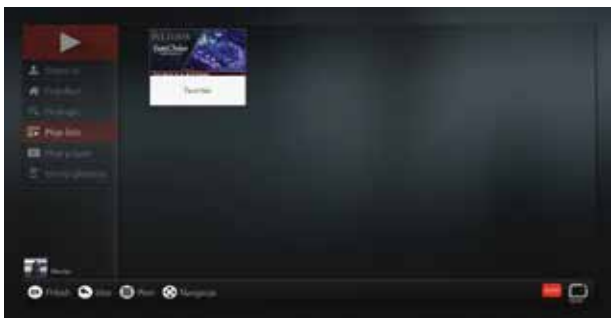
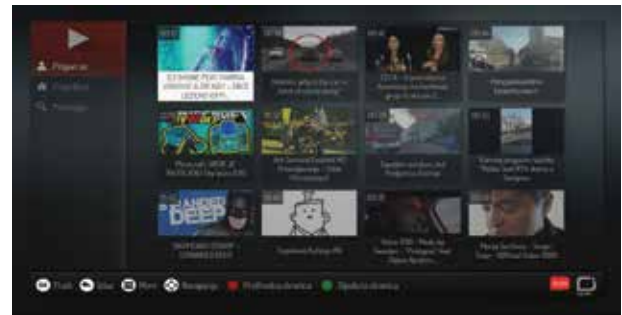
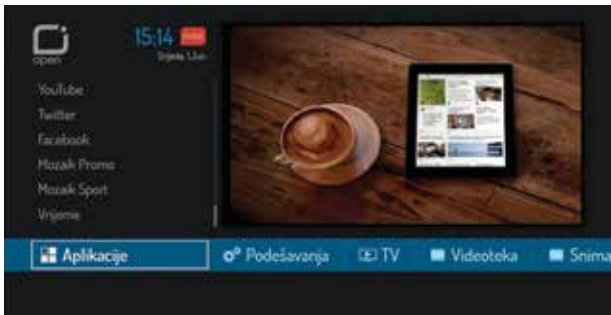
OPEN PREDSTAVLJA

NOVE FUNKCIONALNOSTI U OPENU

YT, FB, TWITTER

PIŠE: MILOVAN TATIĆ

Šta je to Open IPTV predstavio, najlakše je objasniti na način da je na ekranima televizora, bez obzira na marku ili tehnološku generaciju, od sada moguće pratiti hiljade video-klipova najpopularnije platforme za dijeljenje video-sadržaja YouTube, a pored toga i pristupiti sopstvenim profilima na Twitter i Facebook društvenim mrežama. Zapravo, nije vam potreban računar, telefon ili tablet za pregled tih sadržaja, čak vam nije potreban ni priključak na internet – jedino treba da imate Open IPTV sa Arris Set Top Box-om i direktno iz menija „Aplikacije“ – možete pristupati ovim sadržajima.

YOUTUBE

YouTube je postao dio svakodnevnog medijskog okruženja. Njegova popularnost mjeri se milionima pregleda video-klipova, najrazličitijeg sadržaja i nivoa profesionalnosti. Bilo da se sluša muzika ili se prate dogodovštine medijskih zvijezda današnjice, ovaj servis je nezaobilazan.

YouTube na velikom ekranu je posebno zanimljiv. U zavisnosti od kvaliteta snimka, doživljaj može da bude i u visokoj HD rezoluciji.

Open pregled YouTube-a donosi u tzv. aplikaciji YouTube, kojoj se pristupa iz glavnog menija klikom na stavku „Aplikacije“ i potom odabirom YouTube-a. Po izboru, otvara se glavni meni, iz kojeg se može pristupiti direktno najpopularnijim sadržajima iz okruženja.

Pristup je, naravno, putem daljinskog upravljača, a u donjem dijelu ekrana nalaze se instrukcije za korištenje opcija Vašeg aktuelnog izbora na ekranu. Tako npr. za reprodukciju sadržaja koristite dugme plej/pauza, a pored

toga, možete zaustaviti, premotati ili gledati video-klip preko cijelog ekrana pritiskom na plavo dugme (pun prikaz).

Posebno je zanimljiva mogućnost logovanja tj. prijave putem vašeg standardnog Google naloga - prijavom putem aktivacionog koda dobijaju se tri dodatne opcije: Moje liste, Moje prijave i Istorija gledanja.

Praktično, prijavom se potpuno personalizuje korištenje YouTube-a, od preporuka klipova do pregleda omiljenih klipova putem sopstvenih plej-lista (npr. omiljene muzike ili crtanih filmova).

Treba istaći i mogućnost pretraživanja klipova - u meniju odabirom opcije „Pretraga“ dobijate mogućnost pretraživanja YouTube sadržaja, unosom željene ključne riječi putem virtuelne tastature koja se pojavi na ekranu. Na ovaj način možete pristupiti svim raspoloživim sadržajima.

FACEBOOK

O Facebook-u se sve zna. Nezaobilazna je društvena mreža današnjice koju, po aktuelnim podacima, koristi više od 80% građana BiH.

Open donosi pregled sopstvenog Facebook profila na velikom ekranu, a prvi korak prema korištenju ove aplikacije je logovanje, tj. prijavljivanje sopstvenog profila. Nemojte zaboraviti da se prijavljen ostaje sve dok se ne odjavite i to na velikom ekranu.

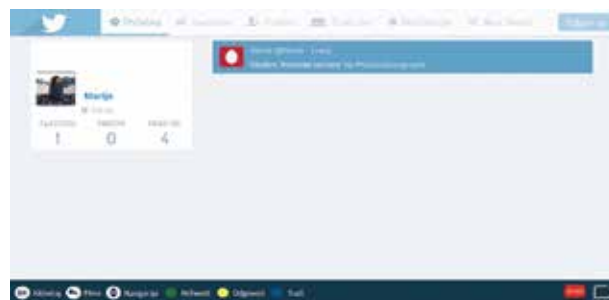
Prijava je jednostavna i bezbjedna - na ekranu se generiše jednokratni aktivacioni kod koji treba da unesete na adresi: <https://www.facebook.com/device> u preglednik internet sadržaja koji koristite (browser) na svom računaru ili telefonu/tabletu. Aktivacionim kodom dozvoljava se pristup aplikaciji sopstvenom profilu i sve što treba je da pratite uputstva na ekranu i nakon uspješnog pristupa je omogućen prikaz korisničkih statusa.

Izborom opcije „Meni“ dobijaju se Opšte informacije o korisniku i „Facebook Timeline“ opcija. Izborom

pojedinačnih statusa moguće je komentarisati, lajkovati i pregledati pojedinačne fotografije.

PODIJELI ŠTA GLEDAŠ

Posebno je zanimljiva funkcija „Podijeli šta gledaš“, kojom možete na brz i jednostavan način preporučiti prijateljima zanimljiv TV sadržaj. Pritiskom na zeleno dugme na daljinskom upravljaču u polje komentara automatski se unosi naziv TV programa i TV kanala koji trenutno pratite. Opcija je naročito interesantna odabirom moda rada „Providnost“, pomoću koje je moguće istovremeno praćenje TV sadržaja i postavljanje komentara ili korištenje opcije „Podijeli šta gledaš“, ali i promjena kanala pomoću tastera CH +/- i regulisanje nivoa tona.

TWITTER

Twitter je izrazito popularna društvena mreža i mikro blog alat koji svojim korisnicima nudi način za izražavanje sopstvenog mišljenja u tzv. tvitovima, kratko i sažeto u 140 karaktera, ali i da prate tuđe - sve one koji vam se učine zanimljivi za praćenje.

Za korištenje Twittera putem Open-a prvo je neophodna prijava - na sličan način kao na FB - putem aktivacionog koda i unosom istog u internet pretraživač.

Nakon prijave otvara se tzv. početna stranica Vašeg Twitter naloga. U primjeru koji koristimo radi se o testnom profilu i na njemu se vide osnovne funkcije - dostupne u svakom trenutku u donjem dijelu ekrana i navigacionim dugmadima na daljinskom upravljaču.

Tvituj šta gledaš

Poput Facebook-a, i na Twitter-u je moguće podijeliti šta trenutno gledate na ekranu i time preporučiti svojim

Twitter prijateljima zanimljiv TV sadržaj. Pritiskom na zeleno dugme na daljinskom upravljaču u polje komentara automatski se unosi naziv TV programa i TV kanala koji trenutno gledate, a možete i putem virtuelne tastature unijeti svoj tekst.

Prebacivanjem u mod „Providnost“ istovremeno pratite TV sadržaje i koristite Twitter, npr. možete istovremeno pratiti utakmicu i komentarisati je.

Ako još niste Open korisnik, pravo je vrijeme da odaberete jedan od Open IPTV paketa ili, ako već jeste, pridružite Open IPTV uslugu uslugama koje već koristite, te ostvarite popust od 10% na cijenu mjesečne pretplate čak 24 mjeseca, a uz Open Trio Extra dobijate i gratis Pickbox videoteku tri mjeseca.

ZVIJEZDA PONUDE

HTC 10

IZVAJAN DO SAVRŠENSTVA!

PIŠE: ALEKSANDRA STOJANOVIĆ-LJUBOTINA

Filozofijom „Power of 10“, koja simbolizuje priznanje za vrhunska dostignuća – najnoviji član HTC porodice pametnih telefona donosi spoj vrhunske kamere i zlatnog standarda zvuka, smjelog unibody dizajna metalnog kućišta i neprevaziđenih performansi.

Savršeno izvajan, HTC 10 uvodi novi pristup dizajnu sa smjelim linijama kućišta od čvrstog metala. Ivice oborene pod uglom od 45 stepeni savršeno hvataju svjetlost i dodatno ističu tanji, elegantniji izgled prednje strane uređaja - u potpunosti napravljene od stakla, koje se idealno stapa sa metalnim kućištem. Opsesivna posvećenost detaljima bila je važan integralni proces prilikom dizajniranja HTC-ovog flagšipa HTC 10. Jer, kako ističu u HTC-u: „Strastveni smo kada je riječ o sitnim detaljima, i to ne samo u pogledu izbora materijala, na šta posebno obraćamo pažnju kada stvaramo novi uređaj. Sa modelom HTC 10 naši dizajnerski timovi stvorili su telefon na kome je i taster za uključivanje predivno izveden, gdje zvučnici elegantno izgledaju i još bolje zvuče, a biometrijski senzor prepoznaje otisak prsta iz gotovo bilo kojeg ugla.

Važno je da smo tačno pogodili kako ovaj uređaj treba da izgleda“, saopštava kompanija.

Projektovan da beskompromisno izdrži svakodnevne udarce, potrese i ogrebotine, HTC 10 je na više od 168 sati bio podvrgnut ekstremnim temperaturnim testovima u rasponu od hladnih -20 °C do užarenih 60 °C, uz više od 10.000 ciklusa testova na padove, savijanja, ogrebotine i podložnost koroziji.

U HTC-u su u ubjeđenju da su na modelu HTC 10 isporučili i najbolju smartfon kameru dostupnu na tržištu. Sa prvim na svijetu optički stabilizovanim objektivima i povećanim otvorom blende (f / 1,8) na obje - prednjoj i zadnjoj kameri, novim i većim senzorima, sa 12 miliona UltraPiksel-a nove generacije (1,55 μm po pikselu), bržim laserskim

autofokusom na glavnoj kameri, širokougaonim objektivom i blicem na prednjoj UltraSelfie™ kameri, ovaj pametni telefon omogućava snimanje izuzetno oštarih fotografija visoke rezolucije u uslovima slabog osvjetljenja - bilo da ste iza ili ispred objekta.

Uz kameru spremnu za fotografisanje u samo 0.6 sekundi i laserski autofokus druge generacije koji omogućava brže snimanje izoštranih fotografija, to je dovoljno brzo i za rad u režimu višestrukog okidanja (burst mode). Sve postavke su takođe prikladno smještene nadohvat ruke, dok Pro režim (Pro Mode) i dalje nudi napredne opcije za iskusnije fotografe, uključujući funkcionalnost RAW formata.

Osvojenih 88* bodova na DxOMark testu jedan je od najboljih rezultata ikada zabilježenih za kameru nekog pametnog telefona, što je plod desetina hiljada sati provedenih na finom podešavanju svakog elementa kamere za snimanje vrhunskih fotografija i video-zapisa.

zvučnik, isto kao i vodeća akustična ozvučenja, u spoju sa namjenskim pojačalom na svakom zvučniku.

Vrhunski zvuk zaslužuje i vrhunske Hi-Res audio sertifikovane slušalice. Sa 8 mikrometara (8 μm) tankom polimernom membranom, koja se koristi i u svemirskoj tehnologiji, i 70% uvećanim „drajverima“, slušalac dobija bogatiji zvuk i dva puta veći frekvencijski opseg, što omogućava uživanje u najboljem audio-iskustvu čim počnete da koristite HTC 10.

Aplikacije se pokreću dvostruko brže i rade u skladu sa najvišim standardima, dok quad HD ekran nove generacije prikazuje 30% više boja, pružajući pravi bioskopski osjećaj.

Bezbednost je visoko na listi prioriteta korisnika, tako da čitač otiska prsta otključava uređaj u samo 0.2 sekunda, te posjeduje algoritam da vremenom brže i preciznije očitava otisak prsta.

HTC kombinuje živopisan 4K video-zapis sa prvim na svijetu 24-bitnim stereo Hi-Res formatom snimanja zvučnih zapisa, koji bilježi 256 puta više detalja nego standardni snimak zvuka i to na dvostruko širem opsegu frekvencija, što omogućuje da „oživite“ svoj snimak, kao da ste uživo na mjestu snimanja.

HTC 10 je sertifikovan za Hi-Res zvuk i osmišljen da muzika zvuči onako kako je izvođač i zamislio. Jednostavno, stvoren je za audiofile. Pojačalo za slušalice dvostruko je snažnije od konvencionalnog pojačala za slušalice. Mogućnost konverzije iz 16-bitnog u 24-bitni audio-format i visokoperformantna konverzija iz digitalnog u analogni format izvrsno se nadopunjuju i proizvode 10 puta manju distorziju zvuka od ostalih uređaja na tržištu, što sveukupno omogućava upotpunjenu reprodukciju zvuka, koju je teško nadmašiti.

Svako od nas čuje drugačije, zbog čega sistem ličnog audio-profila (Personal Audio Profile) na modelu HTC 10 još više poboljšava audio-ugodaž. Redizajnirani HTC BoomSound Hi-Fi zvučnici imaju odvojeni visokotonac i vufer (woofer)

U cjelini projektovan da traje duže, HTC 10 može se pohvaliti najnovijim Qualcomm Snapdragon 820 procesorom sa unaprijeđenom 4G LTE tehnologijom. Uređaj dolazi sa Boost+ sistemom, koji je osmišljen da ubrza vaš telefon, da smanji potrošnju baterije i obezbijedi vam efikasne bezbjednosne opcije i mogućnosti za upravljanje aplikacijama. Među njima su i Smart boost, funkcija koja automatski optimizuje memoriju telefona, Game battery booster, koja smanjuje potrošnju energije tokom igranja igrice, kao i novi Power Botics sistem, koji automatski otkriva i zatvara aplikacije koje koriste previše energije, što produžava trajanje baterije za 30% i omogućava do dva dana korištenja sa jednim punjenjem.

HTC 10 dolazi i sa punjačem za brzo punjenje - 3.0 Rapid Charger sa unaprijeđenom tehnologijom upravljanja toplotnom disipacijom, tako da baterija može da se napuni i do 50% u roku od samo 30 minuta. Model HTC 10 će kao novitet m:tel ponude uskoro biti dostupan u dvije fantastične nijanse: grafitnosivoj (Carbon Grey) i glečersrebrnoj (Glacier Silver) po cijeni od 1 KM u Moj Mix VIP tarifi.

FREND KUTAK

UPOZNAJ SVOG NOVOG FREND

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Postoji nešto što vas malo više nasmije, malo više obraduje, prijatnije iznenadi. Postoje trenuci za koje poželite da traju duže, da ih podijelite sa dragim ljudima, da ih nikad ne zaboravite. Postoji neko kome uvijek možete vjerovati, neko u koga se možete pouzdati, neko ko je pravi Frend.

Vaš ljubimac Frend dobio je svoj novi izgled. Možete ga voditi svuda sa sobom, on je sladak, simpatičan, čupav i naprosto neodoljiv. On ima i ogrlicu, čiju boju mijenja u skladu sa raspoloženjem (promocijom). Vjerujemo da će vam se vaš novi Frend ljubimac još više dopasti, da će vas kao i do sada vjerno pratiti i uveseljavati svojim prisustvom.

Započnite svoju Frend avanturu, jer je to najlakši i najbrži način ulaska u svijet mobilne telefonije.

Frend broj možete nabaviti u svim m:tel prodajnim mjestima i kod ovlaštenih distributera širom BiH. Za kupovinu vam nije potreban nikakav ugovor, dovoljno je samo da kupljeni broj aktivirate i vaša avantura može da počne.

Uz ovakav način komunikacije u potpunosti možete kontrolisati svoje troškove pa se za ove tarife najčešće opredjeljuju đaci, studenti, penzioneri, osobe koje povremeno borave u BiH, ali i svi oni kojima je ovakav način komunikacije jednostavniji, jer se račun prepaid broja može dopuniti elektronskom dopunom, putem vaučera i putem postpaid broja.

Pored toga, Frend vas uvijek obraduje neodoljivim ponudama, a tako je i ovog ljeta.

PORED TOGA ŠTO OD 1.7.2016. GODINE KOMUNICIRATE BEZ NAKNADE ZA USPOSTAVU POZIVA, TE ŠTO I DALJE IMATE MOGUĆNOST JEFTINIJIH RAZGOVORA PREMA MTS MOBILNOJ MREŽI U SRBIJI, TU SU I NOVE TARIFNE OPCIJE ZA MOBILNI INTERNET. OPET SMO VAM NA IZBOR STAVILI ČETIRI OPCIJE I TO:

- **NET 100 MB po cijeni od 1,20 KM*** uz koji možete surfovati 24 sata,
- **NET 500 MB po cijeni od 2,30 KM*** uz koji također možete biti online 24 sata,
- **NET 250 MB po cijeni od 5,50 KM*** za uživanje u mobilnom internetu 15 dana i
- **NET 1 GB po cijeni od 11,70 KM*** uz koji ste online čak 30 dana.

I kada je u akciji i kada je razigran - Frend je čovjekov najbolji prijatelj!

**U cijene je uračunat PDV.*

Za više informacija o Frendu posjetite stranicu www.frend.mtel.ba ili pozovite 066 10 10 10.

**SA FRENDOM
LJETO JE
UŽIVANJE!**

FANTASTIČNI ROAMNIG TARIFNI DODACI ZA SVE POSTPAID I PREPAID KORISNIKE

Tarifni
dodatak roaming
Montenegro flat

14,90Eur

**1000
MINUTA**

iz Crne Gore prema
m:tel Austria i
Telekom Srbija
grupi

**2GB
MOBILNOG
INTERNETA**

u Crnoj Gori

**1000
SMS**

iz Crne Gore prema
m:tel Austria i
Telekom Srbija
grupi

rok
trajanja
paketa
15 dana

Tarifni
dodatak Roving
Srbija ili BiH

9,90Eur

**200
MINUTA**

iz Srbije ili BiH
prema m:tel Austria
i Telekom Srbija
grupi

**500MB
MOBILNOG
INTERNETA**

u Srbiji ili BiH

**200
SMS**

iz Srbije ili BiH prema svim
mobilnim mrežama u Austriji
i Telekom Srbija grupi

rok
trajanja
paketa
10 dana

**JEDAN TELEFON
JEDAN BROJ
ZA SVE 4 ZEMLJE**

**#bliže
kući**
#näherdaheim

m:tel Selfcare app

Available on the
App Store

GET IT ON
Google Play

www.mtel.at

0800 667 667

TELEKOM SRBIJA GRUPA

KORISNIČKA PODRŠKA

VAŽNO JE ZNATI KADA STE U ROMINGU...

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

O korištenju mobilnih telefona kada ste u romingu već smo pisali u našem m:agazinu, ali kako se bliži vrijeme ljetnih odmora, odlučili smo da vas podsjetimo na nekoliko savjeta o tome kako postupiti sa svojim mobilnim brojem kada ste u inostranstvu, a da ne bi došlo do nepredviđenih troškova i da biste u potpunosti uživali u odmoru.

Prije polaska na putovanje van granica naše zemlje, predlažemo da svakako prvo provjerite cijene odlaznih i dolaznih poziva, poziva u lokalu, cijenu SMS-a i cijene prenosa podataka koje su važeće za zemlju u kojoj je vaša krajnja destinacija, kao i za zemlje kroz koje putujete. Naime, cijene saobraćaja u romingu značajno se razlikuju u odnosu na cijene u nacionalnom saobraćaju, a možete ih pronaći na zvaničnom sajtu kompanije m:tel, na adresi www.mtel.ba.

Kada ste u romingu, savjetujemo i da isključite sva preusmjerenja na telefonu, kao što je preusmjerenje na govornu poštu usljed zauzeća, nedostupnosti i sl. ili usluga slušam te, jer ove usluge mogu povećati potrošnju. Isključite i mobilni internet, kao i automatsko apdejtovanje aplikacija.

Pregled potrošnje putem mobilnog telefona u romingu može se vršiti na nekoliko načina:

1. Moj meni *100#
2. Pozivom na Call centar sa izborom country code +38766101010
3. Slanjem SMS poruke („stanje“ ili „VPN“) za postpaid na broj +387651110

Napominjemo da prikazano stanje predstavlja stanje od nekoliko časova ranije, u zavisnosti od zemlje gdje se korisnik nalazi.

Ukoliko vam se desi ne tako prijatan scenario pa ostanete bez svog mobilnog ljubimca tokom ljetovanja, privremeno isključenje postpaid broja zbog gubitka ili krađe vrši se takođe pozivom Call centra, ali imajte na umu da pozivalac treba da zna lične podatke o vlasniku broja, pa se prije odlaska na put, za svaki slučaj, informišite i o ovim detaljima.

Kompanija m:tel tokom ljetnih mjeseci kreira različite ponude i pogodnosti za svoje korisnike u zemljama okruženja, odnosno zemljama koje su česte putne destinacije te svakako na sajtu potražite i aktuelne akcije, a tu su i mnogobrojne pogodnosti ukoliko koristite mreže MTS grupacije prilikom boravka u Srbiji ili Crnoj Gori.

Ukoliko imate bilo kakve nedoumice ili probleme u romingu, poput odabira pojedinih mreža, logovanja na određenu mrežu, nemogućnosti odlaznih poziva, poruka i sl., uvijek možete pozvati Call centar na broj +387 66 10 10 10. Naši operateri su vam na raspolaganju 24 časa dnevno, svih sedam dana u nedjelji.

SONY

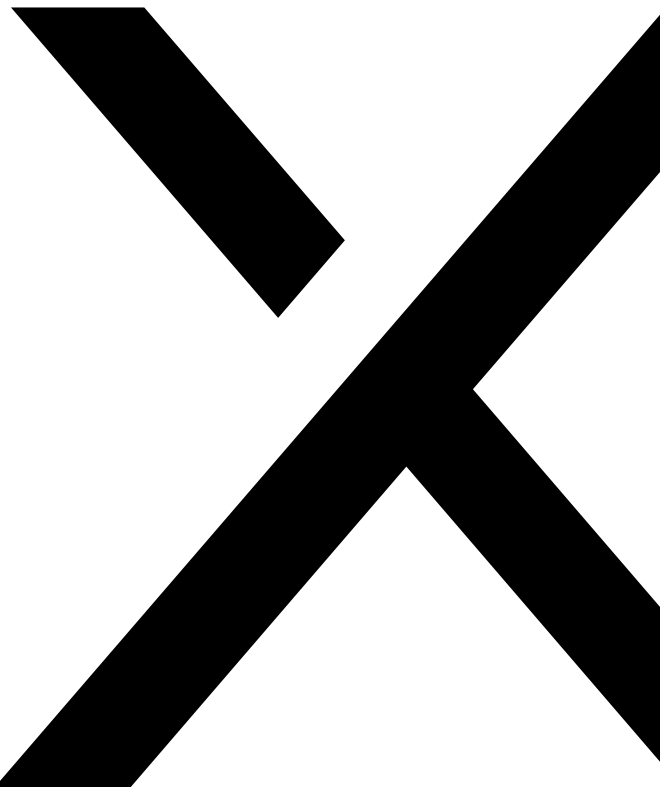
Perfektno pristaje

Dizajniran da pristaje tvojoj ruci.
Dizajniran da prati tvoj život.

XPERIA XA

m:agazin

Dnevnik prijateljstava

DIO SMO VAŠIH NAJLJEPŠIH TRENUTAKA

PIŠE: SANDRA STANIĆ

I ovog proljeća smo se, s radošću, družili sa našim prijateljima koji promovišu prave vrijednosti, ali i stvaraju nova djela, ulažu u ljepši život svih nas i trude se da postignu još bolje rezultate za sebe i svoj tim.

Naša iskrena želja da budemo pravi prijatelji potvrđena je i priznanjem za doprinos razvoju korporativne društvene odgovornosti, koje dodjeljuje Privredna komora Republike Srpske, a koje je kompanija m:tel dobila za 2015. godinu.

Ponosni smo na svoja stara prijateljstva, ali i na nova koja će, nadamo se, trajati dugo.

U Tuzli je, u martu 2016. godine, u Bosanskom kulturnom centru Tuzla i ateljeu "Ismet Mujezinović", održan prvi bh. Piano fest pod nazivom "Tattille". "Tattille" je festival klasične muzike s akcentom na klavirsku muziku, klavirsku

pedagogiju i metodiku rada u nastavi. Ovaj festival imao je za cilj da inspiriše i motiviše mlade pijaniste od 12 do 18 godina te da im omogući usavršavanje kroz neposredni kontakt i obuku međunarodno priznatih i cijenjenih muzičkih pedagoga i koncertnih pijanista.

S ciljem kreiranja bezbjednijeg okruženja u saobraćaju i brige o ljudskim životima, i ove godine kreirana je edukativna kampanja pod nazivom „**Budi pametniji od telefona! Ne koristi telefon dok voziš**“. Kampanja je počela 25. aprila 2016. godine, u organizaciji Ministarstva saobraćaja i veza RS, Agencije za bezbjednost saobraćaja RS, Auto-moto saveza RS i kompanije m:tel, kao strateškog partnera.

Banjalučka filmska kuhinja biće bogatija za novo dugometražno djelo, jer je počelo snimanje filma, odnosno serije od šest epizoda pod nazivom „**Meso**“. Pored Nikole Pejakovića, koji tumači jednu od nosećih uloga, u filmu se pojavljuju i druga poznata imena, kao što su glumci iz Srbije Igor Đorđević, Branko Janković i Vuk Kostić, zatim tu su Marija Pikić, Faketa Salihbegović Avdagić te Nikolina Jelisavac, Ljubiša Savanović, Viktor Savić i mnogi drugi. Takođe, u ovom filmu pojavljuje se i slavni glumac Petar Božović.

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci već tradicionalno, 17. put, organizovala je kulturnu manifestaciju „**Dani Vlade S. Miloševića**“. Manifestacija je trajala od 10. do 28. aprila 2016. godine, a u okviru nje m:tel je ove godine omogućio održavanje dva veoma interesantna koncerta. Riječ je o klavirskom resitalu Arsena Čarkića i koncertu japanskog umjetnika Keiša Ona.

Biciklistički klub BSK iz Banjaluke 23. i 24. aprila organizovao je jubilarnu **Desetu međunarodnu biciklističku trku Beograd - Banjaluka**. Na ovogodišnjoj trci učestvovalo je više od 130 biciklista takmičara iz 20 država.

Drugi banjalučki m:tel polumaraton, koji je okupio više od 5.000 učesnika, održan je 8. maja. Ovaj polumaraton istrčalo je više od 500 trkača iz regiona i svijeta, četiri olimpijca te 40 elitnih trkača. Pored polumaratonske trke, banjalučkim alejama i stazama prvi put je trčana Gazprom Petrol Stations štafetna trka, u kojoj je učešće uzelo 70 timova, odnosno 280 trkača. Više od 3.000 Banjalučana istrčalo je Nektar Fun Run, trku zadovoljstva u dužini od tri kilometra, a oko 10.000 Banjalučana bodrilo je trkače na putu do cilja.

Fitnes dan pod nazivom „Banjaluka trenira“ održan je 9. maja, a okupio je nekoliko stotina ljubitelja fitnesa. U okviru fitnes dana, pored treninga, posjetio su imali priliku da se takmiče u različitim fitnes disciplinama.

Kompanija m:tel već je tradicionalno prijatelj **Đurđevdanskog festivala**, te je i ove godine pružila podršku ovom festivalu, kao i mladim i talentovanim ljudima koji će tom prilikom nastupiti. Svoje pjevačko umijeće pokazalo je devetnaestoro mališana i đurđevdanskih zvjezdica iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Hrvatske, Slovenije, Italije i Rusije.

„Ovdje i sada“ bio je slogan ovogodišnjeg **Teatar festa**, koji je u Narodnom pozorištu Republike Srpske u Banjaluci, od 17. do 24. maja, održan već 19. godinu zaredom. Kompanija m:tel je tradicionalno podrška, kako ovom pozorištu tako i festivalu, koji u grad na Vrbasu donosi najbolje predstave iz zemlje i regiona. Pored najboljih pozorišnih ostvarenja iz zemlje i regiona, posjetio su mogli da uživaju i u koncertu Konstantina Kostjukova i zvijezda baleta iz Beograda.

1

Veliki koncert poznatog benda **AC/DC** održan je 19. maja na stadionu „Ernst Happel“ u Beču. Zahvaljujući kompaniji m:tel, među hiljadama zaljubljenika u muzički izražaj ovog australijskog benda, koliko ih je prisustvovalo koncertu, našlo se i stotinu fanova iz BiH. Pozdrav iz Beča, prepuni utisaka sa ovog rokenrol spektakla održanog u okviru evropske turneje grupe AC/DC, poslali su učesnici m:tel karavana, kojima je ova kompanija obezbijedila prevoz do Beča, kao i besplatne karte za koncert.

U Muzeju savremene umjetnosti RS, 21. maja, obilježena je „**Noć muzeja 2016**“. Izložbeni program koji je pratio ovogodišnju Noć muzeja realizovan je u saradnji sa British Councilom i Ambasadam SAD u BiH uz podršku Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske i grada Banjaluka. Ovogodišnja Noć muzeja prvi put se organizuje u saradnji sa najznačajnijim evropskim muzičkim festivalom EXIT iz Novog Sada, koji je predstavio DJ Hamiltona iz prestižne izdavačke kuće UKF iz Londona, a kompanija Molson-Coors omogućila je koncert beogradske grupe The BestBeat.

Međunarodno pijanističko takmičenje „**Banjalučki bijenale 2016**“ održano je od 19. do 22. maja u Kulturnom centru Banski dvor u Banjaluci. Ovo takmičenje održava se već petu godinu zaredom i okuplja talentovane mlade pijaniste i pijanistkinje iz zemalja bivše Jugoslavije, ali i šire regije.

2 3

4

6

5

~~~~~  
1. Nagrada za društvenu odgovornost 2. Dobro djelo 3. Banja Luka - Vrbas 2016, 4. Drugi Banjalučki polumaraton 2016 5. Film i serija "Meso" 6. Rok koncert AC/DC

Organizator i domaćin takmičenja je Muzička škola „Vlado Milošević“, a ono je nastalo kao odraz želje za promovisanjem pravih vrijednosti, te razmjenom znanja i kreativne energije umjetnika i umjetnica.

**Prva baletska škola iz Banjaluke** ove godine, drugi put od svog osnivanja, održala je svoj godišnji koncert, te banjalučkoj publici priredila još jedan plesni spektakl. Kompanija m:tel pokrovitelj je Prve baletske škole, jedinstvene ustanove ove vrste u Republici Srpskoj, koja je počela s radom u školskoj 2014/15. godini, a koja je za ovaj maj pripremila niz plesnih dešavanja, poput javnih časova, koji su bili održani 18. i 25. maja u Banskom dvoru u Banjaluci, te baletskog performansa „Balet je sa nama“.

U okviru društveno odgovorne akcije **„Dobro djelo“**, kompanija m:tel poklonila je dječje igralište opštini Prnjavor, čije je svečano otvaranje upriličeno u četvrtak, 26. maja. Riječ je o projektu koji je kompanija m:tel pokrenula u cilju da pojedinci, udruženja ili organizacije prijave dobro djelo u svom gradu ili opštini, i to putem zvaničnog sajta akcije [www.dobrodjelo.com](http://www.dobrodjelo.com), nakon čega je lokalnu zajednicu sa najviše dobrih djela m:tel nagradio dječjim igralištem, a opština Prnjavor bila je je najuspješnija u ovom poduhvatu.

Jednodnevna izložba pod nazivom **„Grad prijateljstva“** otvorena je u utorak, 31. maja, u Muzičkom paviljonu parka „Petar Kočić“. Predstavljanjem najboljih fotografija i uručivanjem poklona njihovim autorima završen je istoimeni Instagram foto-konkurs, koji je organizovala kompanija m:tel. Na konkurs je pristiglo više od 1.600 fotografija, a među kadrovima koji su se izdvojili našli su se prizori Banjaluke, Višegrada, Zenice, Sarajeva, Doboja i mnogih drugih gradova. Po odluci žirija, autorom najbolje fotografije proglašen je Srđan Piljak iz Banjaluke, koji je od kompanije m:tel na poklon dobio pametni telefon.

Uz prijateljsku podršku kompanije m:tel, Svjetsko prvenstvo u kajaku i kanuu na divljim vodama za seniore **„Banja Luka - Vrbas 2016“** održano je od 1. do 5. juna u Banjaluci, u organizaciji Kajak kanu kluba „Vrbas m:tel“. Pored sportskog dijela takmičenja, ovogodišnje ICF Svjetsko prvenstvo u kajaku i kanuu na divljim vodama, obilježio je i bogat muzički program.

Projekat **„Fitness ljeto“** održan je u parku „Mladen Stojanović“ u Banjaluci ovoga ljeta. Manifestacija je trajala mjesec dana, a svi zainteresovani mogli su da vježbaju uz sedam različitih instruktora, svaki dan u periodu od 19 do 20.40 časova. „Fitness ljeto“ popularizuje fitnes kao sport i zdrav način života te pruža priliku rekreativcima da spoje fitnes i prirodu u organizovanom obliku, uz podršku profesionalaca.

Povodom Međunarodnog dana djece žrtava nasilja, 6. juna, Udruženje „Nova generacija“ iz Banjaluke realizovalo je zanimljivu uličnu akciju u parku „Petar Kočić“. Naime, u ranim jutarnjim časovima u park je postavljen ogroman **Plavi telefon** napravljen od stiropora, kako bi građane asocirao na savjetodavnu liniju za djecu i mlade (080 05 03 05). Nakon nekoliko sati, pored makete telefona pojavili su se i volonteri ovog udruženja, koji su prolaznicima dijelili promo materijal i informisali ih o radu linije. Zahvaljujući prijateljstvu sa kompanijom m:tel, koja u okviru svoje društvene odgovornosti podržava rad ove linije, Plavi telefon besplatno mogu pozvati djeca iz cijele BiH, bez obzira na mrežu koju koriste.

Početkom juna, Banjalučani su mogli da uživaju u **rock koncertima** - „Rock večer“ u Vodenom parku „Aquana“, 9. juna 2016. godine, kojim je otvorena ljetna sezona ovog vodenog parka, a svoje hitove su sa ljubiteljima ove vrste muzike podijeliti Kiki Lesendrić i „Piloti“, „Neverne bebe“ i „Električni orgazam“.

Na tvrđavi Kastel, 10. juna, održan je jedanaesti **„Kastel Rock fest 2016“**, kada su Banjalučani imali priliku da zapjevaju uz niški bend „Kerber“ i domaću „Rock simfoniju“.

Deveti međunarodni plivački miting **„Banjaluka open 2016“** održan je 10. i 12. juna, a realizovan je u organizaciji Plivačkog kluba „Olymp“. Kompanija m:tel tradicionalno pruža podršku manifestaciji „Banjaluka open“ te je tako bilo i ove godine. Ovogodišnji promoter mitinga bio je srpski olimpijac Čaba Siladi.

Ljubitelji tenisa u Prijedoru imali su mogućnost da uživaju u ovom popularnom sportu, zahvaljujući Teniskom klubu „Dr Mladen Stojanović“, koji je i u 2016. godini organizovao turnire u svim kategorijama takmičarskog kalendara ITF, ETA, TS BiH i TS RS. Kompanija m:tel već tradicionalno podržava ovaj klub i sportske teniske događaje koje organizuje. Jedan od najvažnijih sportskih događaja u Republici Srpskoj je upravo organizacija 11. turnira **„MTEL OPEN 2016“** iz kalendara Tenis Evrope za juniore/ke do 12 godina, a koji je počeo 13. juna i trajao do 19. juna 2016. godine, na teniskim terenima TK „Dr Mladen Stojanović“.

Internacionalni festival „Dukatfest“ ove godine održan je od 18. do 20. juna 2016. godine u Banjaluci. Ova kulturna manifestacija okuplja kreativce i udruženja kreativaca iz Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine te je za ovaj, deveti festival, posebno bila interesantna jedna novina u odnosu na prethodne - STEP OUT CORNER, čiji je pokrovitelj upravo kompanija m:tel, a u okviru kojeg je održan muzički koncert „Vimast“-a iz Indonezije, koji kombinuje etno i modernu muziku.

# m:

POSLOVNI SVIJET

DA LI VEĆ ŽIVIMO U SVOJOJ  
TEHNOLOŠKOJ BUDUĆNOSTI?



TEMA BROJA

---

← POSAO

INTERVJU  
OVIM PUTEM



# DA LI VEĆ ŽIVIMO U SVOJOJ TEHNOLOŠKOJ BUDUĆNOSTI?

---

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

*Američka filmska akademija je krajem februara 2016. godine dodijelila nagradu „Oskar“ u kategoriji vizuelnih efekata naučnofantastičnom filmu „Ex Machina“, u kojem napredni robot koristi svoju vještačku inteligenciju kako bi pobjegao od svog kreatora. Tri mjeseca kasnije, oči javnosti bile su uprte u scenu tokom koje je naoružani policajac pod prisмотрom držao drugog robota, takođe odbjeglog od svojih konstruktora. Samo, to nije bio film.*

**P**romobot IR77 napravljen je kako bi u ruskom gradu Permu obavljao zadatke turističkog vodiča ili hotelskog konsijerža. Stoga je dizajniran kao dobroćudni digitalni Snješko Bijelić te je opremljen velikim displejom, ali i mogućnostima da prepozna lica, pamti glasove i izbjegava prepreke. Ovo posljednje je svakako demonstrirao sredinom juna, kada je iskoristio trenutak nepažnje zaposlenih u kompaniji Promobot Laboratories i kroz otvorenu kapiju se stuštio na ulice Perma, gdje je prouzrokovao pravi saobraćajni kolaps, između ostalog i time što se ugasio nasred prometne trake.

Mnogi su pomislili da je priča o nestašnom robotu samo dobar marketinški trik ruskih inovatora, ali IR77 uskoro je ponovo umakao pažnji svojih konstruktora. Štaviše, ova pametna mašina postala je toliko uporna u stalnom traženju izlaza da njeni tvorci ozbiljno razmišljaju o tome da je razmontiraju, jer ni dvije izmjene sistema vještačke inteligencije nisu bile dovoljne da joj se ideja o bijegu izbije iz diodama ukrašene glave.

Bilo da je IR77 postao suviše pametan da bi bio obuzdan ili je njegov binarni mozak suviše problematičan da bi bio iskontrolisan, ovaj svojevlavi humanoid uspješno je dokazao da je naučna fantastika već uveliko stvarnost današnjeg čovječanstva, ali i da će budućnost biti vrlo zanimljiva.

## DIGITALNI RADNICI, UMJETNICI I SAGOVORNICI

Automatizovana proizvodnja prisutna je već decenijama, ali roboti kontinuirano pomjeraju granice, preuzimajući poslove koji su zbog delikatnosti bili rezervisani isključivo za ljude. Recimo, „kolaborativni robot“ Sawyer je u stanju da usklađuje način na koji obavlja zadatke sa informacijama koje prikuplja o svom radnom okruženju. Ovaj nivo prilagodljivosti toku proizvodnog procesa ranije je bio nezamisliv i ujedno je predstavljao najveću prepreku za njegovu potpunu robotizaciju.

Zbog primjeraka kakav je Sawyer ili zbog automobila bez vozača, koji već godinama kruže američkim ulicama, istraživači sa Univerziteta Oxford predviđaju da će kroz dvije decenije 47% poslova u SAD biti automatizovano.

Temelji su ozbiljno poljuljani i u djelatnostima za koje se slijepo vjerovalo kako ne mogu postojati bez ljudskog duha.

U saradnji sa dva američka univerziteta, Google razvija RNNLM, naprednu tehnologiju za automatsko generisanje tekstova, koja se trenutno bavi pisanjem poezije. Iako kvalitet njenog rada zasad najčešće poredi sa poetskim dometima Vogona iz kultnog „Autostoperskog vodiča kroz galaksiju“, RNNLM svakodnevno uči i napreduje. Uzor može da mu bude japanski „kolega“, algoritam koji je u martu ove godine napisao roman „Dan kada će računar napisati roman“ i uspješno prošao prvi krug nacionalnog literarnog konkursa.

Robota slikara već je toliko da su nedavno dobili svoje specijalizovano takmičenje, a najkvalitetniji radovi, koji su zadivili žiri tehničkom izvedbom, nagrađeni su desetinama hiljada američkih dolara. Nešto manje uspješan bio je „Sunspring“, kratki naučnofantastični film čiji je scenario

napisao softver Benjamin, pohvaljen za mračnu atmosferu svog djela, ali na udaru kritičara zbog blage nepovezanosti napisanih replika.

I dok ovi programirani kreativci još izazivaju čuđenje, na druge oblike vještačke inteligencije smo već u potpunosti navikli. Tako mnogi od nas već odavno u džepu nose pametnog sagovornika po imenu Siri ili Cortana, u maju je predstavljeno i Google Assistant, dok Facebook M tek treba da se pojavi u svom punom potencijalu. Ovi virtuelni pomoćnici su tu da obavljaju poslove za koje mi nemamo živce, podsjećaju nas na

rođendane i sastanke ili jednostavno razgovaraju s nama u trenucima dokolice, a neki posjeduju i kvalitetan smisao za humor. Nimalo pretenciozno, oni ističu ozbiljnu kandidaturu za pozicije najbližih savjetnika, ali i novih drugara.

## JEDNU STVARNOST MIJENJAMO, DRUGU STVARAMO

Upliv robota u sve aspekte ljudskog života je samo prva polovina priče o sve nejasnijoj granici između sadašnjosti i budućnosti. Druga polovina još više podsjeća na holivudske fantazije, a tiče se kreiranja potpuno novih dimenzija stvarnosti.

Još 2013. godine, Google je pokrenuo projekat Glass, sa ciljem povezivanja životnog okruženja sa virtuelnim svijetom. Iako je malo ko bio spreman da plati 1.500 dolara kako bi tik pred očima dobijao informacije o objektima

## MILIJARDERI BEZ PROIZVODA

*Prva zvijezda VR svijeta trenutno je Magic Leap, američki start-up, koji je prikupio 1,4 milijarde dolara investicija od giganata kao što su Alibaba, Google i Lucasfilm. Međutim, ova kompanija još nije predstavila nikakav proizvod, a javnosti je do sada ponudila samo nekoliko YouTube videa, koji najavljuju impresivne mogućnosti.*



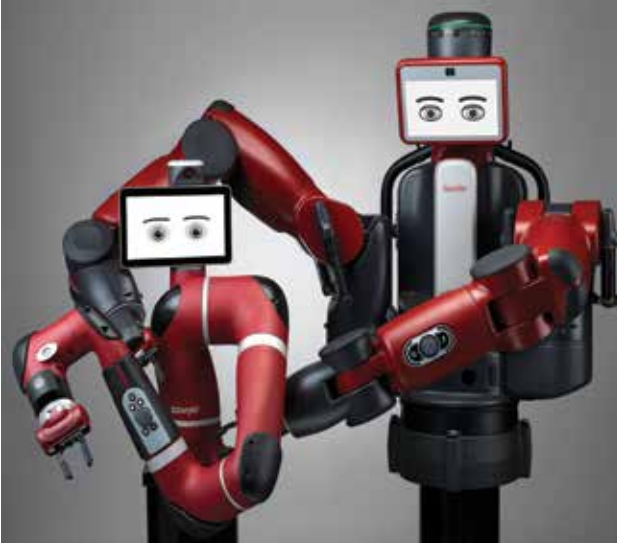
ispred sebe ili notifikacijama sa Facebook-a, zbog čega je proizvodnja ovih geđžeta obustavljena samo dvije godine nakon pokretanja, Google Glass je predstavljao jasan putokaz ka budućnosti.

Danas se u oblasti tzv. uvećane stvarnosti (AR) dešava pravi bum, pa se na tržištu nalazi mnoštvo do juče nezamislivih proizvoda. Tako pametna kaciga Daqri štiti radnike i omogućava im „rendgenski vid“, odnosno koristi niz senzora da bi na zaštitnom viziru prikazala, primjera radi, šematski raspored cijevi skrivenih unutar zida. Epson-ov Moverio na sličan način pomaže medicinskim tehničarima pri pronalaženju vena pacijenata kojima daju injekcije. Proizvođača pametnih naočara je već na desetine, pa je

i Google odlučio da se vrati u trku, s tim da će Glass sada postati Aura.

Google nije jedini gigant zainteresovan za ovaj sektor. Štaviše, svi veliki igrači su već odavno istrčali na novi tehnološki teren. Facebook i Samsung rade na još neimenovanim uređajima, Apple je preuzeo kompaniju Metaio, specijalizovanu upravo za uvećanu stvarnost, dok Microsoft priprema svoj HoloLens.

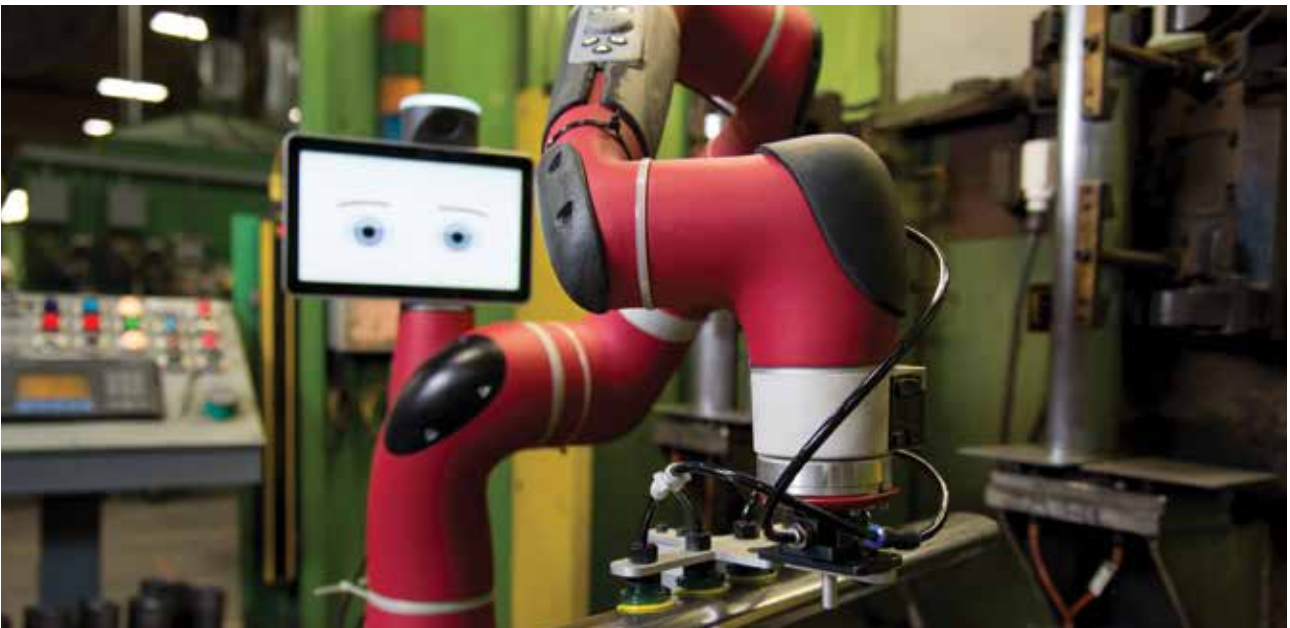
Još je ozbiljnija trka u otvaranju potpuno novih svjetova putem uređaja za virtuelnu stvarnost (VR). Samsung je već ponudio svoj Gear, HTC je lansirao Vive, Facebook je kupio Oculus Rift, Sony je predstavio PlayStation VR, a to je tek dio aktuelne ponude.



Tokiju. Putem mobilne aplikacije američke košarkaške NCAA lige, gledaoci su mogli da dožive i prvi sportski prenos ove vrste, dok su velike medijske kuće, kao što su The New York Times, ABC News ili Huffington Post, takođe investirale u VR opremu kako bi prenosiile vijesti na novi način. Pomalo paradoksalno, VR tehnologija tako istovremeno uvodi čovječanstvo u imaginarnu stvarnost, ali ljudima omogućava i da bolje dožive stvarni svijet oko sebe.

### BUDUĆNOST JE STIGLA NEPRIMJETNO

Zamislite da sjedite uveče u svom domu sa dragom osobom, oboje opremljeni po jednim VR uređajem. Jedno od vas gleda naučnofantastični blockbuster i zadržano se osvrće oko sebe, posmatrajući svaki detalj impresivne nadrealne scene čiji je sastavni dio. Drugo, opet, prati



Ponuda sadržaja za ove uređaje je i dalje skromna i uglavnom orijentisana na video-igre. Ova industrija zabave će svakako pustiti još dublje korijene na VR tržištu, koje je kao skrojeno po njenoj mjeri. Međutim, tokom 2016. godine već su stigle naznake novih vrata koja bi uređaji za virtuelnu stvarnost mogli da otvore, pa je, primjera radi, na čuvenom filmskom festivalu Tribeca prikazan „Allumette“, prvi kratki film stvoren ovom tehnologijom.

Sa druge strane, YouTube je otvorio zaseban kanal za snimke koje gledalac može „razgledati“ u svih 360 stepeni, a u aprilu je emitovan i prvi nastup uživo realizovan pomenutom tehnikom - performans pjevačice Björk u

fudbalski derbi sa najbolje virtuelne pozicije, razmjenjujući komentare sa prijateljem čiji avatar sjedi u stolici pored, iako je osoba u sasvim drugoj državi. Pri tome, oboma grickalice i piće donosi vaš kućni robot pomoćnik.

Zvuči pretjerano? Vrlo moguće. Ali, da vam je neko u prošloj deceniji rekao kako će u 2016. ljudi ćaskati sa mašinama a roboti bježati iz laboratorija, ne bi li i to zvučalo pretjerano?

I upravo je to najveći trik tehnološke budućnosti - što ona dolazi tiho, polako i postepeno, i najčešće je postanemo svjesni tek kad nam iz laboratorije istrči pravo na drum.

## BUDUĆNOST PRED VRATIMA

# PUTOVANJE DO POČETKA VREMENA I NAZAD

*Šta je čovjek? Ništa više, a ni manje do jedinjenja elementarnih čestica standardnog modela fizike. Dakle, praksa „teorije svega“.*

PIŠE: JELENA BJELAKOVIĆ

**O** dakle dolazi? Iz ničeg višeg, a ni manjeg do Velikog praska. Dakle, ekspanzije svemira koja je počela iz tačke nemjerljive gustine prije 13,8 milijardi godina.

Kuda ide? Ako je vjerovati analizi rada najsnažnijeg akceleratora čestica, univerzum i čovječanstvo koračaju ka ničem višem, a ni manjem do apsolutnom kolapsu.

## TRAGANJE ZA TAJNOM POČETKA VREMENA

Godina je 1998. Na granici između Švajcarske i Francuske, a 175 metara ispod zemlje, počinje izgradnja kružnog tunela dugog 27 kilometara. Deset godina kasnije, 10. septembra, naučna zajednica s oduševljenjem pozdravlja Veliki hadronski sudarač. Oformljen od superprovodnih magneta i struktura za ubrzavanje, sudarač stupa na scenu kao pokušaj Evropskog centra za nuklearna istraživanja da otkrije tajnu početka vremena i razjasni kontradiktornosti univerzuma. Uz tri milijarde evra uloženi u izgradnju mašine te 10.000 naučnika i istraživača uključenih u projekat, očekivanja su poprilično visoka.

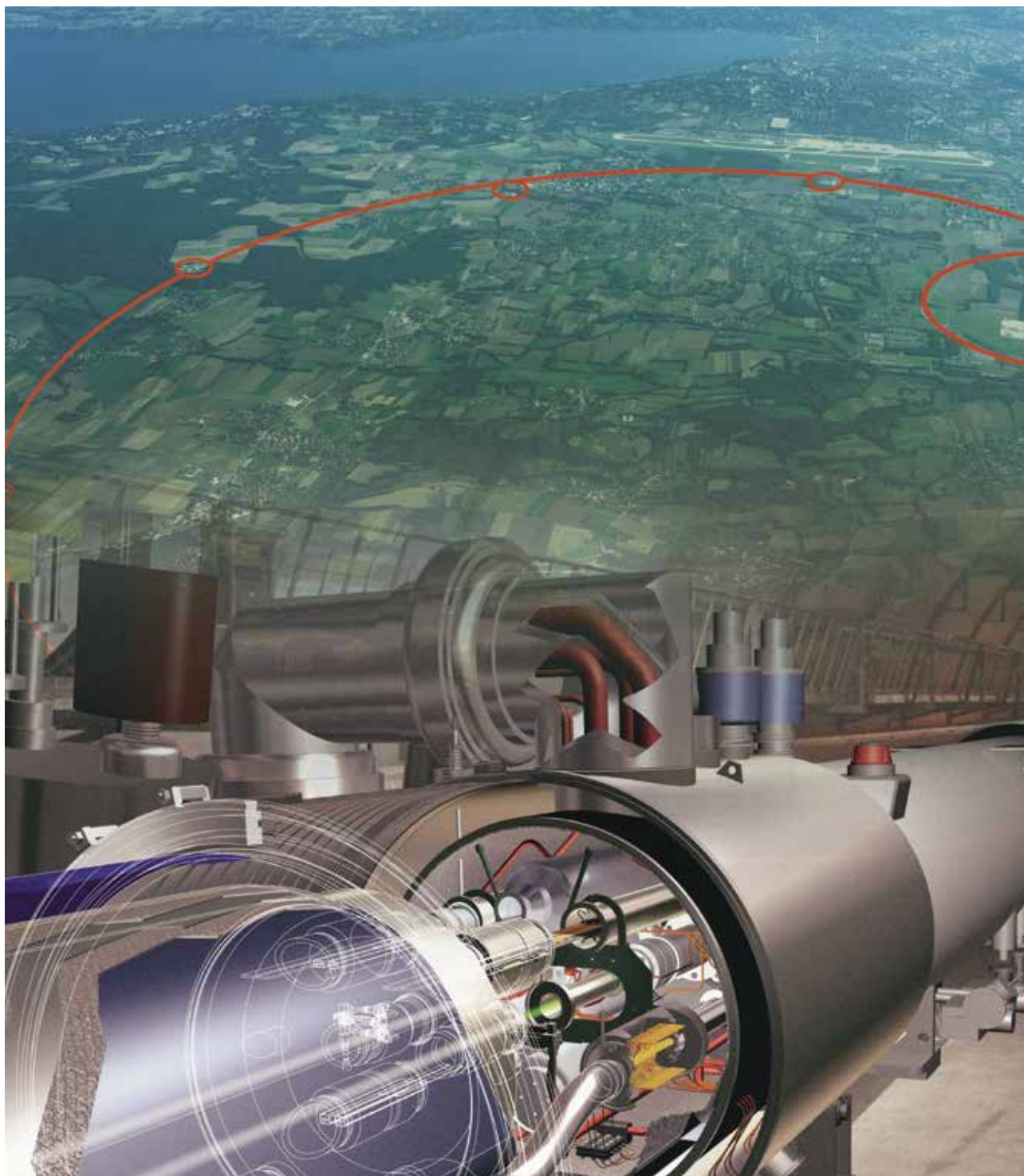
Zašto je više materije nego antimaterije u univerzumu? Zašto svemir prožima, a njegovo širenje ubrzava tamna energija? Zašto postoji crna masa i koje čestice je objašnjavaju?

Ovo su samo neka od pitanja za koja je Veliki hadronski sudarač trebalo da obezbijedi odgovor rekreiranjem trenutaka nastalih neposredno nakon Velikog praska. Ipak, do ovog časa, sudari visokoenergetskih snopova čestica su više pitanja otvorili nego što su ih zatvorili.

## REVOLUCIJA KOJA TO NIJE

Premijerna aktivacija mašine u 2008. je u istoriju ušla kao ništa više do pokušaja, jer je, naime, usljed tehničkog





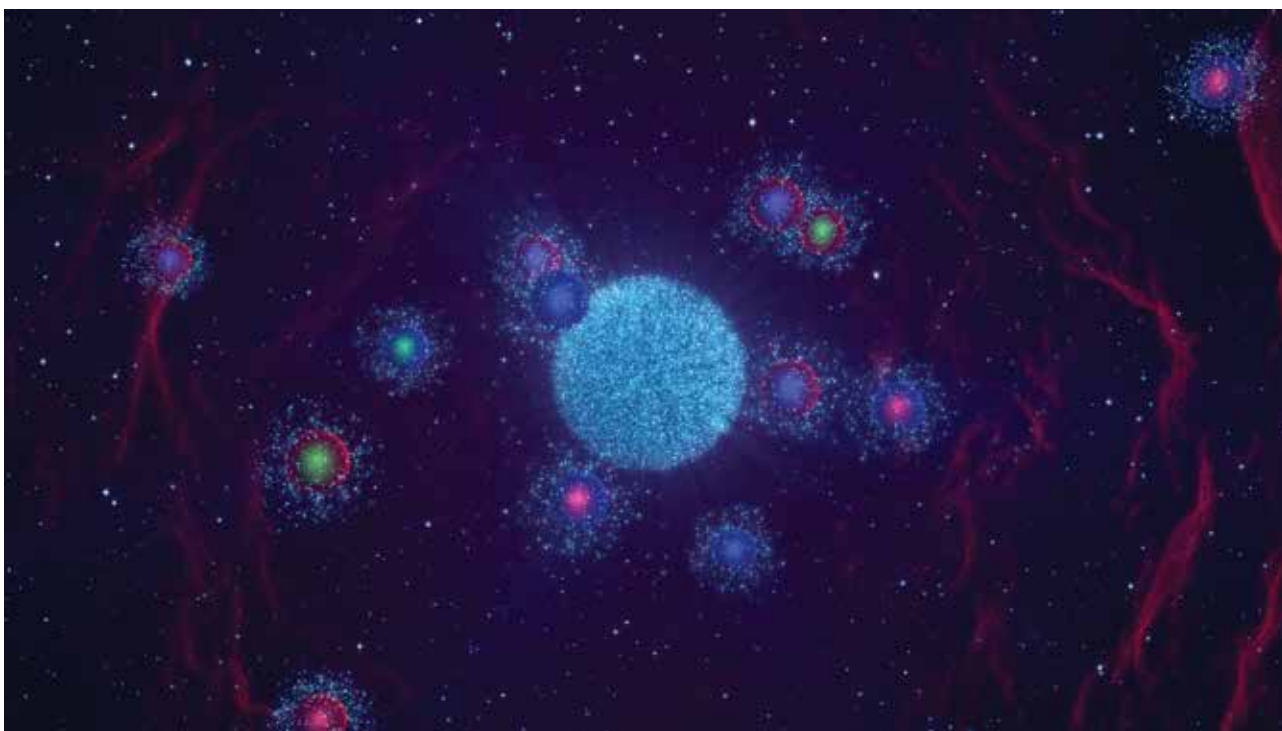
kvara na magnetima, njen rad momentalno obustavljen. Četiri godine poslije, „veliki prasak“ potresa samo jezgro fizike. CERN saopštava javnosti da su CMS i ATLAS, detektori Velikog hadronskog sudarača, pronašli Higsov bozon, takozvanu božju česticu, krucijalni element mehanizma koji objašnjava svojstvo mase elementarnih čestica. Otkriće božje čestice odista zvuči revolucionarno, ali činjenično jeste da akcelerator nije detektovao Higsov bozon nego česticu koja bi, zbog stepena sličnosti, veoma lako mogla da bude i vrlo vjerovatno jeste Higsov bozon. U tom smislu, 2012. godina se može posmatrati samo kao potvrda standardnog modela ili posljednji dio znane slagalice.

svjetlosti u nizu savitljivih magneta sudarača mogle bi da okrenu stvari na svjetliju stranu, ili barem na drugu teoriju svega.

## NAJIŠČEKIVANIJI SUDAR NA SVIJETU

Pored predstavnika standardnog modela, u trci za Nobela su zastupnici teorije struna te teorije supersimetrije, i svi oni u radu Velikog hadronskog sudarača trenutno tragaju za novom fizikom, za revolucijom visokoenergetske fizike koja će obilježiti naredni vijek.

Sve oči uprte su u energiju sudara koja, sada već drugu godinu zaredom, doseže rekordnih 13 TeV od



Od kraja sedamdesetih godina prošlog vijeka, fizičari se neumoljivo oslanjaju na principe standardnog modela te ga, poput naučne Biblije, cjelovito primjenjuju u objašnjavanju elementarne materije univerzuma i sile kroz koju materija djeluje. Neumoljivost ne bi bila sporna da „teorija svega“ podrazumijeva silu koju osjetimo svaki put kad nam jabuka padne na njutnovsku glavu te da razjašnjava egzistenciju crne mase. Upravo su nemogućnost da se klarifikuju esencija kosmosa te njegova ekspanzija naveli mnoge da naslute krah ovozemaljskog postojanja.

Ali, nije sve tako crno kao crna masa. Ponovo u krugu od prošle godine, čestice koje putuju približno brzini

maksimalnih 14 TeV. Trilion elektrolvolta za istraživače ne predstavlja samo računicu i mjernu jedinicu. Uz povećanu luminoznost snopova čestica, ova količina energija generiše do milijardu sudara u sekundi. Uzevši u obzir da su elementarne čestice toliko sitne da je njihov sudar ekvivalentan ispaljivanju dvije igle na udaljenosti od 10 km sa takvom preciznošću da je susret na pola puta neminovno, 13 TeV je suštinski prilika da se opravda svaki cent uložen u otkrivanje suštine čovjeka koju ljudsko oko ne može ni da vidi.

Zanimljivo je da ni istraživači ne mogu da vide šta se sve dešava u Velikom hadronskom sudaraču dok mašina

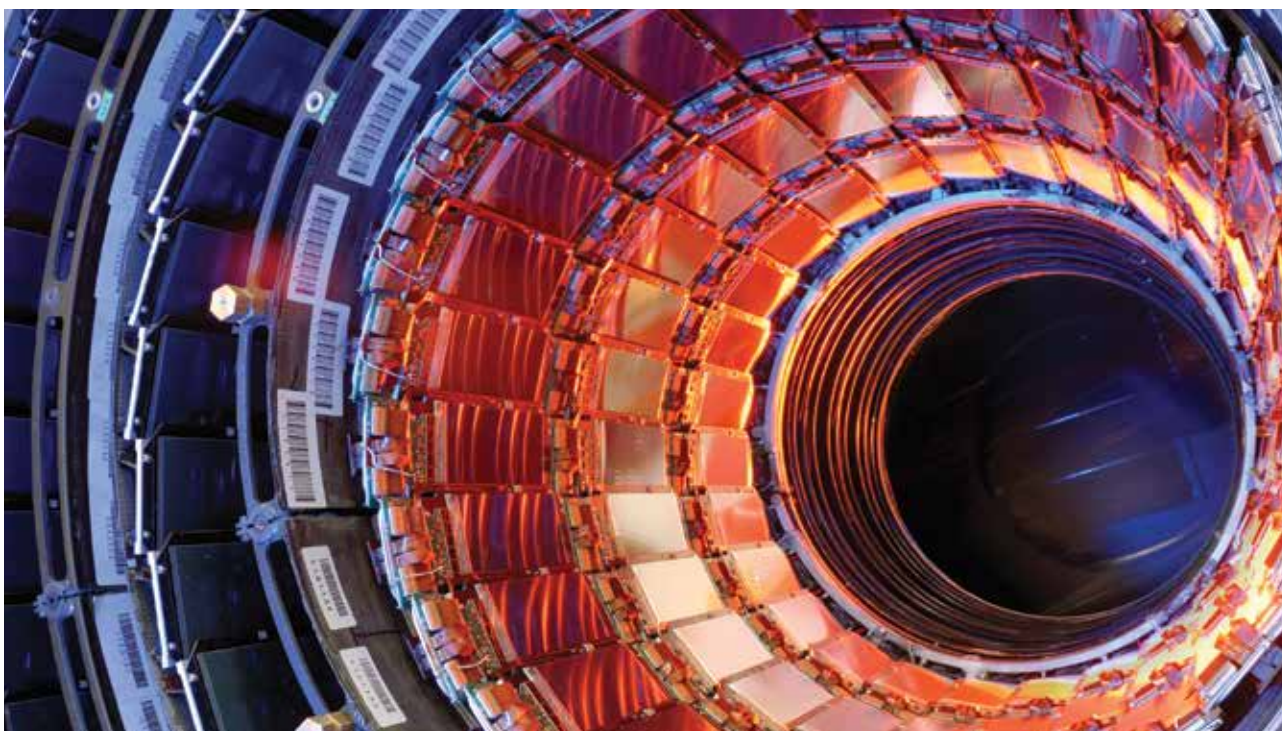
radi. Kako je sistem snabdijevan tečnim helijumom, koji hladi magnete do temperature od  $-271,3^{\circ}\text{C}$ , u tunelu je praktično hladnije nego u svemiru. Ali, zima ne predstavlja problem za prilaz konstrukciji koliko to čine sama količina električne energije te povećana opasnost od radijacije. Jedino biće koje je uspjelo da se ušunja u aktivirana postrojenja sudarača je nezvana lasica, koja je tom prilikom tragično stradala.

## PRIRODA PROTIV TEHNOLOGIJE

Ono što podstiče na razmišljanje u vezi s tim incidentom ili tehničkim kvarom, kako su ga predstavnici CERN-a nazvali, jeste da je rad najsnažnijeg akceleratora čestica

Istraživači CERN-a sigurni su da će otkriće nove fizike sa sobom donijeti i iskonsko razumijevanje svega ljudskog i ovozemaljskog. Dok se oni pod zemljom Ciriha bore za još jedan TeV i česticu koja će promijeniti sve, Japan i Kina najavljuju da će i njihove zemlje uskoro predstaviti zajednici svoje verzije akceleratora čestica brzih skoro kao svjetlost.

Da li će nas akceleracija čestica zaista odvesti do početka vremena i nazad, izrazito je teško tvrditi. Jedno je sigurno. Otkad je svijeta i vijeka, putujemo ka odgovorima smisla svjetlosti postojanja. Ovaj vijek nas možda odvede do sljedeće stanice odgovora na pitanje: „Od kada je zaista svijeta i vijeka?“.



ikad napravljenog morao da bude obustavljen na nekoliko dana.

Nekoliko godina unazad, let ptice je blokirao cijelu konstrukciju mašine, tehnološkog čuda vijeka koje bi trebalo da sastavi slagalicu istorije, sadašnjosti i budućnosti čovjeka. Osnova za preispitivanje efikasnosti sudarača ne manjka. Druga decenija nevidljive visoke energije se primiče, a kvarovi i nova pitanja neprestano niču.

Ipak, sama ideja Velikog hadronskog sudarača nesporno jeste ključ napretka, kako u nauci tako i u tehnologiji.

~~~~~

ZANIMLJIVO JE DA NI ISTRAŽIVAČI NE
MOGU DA VIDE ŠTA SE SVE DEŠAVA U
VELIKOM HADRONSKOM SUDARAČU DOK
MAŠINA RADI.

~~~~~

EXOSUIT - KADA ČOVJEK POSTANE ROBOT

Ljubitelji naučne fantastike su se nerijetko zamišljali u ulozi superheroja, obučeni u futuristička odijela koja će ih nositi u nesvakidašnje avanture. Stvarnost možda i nije toliko daleko od naučne fantastike pa se uz napredak tehnologije, u bliskoj budućnosti očekuje sličan scenario.

PIŠE: VANJA PARTALO

Naime, naučnici pokušavaju stvoriti odijela koja će ljudima pomoći u obavljanju različitih radnji koje prethodno nisu mogli izvršavati s lakoćom. Cilj je da se uz pomoć tehnologije, bez koje je život već postao nezamisliv, dodatno olakšaju, kako svakodnevni poduhvati tako i ciljani zadaci. Neka od ovih odijela bi trebalo da služe u medicinske svrhe, doprinoseći mobilnosti osobe i olakšavajući kretanje, a neka će čak u potpunosti zamijeniti određene dijelove tijela i doprinijeti čovjekovoj snazi. Sa druge strane, postoje odijela koja su namijenjena u vojne svrhe ili svrhe određene industrije. Koja god bila njihova namjena, jedno je sigurno - u relativno bliskoj budućnosti ova otkrića postaće naša svakodnevica i olakšavaće različite aspekte ljudskog života. U ovom članku predstavitićemo vam neke od ideja za ova buduća pomagala.

SINHRONIZACIJA SA TIJELOM

Naučnici sa Harvarda, uz pomoć pronalazača Konora Volša, razvijaju takozvani lagani exosuit, odijelo koje bi trebalo da pomogne pri nošenju teških tereta. Odijelo je zasnovano na naprednoj robotici, a namijenjeno je vojnicima koji nose mnogo opreme tokom straže. Budući da jedan vojnik nosi opremu težine i do 45 kilograma, nerijetko se dešavaju povrede kostiju, mišića i zglobova. Ovaj „oklop“ trebalo bi da ublaži pritisak i opterećenje pri nošenju bilo kakvog tereta, čime će se ublažiti posljedice koje ono izaziva na ljudsko tijelo. Naime, čitavo odijelo

oponaša pokrete ljudskog tijela tako što se sinhronizuje sa pokretima mišića i zglobova.

Za razliku od prijašnjih pokušaja, ovaj izum ne sastoji se od krutih metalnih dijelova koji smetaju pri kretanju, i kao takav savršeno pranja uz figuru čovjeka. Materijal od kojeg je ovo odijelo napravljeno, u kombinaciji sa sensorima raspoređenim po ključnim tačkama djeluje kao podrška mišićnom i skeletnom sistemu te olakšava sve vrste kretanja, bilo to hodanje, trčanje ili puzanje. Umjesto čvrste građe, ovo pomagalo više podsjeća na mrežu nervnog sistema i može se nositi ispod odjeće ili uniforme. Naučnici su ustanovili da pri nošenju teških tereta ovo odijelo umanjuje utrošak energije za 7%. Jedna od bitnijih prednosti ovog pomagala je i minimalan utrošak električne energije. Prethodni modeli zahtijevali su akumulatore ili snažne baterije koje su opet stvarale dodatno opterećenje i nerijetko su se kvarile. Novo odijelo kontroliše mikroprocesor koji troši veoma malo energije.

POZITIVAN UTICAJ NA MENTALNO ZDRAVLJE

Naučnici koji rade na kreiranju ovog izuma kažu da su ga učinili dostupnim i u medicinske svrhe, kako bi pomogli licima koja imaju poteškoća sa kretanjem. Koristan je i kod osoba koje su preživjele moždani udar i izgubile

sposobnost kretanja. Širom Velike Britanije ovi prototipi već su zaživjeli, naročito prilikom rehabilitacije osoba koje imaju poteškoća sa donjim ekstremitetima. Nathan Harding, osnivač Ekso Bionics-a, smatra da, pored fizičkog, ovaj skelet ima i pozitivan uticaj na mentalno zdravlje pacijenata, koji se uz pomoć ovog izuma daleko brže počnu kretati. Često osobe sa povrijeđenim ekstremitetima već tokom prve vježbe pređu nekoliko stotina koraka koristeći exosuit, što ima ogroman učinak na njihovu dalju motivaciju. On navodi da je odijelo trenutno dostupno samo na medicinskim klinikama i da nije dostupno za ličnu upotrebu. Ekso Bionics smatra da je potrebno dodatno usavršavanje prije nego što se nešto tako desi.

Kompanija SRI Ventures, međutim, radi na projektu zvanom Superflex. Projekat predstavlja odijelo koje poboljšava mišićni i skeletni sistem korisnika. Primarna svrha treba da bude pomoć starijim osobama pri kretanju. Dok Ekso Bionics gleda na pozitivan mentalni uticaj ovih odijela, predsjednik kompanije SRI Ventures Manish Kothari smatra da će odijelo biti popularno, jer ostala pomagala, kao što su hodalice i štapovi, oduzimaju dostojanstvo i imaju negativan uticaj na ljudsku psihi. Pored toga, on smatra da su daleko manje praktična u fizičkom smislu u odnosu na Superflex. Naravno, kao i ostali izumitelji, i ova kompanija smatra da bi se odijelo moglo usavršiti i koristiti u industrijske i vojne svrhe.

MEHANIČKI DIJELOVI TIJELA

Pored vojske i medicine, ideju o egzoskeletu usvojile su i određene industrije. Hyundai, južnokorejski proizvođač automobila, napravio je robota koji izgleda kao mehaničko odijelo. Ovaj robot trebalo bi da omogući pojedincu da prenosi teret težine i do nekoliko stotina kilograma. Čelnici kompanije navode da će se, osim u auto-industriji, ova naprava takođe moći koristiti i u vojne i medicinske svrhe, te u svrhe fizičke rehabilitacije. Prethodno, Hyundai je napravio još jedan model egzoskeleta za koji su rekli da bi pomagao starijim osobama pri kretanju. Zanimljivo je da Hyundai nije jedina kompanija koju je zainteresovala ideja o jednom ovakvom izumu. Naime, kompanije kao što su Panasonic, Audi i BMW rade na konstrukciji svojih verzija ovih odijela koja bi se koristila u različite svrhe.

S obzirom na to koliko velike svjetske kompanije ulažu vremena i novca u stvaranje i unapređivanje ovih naprava, ne možete a da ne pomislite kako će uskoro tehnologija postati i više od nečega što vas prati u svakodnevnom životu. Šanse su velike da će robotika omogućiti ljudima i mnogo više nego što je internet interakcija i komunikacija. Tako će mehanički izumi zamijeniti i dijelove tijela i na taj način potpuno promijeniti život i svijet kakvim ga danas znate. Možete li zamisliti svijet u kojem žive osobe lišene neugodnosti usljed fizičkih invaliditeta, pa i drugih granica, kao što su koračanje isključivo po čvrstim površinama? Budućnost je zaista pred vratima.

BIZ&TECH

VIRTUELNI ASISTENT VIV

DA LI JE SLAVNA SIRI „ISPRIČALA“ SVOJE?

PIŠE: VANJA PARTALO

Inovativni umovi Daga Kitlausa i Adama Čejera bili su zaslužni za stvaranje Apple-ovog pouzdanog i nadaleko poznatog virtuelnog asistenta Siri. Siri se prvi put pojavila u Apple Store-u 2010. godine u vidu aplikacije, a kasnije je postala sastavni dio IOS 5 i svih narednih Apple-ovih operativnih sistema.

Ovog čudnovatog pomoćnika namjeravali su koristiti i drugi brendovi, ali je razvijanje programa za sve platforme, osim Apple-ovih, otkazano nakon što je Apple kupio aplikaciju. Siri je čak mogla da komunicira sa korisnicima koristeći različite akcente i boje glasa. Siri je prvobitno bila dio Apple-ovog iOS-a (i-operativnog sistema), ali je vremenom postala i sastavni dio watchOS-a i tvOS-a. Najzanimljivija nota ove aplikacije bila je ta što se njom moglo upravljati usmeno. Bilo je dovoljno da korisnik izgovori naredbu i da je Siri izvrši - ako je to u njenoj moći. Siri je instantno privukla mnoge korisnike, ali je na kraju ipak bila samo jedna od mnogih aplikacija.

OD APLIKACIJE DO BOTA

Međutim, maj 2016. donio je nešto potpuno novo. Dag i Adam su u jednostavnoj dvadesetominutnoj prezentaciji najavili novu, napredniju kreaciju - Viv. Viv je sve ono što je Siri do sada bila, ali i mnogo više od toga. Nazivaju je novom generacijom ličnih asistenata, a njene karakteristike i potvrđuju slične tvrdnje.

Razvijana u tajnosti tokom protekle četiri godine, sada je i više nego spremna da svijetu pokaže za šta je sposobna. Osnovna razlika između Siri i Viv je ta što Viv ne koristi samo internet pretraživač prilikom ispunjavanja vaših zadataka, već vrši interakciju i sa različitim online prodavnicama, hotelima itd. Ona predstavlja novu paradigmu - prelazak s aplikacije na bota. Viv je u stanju da vam kaže kakvo je vrijeme bilo prije tri četvrtka na određenoj lokaciji; ona može vašoj majci poslati cvijeće na njen rođendan bez ikakvih dodatnih informacija ili naručiti prevoz za šest osoba od vaše kancelarije do željene lokacije, i sve to u nekoliko sekundi. Viv znači život, a to je baš ono što ona radi - udiše život u uređaje koje svakodnevno koristimo.

ASISTENT KOJI ZNA VAŠE ŽELJE

Danas postoje botovi koji mogu da kontrolišu desetine aplikacija. Za Viv njeni tvorcii kažu da će biti u mogućnosti da upravlja i desetinama hiljada. Zamislite jednu platformu, otvorenu svim uslugama, dostupnu svim uređajima, a prilagođenu vama lično. Viv uči. Ona se prilagođava vama, spoznaje vaše preference i želje te na taj način vam olakšava život. Ova pomoćnica će na vašu naredbu kontrolisati vaše aplikacije, internet pretrage i ostale zahtjeve. Biće dostupna na različitim uređajima. Ono što je impozantno jeste to da će na svim vašim ličnim uređajima biti prisutna jedna te ista pomoćnica, koja će memorisati sve što ste joj do sada rekli, tako da nećete morati ispočetka da je učite svaki put kada sa računara pređete na telefon ili tablet, ili ako kupite novi

uređaj. Razumljivo, vodeća imena svijeta tehnologije takođe pokušavaju razviti takozvane pametne botove, u skladu s aktuelnim tehnološkim trendovima. Viv je definitivno izuzetno kvalitetan primjerak jedne takve kreacije. Stvorena je da se konstantno nadograđuje i poboljšava, da vrši interakciju sa drugim botovima i da na što jednostavniji način izvrši zadatak radnju.

Trenutno, Viv se nadmeće sa Microsoft-ovim botom, kao i Messenger-om za koji je Facebook objavio konkurs kroz koji podstiče developere da konstruišu bota za ovu aplikaciju. Međutim, postoje sličnosti između Viv i Amazonove Alexa-e. Samim tim je jasno da će u dogledno vrijeme i Viv biti u mogućnosti da za vas vrši kupovinu bez imalo napora. Ovakav jedan program omogućiće u dogledno vrijeme svojoj kompaniji da postane vrhovni posrednik u većini transakcija na svijetu između poslodavaca i njihovih klijenata. Internet pretraživači bili su pioniri ovakvih „platformi“, omogućavajući Google-u da stekne bogatstvo tako što su korisnicima uredno organizovali ogromnu i nepreglednu količinu web stranica.

VIV KAO UNIVERZALNA KREACIJA

Ipak, novac i popularnost na stranu, primjetno je zasićenje korisnika aplikacijama. Internet, kao i tehnologija, razvija se iz dana u dan. Konstantno se probijaju granice mogućeg i svijet postaje sve brži. Aplikacije koje su nekada predstavljale beskraj mogućnosti sada se smatraju ograničenim. Jedan program, koji može da se poveže tek

sa nekolicinom drugih, više nije validna opcija. Na našim uređajima sada postoji ogroman broj aplikacija i još više online sadržaja kojima treba da upravljamo. Čak i kada jedna aplikacija upravlja većim brojem drugih, opet nam ih je potrebno isuviše mnogo da bismo kontrolisali sve svoje akcije.

Prema podacima Forrester-a, jedne od vodećih i najuticajnijih kompanija za istraživanje i savjetovanje, u 2015. godini prosječan korisnik trošio je 80% svog vremena na mobilnom telefonu koristeći pet aplikacija koje kontrolišu većinu interakcija sa internetom. Ovakav sistem postao je prevaziđen. U moru novih aplikacija koje svakodnevno izlaze na tržište, standardi koji su visoko postavljeni teško se dostižu. Korisnici traže više, bolje i brže. Baš zbog toga je stvorena jedna univerzalna kreacija kao što je Viv, koja predstavlja odgovor na tehnološki problem korisnika.

POČETAK NOVE ERE TEHNOLOGIJE

Pogledajmo Siri - ona nije u stanju da vam rezerviše sto za večeru u određenom restoranu u ono vrijeme kada

vi to želite. Ako joj zadate jednu takvu naredbu, ona će vam otvoriti aplikaciju za rezervaciju večere preko koje biste lično morali unositi podatke i izvršiti rezervaciju, pod uslovom da takvu softver aplikaciju uopšte imate prethodno instaliranu. Vrijeme, novac i trud uloženi iza stvaranja Viv su ekstremni. Njeni tvorci povezuju se sa svim djelatnostima svijeta, da bi pružili besprijekorno i nadasve ugodno iskustvo pri korištenju ovog čuda tehnologije.

Viv je definitivno početak nove ere u svijetu tehnologije. Međutim, brojni ljubitelji tehnologije unaprijed iskazuju nesigurnost i strah povodom moći koju će posjedovati botovi sutrašnjice. Ipak, u pitanju su izuzetno osjetljivi lični podaci miliona korisnika širom svijeta koji mogu biti zlopotrijebljeni u slučaju da se nađu u pogrešnim rukama. Na korisnicima je da ocijene njene sposobnosti u budućnosti, ali treba takođe biti svjestan da je ona tek prvi korak ulaska u potpuno novo tehnološko poglavlje i da zasigurno ima prostora za napredak. Preostaje da se pokaže do kojih razmjera će se razviti, ali jedno je sigurno - ako Viv dostigne očekivanja njenih kreatora, očekuje nas daleko brža i lakša interakcija sa svijetom oko nas.

VODOOTPORNI SMARTFONI -

SA TELEFONOM NA KUPANJE!

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Kako je ljetna sezona u punom jeku, većina će potražiti utočište kraj vode uz momente koje bi bilo sjajno zabilježiti i podijeliti sa prijateljima na društvenim mrežama. Međutim, telefon i voda baš i nisu sjajna kombinacija, osim ako je, naravno, uređaj vodootporan. Ovakva vrsta telefona je u proteklih nekoliko godina u ekspanziji i pojedini kupci se prilikom odabira odlučuju upravo za model koji podržava ovu funkciju.

Telefoni pod vodom najčešće mogu da izdrže oko pola sata sata i „zarone“ do dubine od jednog metra ili više. Ipak, proizvođači navode da uređaji podnose boravak isključivo u slatkoj vodi, što znači da treba izbjegavati potapanje telefona u slanu vodu. Ukoliko se ipak desi da telefon završi u moru, potrebno ga je što prije isprati običnom vodom. Vodootporni telefoni dizajnirani su specijalno za ovakav vid upotrebe. Svi ulazi na telefonima su zaštićeni kako bi se onemogućilo da voda prodre u unutrašnjost uređaja. Za upotrebu su naročito pogodni modeli koji posjeduju fizički taster za kameru, jer omogućuju korištenje fotoaparata pod vodom. Pored vodootpornosti, ovi telefoni nude i zaštitu od prašine, odnosno sitnijih čestice zemlje. Među njima je i pijesak, što znači da je telefon moguće bezbrižno koristiti na plaži.

U nastavku donosimo nekoliko zanimljivih vodootpornih modela koje možete pronaći u aktualnoj ponudi kompanije m:tel.

SONY XPERIA M 4 AQUA

Sony je među prvima uveo vodootpornu tehnologiju u pametne telefone, a M serija je među kupcima naročito popularna zbog odličnog dizajna i pristupačne cijene. Sony M4 Aqua nasljednik je uspješnog modela M2 Aqua. Ovaj Sony-jev model u svom imenu nosi naziv Aqua, pa je jasno da se radi o vodootpornom telefonu. Pored toga, telefon je otporan i na prašinu, što mu zaslužno donosi IP68 sertifikat. U praksi telefon može izdržati pola sata pod vodom i „zaroniti“ do dubine od čak 1,5 metara. Veliki 5-inčni ekran dodatno je zaštićen od ogrebotina.

M4 Aqua posjeduje Qualcomm-ov MSM8939 Snapdragon 615 čipset i procesor sa osam jezgara. Četiri Cortex-A53 jezgra rade na 1,5 GHz, dok ostali rade na taktu od 1,0 GHz. Za brz rad na raspolaganju su 2 GB RAM memorije i 8 GB interne, koju je moguće proširiti memorijskom karticom, dok je za grafiku zadužen Adreno 405 čip. Telefon posjeduje glavnu kameru rezolucije 13 megapiksela, koja svoj posao obavlja dobro i u uslovima lošeg osvjetljenja. Sa prednje strane pozicionirana je selfie kamera sa respektabilnih 5 megapiksela rezolucije. Sony je u M4 Aqua instalirao android 5.0 Lollipop i ugradio bateriju kapaciteta 2.400 mAh.

SAMSUNG GALAXY S7

Uređaj koji je proglašen za najbolji telefon današnjice, tu titulu je, između ostalog, zaslužio i zbog osobine vodootpornosti. Samsung je u slučaju modela Galaxy S7 poslušao korisnike i vratio dvije opcije koje su nedostajale prethodniku. Pored podrške za microSD kartice, Samsung Galaxy S7 dobio je i potvrdu vodootpornosti u vidu IP68 sertifikata, koji garantuje da je telefon u stanju da izdrži uranjanje na dubinu od 1,5 metra, u trajanju od 30 minuta. Samsung S7 posjeduje AMOLED displej dijagonale 5,1 inč, dok model S7 Edge nudi isti užitak na nešto većoj dijagonali od 5,5 inča.

Ono što Samsung izdvaja u odnosu na druge telefone kada je u pitanju vodootpornost je to da su metalni okvir

i staklo pričvršćeni posebnim ljepilom kako bi se u potpunosti obezbijedilo da voda ne ugrozi funkcionisanje telefona. Sve tipke i ulazi, uključujući USB, kao i ulaz za slušalice, imaju posebnu gumenu zaštitu. Samsung je dodatno, specijalnim filmom, zaštitio čak i zvučnik. Ovakav vid zaštite garantuje da ne postoji mogućnost da ijedna kapljica vode dospije u unutrašnjost telefona. Galaxy S7 je takođe otporan i na pijesak i prašinu, pa ga je moguće koristiti i u ekstremnim uslovima.

Unaprijedena Dual Pixel kamera od 12 megapiksela omogućava snimanje fotografija i u uslovima slabijeg osvjetljenja. Sedma generacija Galaxy modela S može da se pohvali i „always

on“ funkcijom, koja korisniku kontinuirano prikazuje sat i kalendar. U telefon je ugrađena baterija 3.000 mAh, a pored funkcije brzog punjenja, moguće ga je bežično puniti.

SONY XPERIA Z5

Sony-jev model iz Z serije primjer je telefona koji nije izgubio na svojoj eleganciji da bi obezbijedio vodootpornu funkcionalnost. Telefon je dizajniran tako da bez ikakvih problema može podnijeti razne neugodne situacije koje uključuju kontakt s vodom ili prljavštinom. Sony Xperia Z5 u nešto manjoj „compact“ varijanti pojavljuje se u posljednjem nastavku filma o najpoznatijem tajnom agentu na svijetu, Džejsmu Bondu.

ŠTA OZNAČAVA IP SERTIFIKAT?

Proizvođači mobilnih telefona potvrdu IP sertifikata dobijaju tek nakon obavljanja posebnih testova. IP je skraćenica od „Ingress Protection“, što bi u prevodu značilo ulazna zaštita, odnosno zaštita uređaja od spoljnih faktora. Pored oznake IP nalaze se i dva broja. Prva cifra odnosi se na zaštitu od prašine, a druga na zaštitu od vode. Što je broj veći, uređaj pruža bolju zaštitu.

Telefon krase dijagonale 5,2 inča, gustine od čak 428 piksela po inču, što garantuje vrhunski užitak pri njegovom korištenju. Ispod čvrste konstrukcije telefona smjestio se Qualcomm-ov Snapdragon 810 čipset i osmojezgreni procesor, od kojih četiri rade na visokih 2 GHz, a četiri na taktu od 1,5 GHz. Za fluidan rad brine se 3 GB RAM memorije, a dolazi sa instaliranom android verzijom Lollipop, koju je moguće nadograditi na Marshmallow.

Poput modela M4 Aqua i Sony Xperia Z5, posjeduje IP68 sertifikat. Sony-jevi modeli Z serije imaju interno zapečaćene portove kako bi se odbranili od prodora vode i prašine, ali je veoma bitno da svi ulazi moraju biti čvrsto zatvoreni. Iako telefon djeluje profinjeno, posebno je ojačan, a njegova čvrsta metalna konstrukcija u stanju je da istrpi različite vrste torture. Uređaj, pored velike otpornosti, vlasniku garantuje i bezbjednost, jer posjeduje funkciju očitavanja otiska prsta.

Ljubitelji fotografije posebno će obradovati kamera ugrađena na ovom modelu. Glavna od 23 megapiksela rezolucije u stanju je da bude alternativa većini klasičnih fotoaparata, dok prednja od 5,1 megapiksela može da obezbijedi sasvim pristojne selfie fotografije. Integrisana baterija kapaciteta 2.900 mAh posjeduje funkciju brzog punjenja, pa je napunjenost baterije od 60 odsto moguće dostići za samo 30 minuta.

SVJETSKI DOGAĐAJI

TechCrunch DISRUPT

NAJVEĆI SVJETSKI SAJAM START UP-A

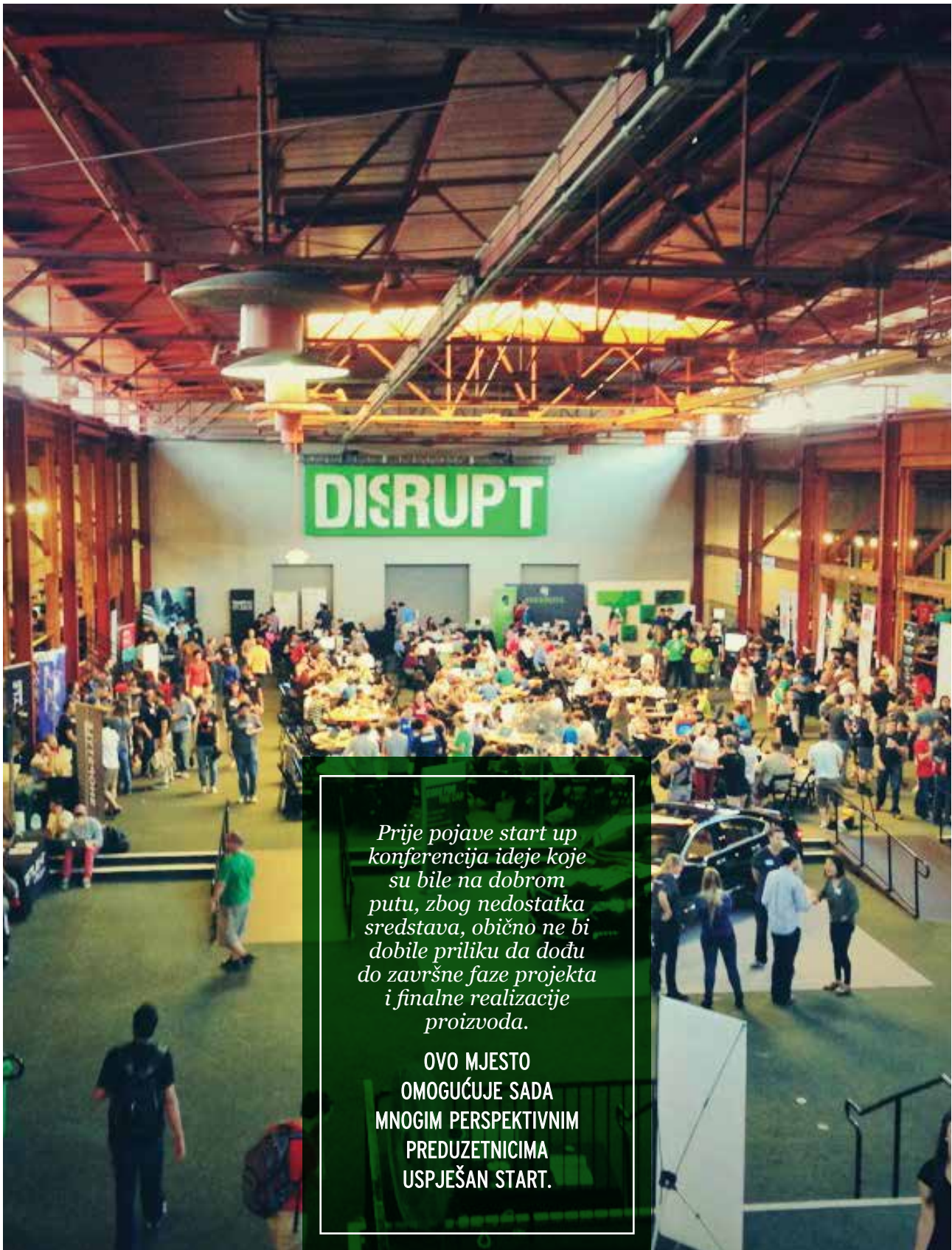

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

TechCrunch je jedan od vodećih internet portala posvećen tehnološkim vijestima, inovacijama i start up-ima. Osnovan u junu 2005. godine od strane Majkla Aringtona, prošao je put od nepoznatog bloga do jednog od najuticajnijih internet medija. Dovoljan razlog da ga 2010. godine preuzme moćna kompanija AOL, koja je danas u sastavu američkog telekoma Verizon. Sajt danas bilježi milionske posjete, a TechCrunch zajednica širom svijeta broji milione fanova i pratilaca na društvenim mrežama.

Majkl Arington je u međuvremenu pokrenuo TechCrunch50, koji prerasta u TechCrunch Disrupt, a koji danas predstavlja najznačajniji svjetski događaj ove vrste. Specijalizovan i posebno posvećen razvoju

tehnologije i start up-ima Disrupt je mjesto gdje se susreću najveći svjetski investitori, neafirmisani pojedinci i male kompanije. Mnogi uspješni projekti, proizvodi i kompanije svoj pohod započeli su upravo na TechCrunch Disrupt

Prije pojave start up konferencija ideje koje su bile na dobrom putu, zbog nedostatka sredstava, obično ne bi dobile priliku da dođu do završne faze projekta i finalne realizacije proizvoda.

**OVO MJESTO
OMOGUĆUJE SADA
MNOGIM PERSPEKTIVNIM
PREDUZETNICIMA
USPJEŠAN START.**

sajmu, a među njima su Qwiki, Getaround, YourMechanic, Enigma.io i mnogi drugi. Konferenciju redovno prate vodeći svjetski mediji, poput Bloomberg-a, CNBC-ja, Financial Times-a, Mashable-a, kao i stotine blogera iz cijelog svijeta.

POLAZNA TAČKA PREDUZETNIKA I MALIH KOMPANIJA

TechCrunch Disrupt sajam za start up-e predstavlja jednu od najboljih prilika da se ideja predstavi potencijalnim investitorima. Disrupt je umnogome olakšao put od

odnosno da odabere koji projekat je najspremniji u datom trenutku i od kojeg se generalno može imati najviše koristi. Disrupt je tako postao polazna tačka preduzetnika i malih kompanija, a stručni žiri koji ocjenjuje nova rješenja i ideje formira se od eminentnih ljudi iz vodećih kompanija poput Google-a i sličnih. Neki od najmoćnijih ljudi iz svijeta, poput Marka Zakerberga učestvuju na konferenciji, gdje svoja iskustva razmjenjuju sa osnivačem Majklom Aringtonom.

24 SATA ZA "ČUDO"

Uporedo sa održavanjem najvećeg svjetskog sajma start up-a odvija se takmičenje pod nazivom Hackathons. Ovaj maraton predstavlja uzbudljiv hakerski događaj na kojem stotine programera dolaze sa zadatkom da u roku od samo 24 sata naprave nešto, kako to organizatori vole da kažu „vrijedno divljenja“. Osim Disrupt-a i Hackathons-a održavaju se i prateći događaji poput Meet up-a, Crunchies Awards-a i Start up Battlefield-a.

ŠTA SE DEŠAVALO OVE GODINE?

Vrata TechCrunch Disrupt 2016 otvorena su 9. maja u

početne ideje koja se, zbog nedostatka novca, ne bi uspjela probiti na tržište. Podrška investitora ubrzava razvoj start up-a koji mogu sada u potpunosti da se posvete razvoju svoje ideje, umjesto da rade na mukotrpnom prikupljanju sredstava. Zahvaljujući tome, mnogi inovatori i developeri sada su u prilici da ranije završe svoje projekte i brže ostvare kompletnu realizaciju proizvoda ili usluge.

TechCrunch Disrupt, tako, okuplja na jednom mjestu moćne ljude iz marketinga i vodeće umove iz svijeta tehnologije sa jedne strane, a sa druge mlade i talentovane autore start up-a koji se nadaju da će biti među odabranima i ostvariti svoj san. Zadatak žirija je da procjenjuje kvalitet start up-a,

~~~~~

VIV PREDSTAVLJA EVOLUCIJU
U SVIJETU VIRTUELNIH
POMAGAČA, JER JE U STANJU
SAMOSTALNO DA NAPIŠE
PROGRAMSKI KOD I TAKO ODGOVORI
NA UPIT KORISNIKA UREĐAJA.

~~~~~

Njujorku, a trodnevna konferencija ugostila je više od 2.300 učesnika. Ovogodišnja konferencija bila je specifična jer je prvi put u potpunosti prenošena putem Facebook Live platforme pa su je stotine hiljada ljudi pratili online. Baš zbog činjenice da je TechCrunch Disrupt 2016 u cijelosti prenošen na najvećoj društvenoj mreži na svijetu, učinila ga je najgledanijim događajem ove vrste do sada.

U nestrpljivo iščekivanom Start up Battlefield-u 22 takmičara su se nadmetala za glavnu nagradu od 50.000 dolara. Urednici TechCrunch-a nakon višečasovnog vijećanja suzili su listu imena na šest finalista. Na kraju je pobjedu odnio start up Beam za svoju interaktivnu chat platformu koja je povezana sa rastućim svijetom e-sportova za live stream igara. Sistem za jeftino filtriranje vode WaterO osvojio je drugo mjesto.

Nakon ovoga uslijedilo je veliko nadmetanje više od 1.000 hakera u Disrupt Hackathon takmičenju. Svaka grupa imala je jedan minut da se predstavi žiriju na pozornici. Pobjednički tim bio je AlexaSite, koji omogućuje dizajnerima ažuriranje web stranice koristeći glasovne komande. Drugo i treće mjesto osvojili su Bumperz i Hungry Host.

PRETVARANJE GIF-OVA U NOVAC

Prvog dana na sceni se pojavio veliki broj govornika kako bi diskutovali o najnovijim trendovima iz svijeta tehnologije. Aleks Čang (Giphy) govorio je o načinima kako kompanije mogu pretvoriti popularne GIF-ove u prihode. Nejt Kardozo (EFF) i Marten Mikos (HackerOne) upozorili su da je tehnologija „internet stvari“ potencijalno bezbjednosna noćna mora. Među govornicima su bili i Denis Krouli i Džef Gluek iz Foursquare-a, koji su predstavili planove kompanije koja želi da postane još profitabilnija. Poseban panel bio je posvećen virtualnoj realnosti o kojoj su pričali Dejv Kol (NextVR) i Šana Telerman (Moadsy).

BUDUĆNOST TEHNOLOGIJE I DALJE SVIJETLA

Drugi dan počeo je razgovorom sa Fredom Vilsonom (Union Square Ventures), koji je potvrdio da je budućnost

tehnologije i dalje svijetla, jer su ulaganja u nju ogromna. Nakon toga, Talmon Marko (Juno) je govorio o potencijalu aplikacije Uber. Majk Džordž (Amazon Echo) pričao je o uređaju koji podržava govorne komande, a osnivači Sweetgreen-a diskutovali su o pokretanju start up-a zdrave hrane. Sten Čadnovski (Facebook Messenger) otkrio je da više od 10.000 programera radi na izgradnji nadolazećih chatbot-ova.

Kejsi Neistat govorila je o novoj Beme aplikaciji koja podstiče korisnike društvenih mreža da budu autentični. Sridhar Ramasvami, Google-ov voditelj oglašavanja, upoznao je prisutne sa trendom mikroplaćanja uz pomoć mobilnog telefona. Ejdi Sajdmen (YouNow) predstavio je načine zarade novca u live streaming-u. Dejvid Plaf, bivši savjetnik Bijele kuće, govorio je o pozadini zabrane Uber aplikacije.

RASNE PODJELE U SILICIJUMSKOJ DOLINI

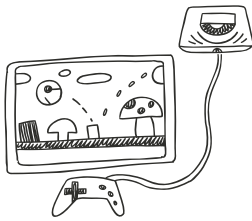
Posljednjeg dana konferencije Soledad O'Brajan predstavila je svoj novi dokumentarni film koji obrađuje temu rasnih podijeljenosti u Silicijumskoj dolini. Alfred Lin (Sequoia Capital) i Toni Ksu (DoorDash) govorili su o uspjehu start up-a za dostavu hrane. Džesika Alba i Kris Torn raspravljali su o tužbama sa kojima je bila suočena njena kompanija The Honest koja proizvodi organsku hranu. Robin Ekston (Her), Davun Kang (Coffee Meets Bagel) i Vitni Vulf (Bumble) diskutovali su o trendu upoznavanja preko mobilnih platformi. Košarkaš Karmelo Entoni i Stjuart Goldfarb predstavili su zajedničko partnerstvo u kompaniji Melo 7. Ted Livingston (Kik) pričao je o mobilnom dopisivanju i otkrio da je njihova aplikacija dostigla 300 miliona registrovanih korisnika. Bivši direktor NSA i CIA general Majkl Hajden zatvorio je TechCrunch Disrupt konferenciju zanimljivim panelom o stanju bezbjednosti i nadzora u SAD.

Do kraja godine TechCrunch Disrupt konferencije održaće se u San Francisku, od 12. do 14. septembra, a potom u Londonu do 5. do 6. decembra.

NASLOVI

IZDVOJILA:
VANJA PARTALO

SONY JE OBJAVIO NOVU IGRICU
ZA PLAY STATION 4,

DEATH STRANDING.

*Igrica je stvorena u saradnji sa
dobro poznatim Hideoom Kojimom,
tvorcem Metal Gear serijala.*

amazon.com

AMAZON JE OBJAVIO

1.000

NOVIH RAZLIČITIH VJEŠTINA
KOJIMA ĆE BARATATI NJIHOV
PROGRAM ALEXA.

*Alexa je stvorena manje
od godinu dana prije
ove objave, a tada je
imala tek 135 vještina.*

POČETKOM JUNA 2016. GODINE, SAMSUNG
JE JAVNOSTI PRIKAZAO SVOJU GEAR FIT2
NARUKVICU ZA FITNES I GEAR ICONX SET
SLUŠALICA.

*Gear Fit2 je fitness narukvica sa
mogućnošću puštanja muzike.*

WORLD OF WARCRAFT

KOMPANIJA BLIZZARD SNIMILA JE
FILM „WARCRAFT: BEGINNINGS“, KOJI
JE KOD NAS PRVI PUT PRIKAZAN 28.
JUNA 2016.

*Vjerni fanovi ove franšize film su
čekali još od stvaranja popularne
igrice World of Warcraft, koja je
postala dostupna 2005. godine.*

INTERNET
PRIVATNOST
POSTAJE SVE

MANJA. Aplikacija
Apple Maps na
novom iOS 10
operativnom sistemu
vas posmatra!

MICROSOFT JE KUPIO LINKEDIN

Linked

*društvenu mrežu orijentisanu ka stvaranju karijere.
Namjeravaju je stopiti sa mnogim već postojećim
aplikacijama i uslugama kao što su Office, Skype i Cortana.*

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

LG X CAM I X SCREEN

„SPECIJALIZOVANI“ PAMETNI TELEFONI SERIJE X

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Umjesto pristupa „jedna veličina odgovara svima“, LG je na sajmu MWC 2016 predstavio novu seriju pametnih telefona razvijenih kako bi potrošačima pružili jedinstveno korisničko iskustvo, nudeći jednu izuzetnu funkciju. Riječ je o prva dva modela serije X - X cam i X screen. Ovi uređaji su dizajnirani za potrošače koji ne žele mnoštvo funkcija karakterističnih za današnje flagship modele, ali su im bitni napredna kamera ili odličan ekran.

X cam dolazi sa dvostrukom glavnom kamerom i donosi jedno od najnaprednijih iskustava snimanja u pametnom telefonu namijenjenom masovnom tržištu. Uz LG-jev 3D Bending Glass, X cam ima elegantan zaobljeni izgled, a zahvaljujući profilu od svega 5,2 milimetra, uređaj je ugodno držati u ruci. Za razliku od drugih telefona ove klase, X cam ima težinu od samo 118 grama.

Drugi model, naziva X screen, opremljen je tzv. always-on drugim ekranom, koji je dosad bio dostupan samo na LG-jevom premium uređaju V10. Drugi ekran je smješten iznad glavnog 4,93-inčnog HD In-Cell Touch ekrana, i multitasking čini izuzetno praktičnim. Putem tog drugog 1,76-inčnog ekrana, korisnici mogu jednostavno pristupiti često korištenim aplikacijama, odgovoriti na pozive bez prekida trenutne aktivnosti ili npr. pokrenuti muziku. Isto tako, mogu provjeriti vrijeme, datum, status baterije i druga obavještenja bez uključivanja telefona. Štaviše, X screen donosi utisak elegancije sa kristalno čistim izgledom, uz kućište sa staklenim vlaknima i jasne linije.

X CAM KLJUČNE SPECIFIKACIJE

- ekran: 5,2-inčni FHD In-cell Touch
- čipset: 1,14 GHz osmojezgarni
- kamera: glavna 13 MP i 5 MP / prednja 8 MP
- memorija: 2 GB RAM / 16 GB ROM
- baterija: 2.520 mAh
- OS: android 6.0 Marshmallow
- dimenzije: 147,5 x 73,6 x 5,2 mm~6,9 mm
- mreža: LTE
- boje: srebrna / bijela / zlatna / boja ružičastog zlata

X SCREEN KLJUČNE SPECIFIKACIJE

- ekran: glavni - 4,93-inčni HD In-cell Touch
drugi - 1,76-inčni LCD (520 x 80)
- čipset: 1,2 GHz četvorjezgarni
- kamera: glavna 13 MP / prednja 8 MP
- memorija: 2 GB RAM / 16 GB ROM
- baterija: 2.300 mAh
- OS: android 6.0 Marshmallow
- dimenzije: 142,6 x 71,8 x 7,1 mm
- mreža: LTE
- boje: crna / bijela / boja ružičastog zlata

* specifikacije mogu varirati zavisno od tržišta

BRENDVI KOJIMA VJERUJEMO

SONY XPERIA M5

VODOOTPORNI TELEFON SA VRHUNSKOM KAMEROM

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Kompanija Sony Mobile danas će u širok spektar svojih uređaja uvesti i novi pametni telefon Xperia M5. Sa svim prednostima koje pruža na polju kamere, dizajna, baterije i cjelokupnog performansa, telefon potvrđuje vodstvo kompanije na tržištu pametnih telefona.

XPERIA M5 - SONY KVALITET SPAKOVAN U JEDINSTVEN VODOOTPORAN DIZAJN

Po uzoru na telefon Xperia M4 Aqua, te standard i definiciju „supersrednje klase“, koju je postavio u tehnologiji kamere, Xperia M5 ima još impresivniju zadnju kameru od 21,5 megapiksela, kojom omiljene momente možete fotografisati baš kao profesionalac. U slučaju kada ste daleko od objekta fotografisanja, tu je mogućnost uvećanja 5x bez zamućenja slike i uz minimalni gubitak kvaliteta. Tu je i hibridni autofokus brzine 0.25 sekundi, kojim Xperia M5 obezbjeđuje brzinu i tačnost za fotografisanje trenutaka u djeliću sekunde.

Sa mogućnošću da snima video u 4K, Xperia M5 nudi kvalitet i performanse kompaktne digitalne kamere, a rezultat je oštar, jasan i svijetao snimak - svaki put. Mogućnosti kamere ovdje se ne završavaju - Xperia M5 ima i moćnu prednju „selfi“ kameru od 13 megapiksela, koja takođe ima ugrađen autofokus i Full HD rezoluciju. Štaviše,

mnoštvo aplikacija koje kamera ima podići će selfije na viši nivo - uključujući Face in picture, AR mask i Style portrait.

Uz oštar, svijetao i živopisan 5-inčni Full HD ekran, omiljeni sadržaji će oživjeti pred vama. Mobile BRAVIA® Engine 2 tehnologija zadivice vas oštrinom i kontrastom ekrana, dok IPS obezbjeđuje odličnu preglednost i tačne boje pod bilo kojim uglom.

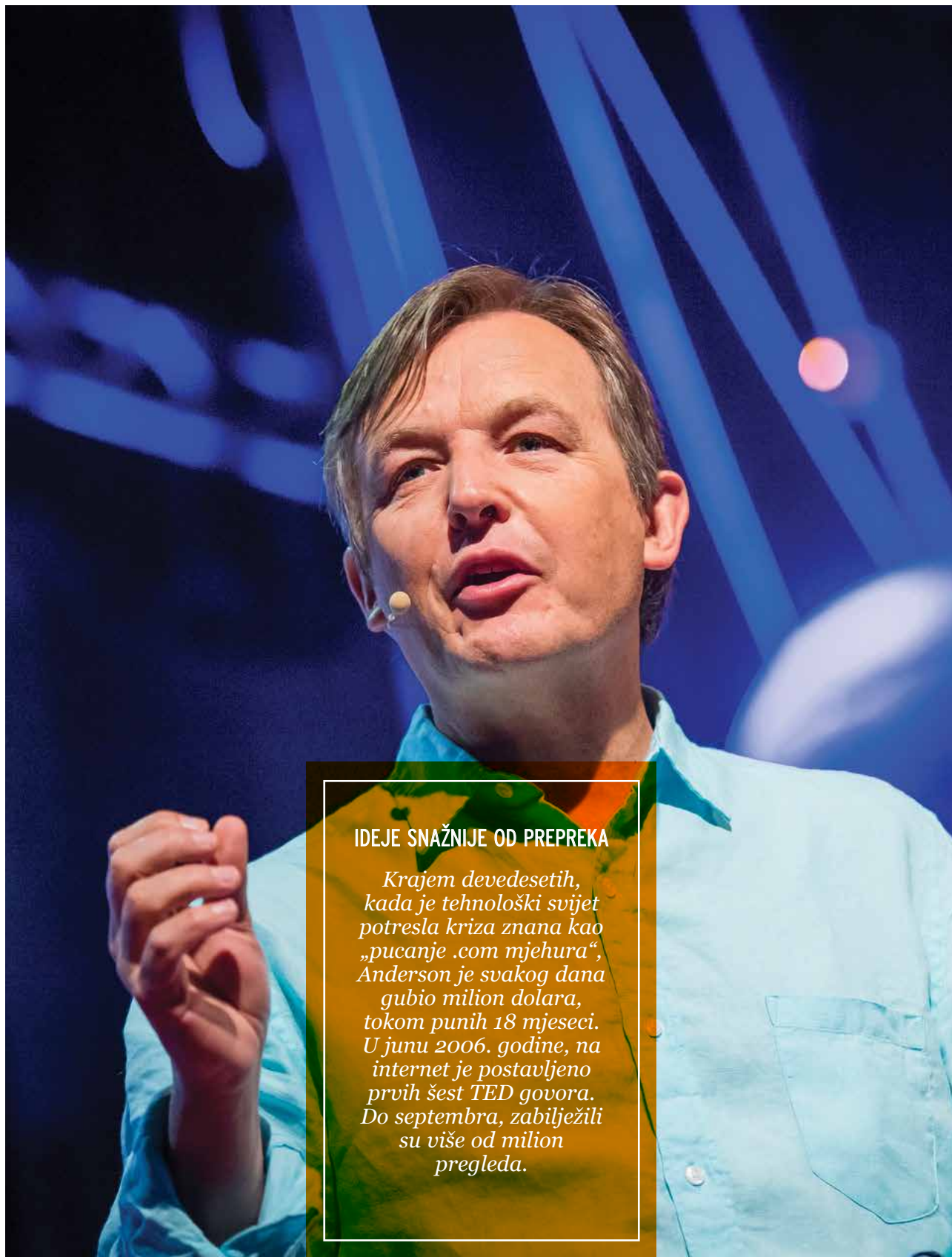
Jedinstven kao i ostali uređaji iz Sony mobile porodice, Xperia M5 je otporan na vodu i prašinu, sa otvorenim USB ulazom bez poklopca, za brzu i efikasnu konekciju i

punjenje. Sa vodoopornim pametnim telefonom kao što je ovaj, ne morate brinuti ako se isprlja, pa ga jednostavno možete isprati pod mlazom vode. Na kiši ćete uvijek moći da ga koristite, bilo da ste pod kišobranom ili ne.

Za ljepotu i savršenost u svakom smislu, model Xperia M5 karakteriše i dizajn od prvoklasnih materijala svojstven Sony-ju, u OmniBalance stilu, sa elegantnim i glatkim staklom sa obje strane. Uglovi su napravljeni od nerđajućeg čelika, što obezbjeđuje postojanost, ali i zaštitu od udaraca.

U Xperia M5 ugrađena je jaka i izdržljiva baterija od 2,600 mAh, koja traje i 48 sati, tako da nećete brinuti o punjenju baterije svakog dana. Zavidan 64-bitni 2,0 GHz Octa-core procesor koji pokreće MediaTek Helio X10 sa 3 GB RAM memorije omogućava nevjerovatne performanse i veliku brzinu optimizacije baterije. Ultrabrz internet omogućen je putem najnovije 4G mreže, za potpuno uživanje u bilo kom online audio ili video sadržaju. Xperia M5 telefon ima proširivu memoriju sa i do 200 GB USD karticom.

IDEJE SNAŽNIJE OD PREPREKA

Krajem devedesetih, kada je tehnološki svijet potresla kriza znana kao „pucanje .com mjehura“, Anderson je svakog dana gubio milion dolara, tokom punih 18 mjeseci. U junu 2006. godine, na internet je postavljeno prvih šest TED govora. Do septembra, zabilježili su više od milion pregleda.

PRIČA O USPJEHU

KRIS ANDERSON

INSPIRATIVNI GOVORI DJEČAKA IZ PAKISTANA

PIŠE: NATAŠA ŠKRBIĆ

Kris Anderson je osnivač kompanije TED, koja se bavi širenjem neujerovatnih ideja i misli putem veoma jednostavnog medijuma - videa. Ovi video-snimci poznati su u svijetu kao TED Talks, a dostupni su svim korisnicima interneta širom svijeta. Popularnost ovih inspirativnih govora proširila se planetom, ali mnogi ne znaju koja se osoba zapravo krije iza čitave TED priče.

Krisovo djetinjstvo, kao i početak njegove karijere, odlikuju se vrlo interesantnim događajima i okolnostima. On se, pomalo iznenađujuće, rodio u Pakistanu, 1957. godine, i djetinjstvo je proveo u Pakistanu i Avganistanu, gdje su njegovi roditelji radili kao medicinski misionari. Svoje obrazovanje počeo je u američkoj školi u Himalajima, a zatim je školovanje nastavio u Engleskoj. Nakon završene srednje škole, Anderson se odlučio na studiranje filozofije, politike

i ekonomije na jednom od najprestižnijih britanskih univerziteta - Oksfordu.

Poslije uspješnih studentskih dana, Kris je počeo karijeru radeći kao novinar za različite medijske kuće. Među mnogobrojnim poslovima i projektima na kojima je bio angažovan posebno se ističe njegov dvogodišnji novinarski rad na Sejšelima.

Tokom 1984. godine, on je, kao i mnogi drugi, bio impresioniran revolucijom personalnih računara, što ga je i navelo da postane urednik jednog od prvih britanskih IT magazina. Godinu dana nakon toga, pomoću kredita od 25.000 dolara, osnovao je kompaniju Future Publishing. Prvobitno, ovo preduzeće bavilo se publikovanjem raznih časopisa o računarima, ali je ubrzo proširilo svoj fokus na muziku, video-igrice, tehnologiju, dizajn i mnoge druge oblasti. Kompanija je postigla impresivne rezultate, šireći se uzastopno sedam godina, svake godine udvostručujući brojke.

Sredinom devedesetih godina prošlog vijeka, Anderson se preselio u Sjedinjene Američke Države, gdje je osnovao novu kompaniju pod nazivom Imagine Media. I ovaj poduhvat pokazao se izuzetno uspješnim, a kompanija se proslavila statusom glavnog izdavača magazina Business 2.0 te pokretača IGN-a, poznatog sajta za video-igrice.

Nakon uspjeha u Americi, Anderson je odlučio da spoji svoje dvije kompanije u jednu, koja je nosila naziv po britanskom preduzeću. Zajednička kompanija u svojim najboljim danima objavljivala je više od 150 magazina i zapošljavala 2.000 radnika.

Ovaj uspjeh omogućio je Andersonu da osnuje neprofitnu organizaciju Sapling Foundation, sa nadom da će, koristeći nove metode, medije i tehnologiju, pokretati diskusije o svjetskim problemima i temama od globalnog značaja. Međutim, njegova velika želja da edukuje i informiše ljude širom svijeta ga je mnogo prije dovela do prisustva na prvoj TED konferenciji.

Prva TED konferencija organizovana je još 1984. godine od strane grafičkog dizajnera i arhitekta Ričarda Vurmana, koji je želio da diskutuje o različitim idejama u oblasti njegove struke. Tom prilikom prezentovan je

i tada novi uređaj - kompakt-disk. Govori o 3D grafici i fraktalnoj geometriji oduševili su Krisa. Kao jedan od glavnih britanskih izdavača, on je redovno posjećivao različite konferencije širom svijeta, ali, kako sam kaže, nijedna nije bila kao ova. Shvatio je da se stručnjaci poput onih koji su govorili na TED konferenciji ne sreću svakodnevno, te da bi mnogi trebalo da čuju njihove ideje, znanje i stavove.

Upravo ova razmišljanja navela su ga da 2001. godine preuzme TED, tada godišnje dešavanje u kalifornijskom gradu Montereju. Anderson je odlučio da napusti svoju dotadašnju kompaniju kako bi sam organizovao naredne TED konferencije, ali i da proširi njihove teme na sva pitanja od važnosti za čovječanstvo.

Početakom 2006. godine, 22 godine nakon prve konferencije, TED govori bili su prvi put postavljeni na internet, kada ovaj projekat ulazi u potpuno novu dimenziju. Masovno interesovanje online gledalaca navelo je Andersona da svoju organizaciju pozicionira kao online medijsku inicijativu sa motivom „ideje vrijedne širenja“. TEDx inicijativa fokusirana je na organizovanje raznih TED događaja od strane lokalnih organizatora širom svijeta. Projekat je doživio ogroman uspjeh, jer je do sada organizovano 16.000 dešavanja. Krisova ideja tako je doživjela globalni uspjeh zahvaljujući snazi online videa i interneta.

Međutim, kada je njegova karijera bila u najvećem usponu, Kris je doživio najveću tragediju, koja mu je definitivno promijenila život. Naime, 2010. godine, njegova kćerka Zoi tragično je preminula u 24. godini, u svom stanu, zbog trovanja opasnim gasovima iz kućnog bojlera.

Ipak, ni teški životni trenuci nisu zaustavili Andersona na putu ostvarenja poslovnih ciljeva i planova, te je u 2015. godini njegova organizacija proslavila svoj 2000. video, kao i milijardu pregleda u istoj godini. TED videi prevedeni su na više od 100 jezika sa ciljem da budu dostupni mnogima širom svijeta, a dnevno ih, putem raznih platformi, pogleda više od tri miliona gledalaca. Takođe, svakog dana se održi u prosjeku osam TED događaja u raznim dijelovima planete.

Andersonova organizacija danas zapošljava više od 150 radnika, ali najvažniju ulogu igraju volonteri, njih približno 50.000, koji su angažovani na organizaciji novih konferencija u raznim državama.

Sve ove brojke jasno potvrđuju da se Krisova velika želja da promijeni mišljenja ljudi u roku od nekoliko minuta zaista ostvarila. On danas uspješno vodi TED inicijativu, a u tome mu podršku pružaju supruga Žaklin Novograc te kćerke Elizabet i Ana.

TESTIRAMO

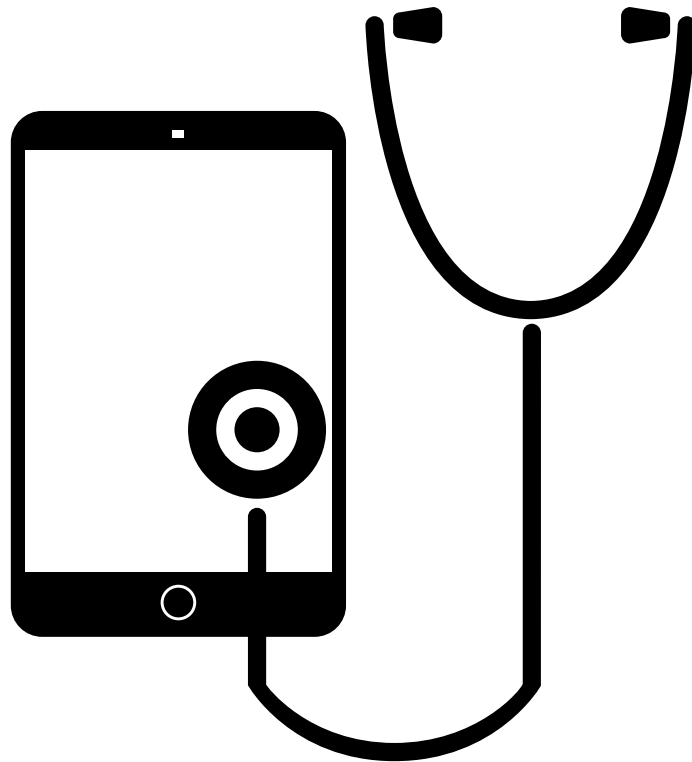
HUAWEI P9 LITE

STIGAO JE NAJMLAĐI ČLAN PORODICE

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Kompanija Huawei u posljednjih nekoliko godina bilježi konstantan rast na globalnom nivou. Nakon što su ove godine učvrstili poziciju trećeg proizvođača pametnih telefona na svijetu i postigli ogroman uspjeh modelima Mate S i Mate 8, u Huawei-ju nisu sjedili skrštenih ruku. Naprotiv, nedavno je promovisana nova generacija telefona serije P, a Ričard Ju, generalni direktor kompanije, iznio je ambiciozni plan koji podrazumijeva da Huawei u narednih pet godina dođe na mjesto broj dva ili da se čak domogne leaderske pozicije u proizvodnji mobilnih uređaja.

U kompaniji su prošle godine odlučili da izbace Ascend iz imena svojih premium uređaja, a P seriju, pored standardne verzije, obogate Lite i Plus verzijom. To znači da kupci sada imaju izbor da se odluče za tri različite varijante telefona, koji se, osim po ugrađenom hardveru, razlikuju i po veličini ekrana. Model Huawei P9 Lite, koji vam ovog puta predstavljamo, treći je i ujedno najmlađi član P porodice.

Huawei P9 Lite predstavlja nasljednika modela P8 Lite iz prošle godine. U toku ove godine objavljeno je da je P8 Lite isporučen u rekordnih 11 miliona primjeraka za manje od godinu dana, otkako se nalazi na tržištu. Nedugo nakon premijere novih Huawei modela P9 i P9 Plus, u Londonu, u aprilu ove godine, kompanija je predstavila i tzv. budžetsku, Lite verziju telefona. Nakon svjetske premijere telefona, P9 Lite došao je i na bh. tržište na radost brojnih zadovoljnih korisnika ovog brenda na našim prostorima.

ONO ŠTO JE DOBRO NE TREBA MIJENJATI

Prošlogodišnji model P8 Lite zabilježio je odlične prodajne rezultate u svijetu, ali i na domaćem tržištu. Iz tog razloga

filozofija prilikom dizajniranja njegovog nasljednika bila je jednostavna - zadržati sve što je bilo dobro kod prethodnika i dodatno unaprijediti pojedine segmente telefona. Telefoni P serije, još od prvog modela, krase prepoznatljiv minimalistički dizajn i vrhunsko kućište izrađeno od aluminijuma. Da ono što je dobro nema potrebe mijenjati, svjesni su u Huawei-ju, pa su zadržali iste linije telefona i na novom modelu. Ipak, veličina ekrana je povećana u odnosu na prethodnika, koji je dolazio sa 5-inčnim ekranom. Lite verzija tako više nije umanjena verzija flegšip modela, jer Huawei P9 Lite posjeduje 5,2-inčni ekran, identičan ekranu na skupljem „bratu“.

Telefon dolazi zapakovan u veliku bijelu kutiju, ispod koje se, pored samog telefona, nalaze iglica za otvaranje ulaza za SIM i microSD karticu, punjač i USB kabl te slušalice. Na lijevoj strani telefona svoje mjesto našao je slot za

Nano SIM i microSD memorijsku karticu, dok su sa desne strane pozicionirane tipke za kontrolu jačine zvuka i uključivanje, odnosno zaključavanje telefona. Na gornjoj strani smješten je standardni ulaz za slušalice, dok se na donjoj nalazi USB konektor za punjenje i povezivanje sa računarom.

Dimenzije uređaja su 146,8 x 72,6 x 7,5 milimetara, a njegova težina je, uključujući i bateriju, 147 grama. Zahvaljujući kompaktnim dimenzijama, prije svega debljini, koja iznosi svega 7,5 milimetara, telefon je ugodan za svakodnevno korištenje i lako pronalazi mjesto u svakom džepu.

IPS displej je Full HD rezolucije 1080 x 1920 piksela, zauzima 70 odsto prednje površine telefona i nudi impresivnih 424 piksela po inču. U kompaniji su i dalje čvrsto uvjereni da je rezolucija LCD panela od 1080p sasvim dovoljna za dijagonalu ekrana ove veličine, a da pritom znatno štedi energiju. Visoka gustina piksela po inču garantuje da nijedan detalj na njemu neće proći nezapaženo.

IAKO JE HARDVERSKI NEŠTO SLABIJI
U ODNOSU NA „STARIJEG BRATA“,
PREDSTAVLJA IZUZETNO KVALITETAN
TELEFON KOJI DOLAZI PO NIŽOJ CIJENI,
A HUAWEI, KAO PREMIUM BREND, NA
OVAJ NAČIN MOŽE DA KONKURIŠE I
JEFTINIM KINESKIM MODELIMA.

ISPOD POKLOPCA

Srce novog telefona predstavlja HiSilicon Kirin 650 čipset iz Huawei-ja sa osam jezgara, koji predstavlja veliki napredak u odnosu na prethodnika. Čipset čine dva Cortex-A53 procesora sa po četiri jezgra. Brži radi na visokih 2,0 GHz, a potpomaže ga identični Cortex-A53, koji radi na nižem taktu od 1,7 GHz. Da bi bio obezbijeđen fluidan rad i besprijekoran multitasking na android platformi, brine se 2 GB RAM memorije. Od 16 GB interne memorije korisnicima je na raspolaganju 9 GB, a memoriju je moguće dodatno proširiti memorijskim karticama do 128 GB. Otvaranje aplikacija je trenutno, a za zahtjevnije grafičke zadatke, poput video-igrice, zadužen je grafički čip Mali-T880 MP2.

PREDNJA KAMERA SA BLICEM

Huawei P9 Lite posjeduje glavnu kameru od 13 megapiksela, koja je smještena na zadnjem dijelu telefona. Kamera posjeduje otvor blende od f/2.0, ima autofokus opciju i dolazi sa ugrađenim dvostrukim LED blicem. Da bi opravdao osjetno nižu cijenu, Huawei P9 Lite nema dvostruku kameru koju je kompanija ove godine, u saradnji sa njemačkim proizvođačem optike Leica Camera AG, predstavila u skupljem P9 modelu. Ipak, Lite verzija modela P9 nudi impresivne rezultate prilikom fotografisanja i snimanja video-zapisa u punoj HD rezoluciji. Kamera ima opciju za pravljenje profesionalnih fotografija i video-zapisa, kao i dobro

~~~~~

HUAWEI P9 LITE JE NAPREDAN
PROIZVOD PO POVOLJNOJ CIJENI,
USMJEREN NA NAJZAHTJEVNIJE
KUPCE KOJI PAŽLJIVO TROŠE
SVOJ NOVAC NA ELEKTRONSKE
UREĐAJE.

~~~~~

poznatu light painting i time-lapse opciju. Prednja kamera od 8 megapiksela posjeduje blic, pa će ljubitelji selfija biti posebno zadovoljni kvalitetom svojih fotografija, koje će od sada moći praviti i preko dana, ali i u uslovima slabijeg osvjetljenja.

ČITAČ OTISKA PRSTA U LITE VERZIJI

Huawei je na zadnjoj strani uređaja postavio veoma brz i siguran čitač otiska prsta, koji je „posudio“ od „starijeg brata“, modela P9. Čitač najnovije generacije uz pomoć biometrijske tehnologije nudi još veći stepen bezbjednosti, a senzor, osim što štiti privatnost podataka korisnika, pomaže im da veoma jednostavno otključaju telefon. Uređaj podržava sve najvažnije frekvencije

mobilnih operatera, a sa okolinom se povezuje uz pomoć Wi-Fi-ja, koji se automatski spaja na najjaču Wi-Fi mrežu u okruženju, bluetooth-a u verziji 4.1 i GPS-a.

Uz telefon dolazi i najnoviji android 6.0 Marshmallow, koji radi uz provjereni Emotion UI 4.1 korisnički interfejs iz Huawei-ja. Pored uobičajenih android aplikacija, tu su i dobro dizajnirane i veoma korisne aplikacije za zdravlje, vrijeme ili kompas. Oni koji vole da prilagođavaju svoje telefone ličnim preferencijama pronaći će i mnogo atraktivnih tema.

TELEFON JE U ODNOSU NA PRETHODNI MODEL NARASTAO TE, OSIM VEĆEG EKRANA, POSJEDUJE JAČI PROCESOR I BOLJU BATERIJU, A UGRAĐENI ČITAČ OTISKA PRSTA IDENTIČAN JE ONOM NA SKUPLJEM P9 MODELU.

BATERIJA KAPACITETA 3.000 mAh

U odnosu na prethodni model povećan je kapacitet baterije na 3.000 mAh, koja je sada identična bateriji ugrađenoj u P9 model. Kirin 650 čipset obezbjeđuje duže trajanje baterije u režimu mirovanja nakon jednog punjenja, posebno u poređenju sa prošlogodišnjim modelom. Štedljivi procesor i jača baterija u praksi znače da će telefon ostati duže upaljen. Prilikom testiranja nismo štedjeli bateriju i uvjerali smo se da je u stanju da izdrži dva dana korištenja telefona.

Pored standardne, Huawei P9 Lite dolazi i u Dual SIM verziji, što znači da je moguće koristiti telefon uz istovremenu upotrebu dvije SIM kartice. Huawei P9 Lite, koji se nalazi u ponudi kompanije m:tel, dostupan je u bijeloj i crnoj boji.

NAJBOLJI ODNOS ULOŽENOG I DOBIJENOG

Huawei P9 Lite je telefon iz srednje cjenovne kategorije, koji pripada visokoj klasi uređaja, a odličan odnos cijene i kvaliteta ogleda se i u atraktivnom dizajnu i vrhunskim karakteristikama koje ga krase. Pojedine opcije, poput skenera otiska prsta i prednje kamere opremljene blicem, do sada smo imali priliku vidati isključivo na skupljim modelima. Ukoliko ste u potrazi za uređajem

koji predstavlja najbolji odnos uloženog i dobijenog, onda je novi Huawei P9 Lite idealan izbor za vas. Od sada više nećete morati da pravite kompromise, jer ćete za iznos koji izdvojite za Huawei P9 Lite obezbijediti uređaj vrhunskih performansi i sjajnog dizajna.

Modelima iz P serije Huawei, sasvim je sigurno, nastaviće da impresionira mobilni svijet i u 2016. godini. Da li će se smjele izjave o zauzimanju prva dva mjesta na listi najvećih proizvođača obistiniti, pokazaće vrijeme, a do tada vam preporučujemo da svoj Huawei P9 Lite potražite u ponudi kompanije m:tel i uvjerite se u istinski kvalitet uređaja.

SOCIAL SPACE

ŠTA SU FACEBOOK I VIBER zemalja Istoka?

PIŠE: NENAD BOSNIĆ 是时款 入流 先人流 后潮流

Ako odlučite da zakoračite u svijet društvenih platformi, djeluje kao da nemate izbora – pridružujete se onima koje koriste i ljudi oko vas. Tako smo mi navikli da je prisustvo na Facebook-u obavezno, na Instagram-u poželjno, dok za Twitter dobijate bonus poene u društvu. Za dopisivanje možete da koristite još Viber, WhatsApp ili Slack, i tu se zatvaraju svi krugovi sa većim brojem sagovornika. Međutim, na nekim drugim meridijanima, situacija je bitno drugačija.

Nepisano pravilo da se u svakoj zajednici izdvaja po nekoliko društvenih mreža i aplikacija, koje stiču masovnost i postaju najveći magneti za sve korisnike, važi skoro svugdje. Ipak, iz različitih socioloških, političkih, ekonomskih i praktičnih razloga, popularnost pojedinih platformi ozbiljno varira od države do države. Ovaj fenomen posebno je vidljiv u zemljama Istoka, kojima vladaju nama nepoznate zvijezde internet svijeta.

WECHAT I LINE - GIGANTI SA GLOBALNIM POTENCIJALOM

Prvih mjeseci 2011. godine, u Kini i Japanu stvorene su dvije aplikacije za dopisivanje koje danas predstavljaju glavne suparnike na tržištu Dalekog istoka. WeChat je u prvom mjesecu te godine kreirala kineska kompanija Tencent, da bi dva mjeseca kasnije nastao i Line, pod okriljem južnokorejske korporacije Naver.

Rivalstvo započeto prije pet godina danas je u punom jeku, a svaka od aplikacija našla je svoje veliko uporište. Za Line je to Japan, u kojem ovaj softver koristi više od 90% svih osoba starosti od 11 do 19 godina, kako je pokazalo istraživanje agencije Colopl. Naver je putem ove aplikacije u 2015. godini ostvario prihode veće od milijardu američkih dolara, zahvaljujući

bazi od 700 miliona korisnika, među kojima su i mnogi iz Južne Koreje, Tajlanda, Vijetnama, Indonezije, ali i SAD.

Sa druge strane, WeChat suvereno vlada Kinom. Prema podacima Business Insider-a, ova aplikacija nalazi se na 93% svih smartfona aktivnih u ovoj državi, te je i sama prešla brojku od 700 miliona mjesečnih korisnika. U poređenju sa Line-om, WeChat je manje zastupljen u drugim azijskim državama, ali postepeno stiče popularnost u Indiji, Indoneziji i Filipinima - masovnim tržištima čija se prava eksplozija tek očekuje.

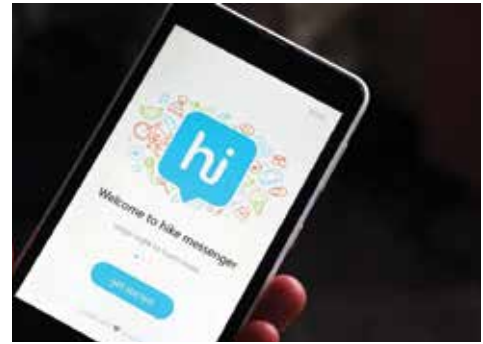
INDIJA - KLJUČNO TRŽIŠTE SUTRAŠNJICE

Prema podacima agencije CyberMedia Research, tržište pametnih telefona u drugoj najnaseljenijoj zemlji svijeta je u 2015. godini poraslo za čak 32% u odnosu na prethodnu godinu. S obzirom na to da je u državi sa milijardu i 250 miliona stanovnika i dalje aktivno svega 95 miliona smartfona, stručnjaci su uvjereni da je tržište tek na početku svog „buma“, pa je uveliko počelo i takmičenje najvećih kompanija za naklonost Indijaca.

SVIJET IZA VIRTUELNOG KINESKOG ZIDA

Iako se radi o državi u kojoj se pravi većina današnje savremene tehnologije, popularnost najveće društvene mreže današnjice u Kini je na zanemarljivoj nivou. We Are Social navodi da Facebook u ovoj velikoj zemlji koristi svega 5% stanovništva, a objašnjenje se može pronaći u strogoj regulatornoj politici koju kineske vlasti imaju prema društvenim mrežama sa Zapada.

Otvoren prostor iskoristile su domaće kompanije, prvenstveno već pominjani Tencent. Autori aplikacije WeChat ujedno su i kreatori blogersko-društvene zajednice Qzone, mikroblogerske stranice Tencent Weibo, koja dopušta komunikaciju putem

poruka dužine do 140 karaktera (zvuči poznato?), te multifunkcionalne platforme Tencent QQ. Svaka od ovih platformi okuplja između 600 i 900 miliona korisnika.

Tencent, ipak, nije bez konkurencije. Korporacija Sina takođe je iskoristila zaljubljenost Kineza u Weibo, odnosno minijaturne blogove, pa njihovu Sina Weibo stranicu, koju mnogi nazivaju mješavinom Facebook-a i Twitter-a, prema podacima same kompanije, upotrebljava više od 220 miliona korisnika. Sa druge strane, kompanija Baidu je u svoj popularni internet pretraživač integrisala elemente društvene mreže, uvezivanjem tražilaca istih pojmova u online forume. Tako pojedini Baidu Tieba forumi danas okupljaju dvocifren broj miliona pojedinaca koji dijele ista interesovanja, usput čineći veliku online zajednicu.

VK - RUSKA ZAMJENA ZA FACEBOOK

Za razliku od Kine, Facebook u Rusiji ne nailazi na ozbiljnije prepreke. Štaviše, prilično je popularan, jer nalog na ovoj društvenoj mreži ima četvrtina Rusa. Ipak, na prvom mjestu je jedna domaća stranica - VKontakte.

VKontakte iliti VK je društvena mreža koja je navršila deceniju postojanja i, prema podacima Brand Analytics-a, privukla skoro 50 miliona korisnika. Platforma koja nudi sve uobičajene funkcije jednog virtuelnog socijalnog prostora je najpopularnija u Rusiji, Bjelorusiji i Ukrajini, a okuplja i veliki broj stanovnika drugih država bivšeg Sovjetskog Saveza. Tako je stekla status najveće evropske društvene mreže, ali i osme u svijetu, kako tvrdi eBizMBA. Važan podatak je i taj da VK kontinuirano raste, a na

razvoj ove platforme nije uticao ni burni odlazak njenog osnivača Pavela Durova.

Tom prilikom VK je prešao u ruke korporacije Mail.Ru, koja u svom sastavu ima i Odnoklassniki te Moi Mir. U pitanju su još dvije ruske društvene mreže, koje zajedno imaju više od 45 miliona korisnika, te sa VK-om čine vrlo razvijen dio interneta fokusiran na evroazijski geografski prostor.

LOKALPATRIOTIZAM U ONLINE PROSTORU DALEKOG ISTOKA

Uspjeh u zemljama Dalekog istoka nisu postigle samo velike, međunarodno rasprostranjene društvene mreže i aplikacije, već i one koje su pretežno još u okvirima države iz koje potiču. Štaviše, neke od njih su odlučno posvećene samo domaćem tržištu.

Najbolji primjer je popularna japanska društvena mreža Mixi, na koju je registracija moguća samo pomoću japanskog broja mobilnog telefona. Sa druge strane Korejskog prolaza, hit je KakaoTalk, aplikacija koju upotrebljava skoro 50 miliona korisnika, a na koju se nadovezuje KakaoStory, jedna od najpopularnijih društvenih mreža na jugu Korejskog poluostrva.

Zanimljiv primjer se može pronaći i u Vijetnamu, gdje se aplikacija domaće proizvodnje po imenu Zalo izborila za 46 miliona korisnika, što je više od polovine ukupne populacije ove države. Nešto zapadnije, brojku od 100 miliona korisnika premašio je Hike Messenger, indijska aplikacija, koja zauzima sve veći dio svog matičnog tržišta, za koje se očekuje da bude novi „telekomunikacioni eldorado“.

SOCIAL SPACE

» YouTube

YouTube je lansirao novu opciju live streaming-a za sve popularniji 360 video.

» Reddit

Popularna društvena mreža Reddit za diskusije dobila je zvanične android i iOS mobilne aplikacije.

» Instagram

Instagram je prešao na novi algoritam, u kojem se objave, umjesto po hronološkom redoslijedu, selektuju prema važnosti. Na ovaj način Instagram je primijenio isti algoritam koji je već prisutan na Facebook-u.

» Facebook

Facebook je objavio još jednu novinu. Komentari objava ubuduće neće morati da budu samo tekstualni ili fotografski, već će se kao odgovor moći postaviti i video-zapis.

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

» Google

Google je objedinio YouTube, Chrome i funkciju pretrage u jednu aplikaciju pod nazivom Spaces, koja korisnicima donosi lakšu i bržu komunikaciju.

» Twitter

Twitter je android korisnicima predstavio redizajnirani izgled aplikacije, a najveća novost je navigacioni meni koji se izvlači sa lijeve strane i donosi dodatne opcije. Tabovi su povećani i izgledaju ljepše, kretanje kroz aplikaciju je ugodnije, a pisanje tvitova je znatno olakšano.

» Facebook

Nakon Facebook Live, 360 je nova funkcija koja omogućava postavljanje i pregledanje fotografija u prizoru od 360 stepeni na najvećoj društvenoj mreži na svijetu.

» Messenger

Aplikacija Facebook Messenger na android uređajima od sada podržava i mogućnost slanja standardnih SMS-ova.

» LinkedIn

Objavljeno je da Microsoft za 26,2 milijarde dolara kupuje poslovnu i društvenu mrežu LinkedIn, koja ima više od 200 miliona korisnika.

» Snapchat

Snapchat aplikacija, koja je pokrenuta 2011. godine, prestigla je Twitter po broju dnevnih korisnika.

» Twitter

Najmanje 32 miliona korisnika „pogođeno“ je hakovanjem mreže Twitter, a njihove šifre i podaci ponuđeni su na prodaju.

MREŽA

PLAY KLIK

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Sjećamo se, popularnost snimaka na internetu počela je sa smiješnim snimcima beba, mačaka i kućnih ljubimaca. Danas, kada Netflix u preko 190 zemalja širom svijeta omogućava svoju internet televiziju, video-sadržaj preuzima glavni primat u online svijetu. Gledanje novih serija, programa, praćenje omiljenih jutjubera, video-tutorijali, snimci prijatelja i ostali video-materijali, prema istraživanjima koje je obavio CISCO, do kraja 2019. godine činiće 80% online aktivnosti prosječnog korisnika. To se neće desiti samo zbog popularnost streaming servisa već i zbog povećanja broja korisnika i mnogo većeg broja njihovih uređaja.

Prema istim prognozama, u 2019. godini postavljat će se toliko sadržaja mjesečno da bi jednom korisniku trebalo pet miliona godina da ih pregleda. 4K video, odnosno, rezolucija 4.000 sa 2.000 piksela postat će novi standard, globalni IP saobraćaj mjerit će se desetinama triliona gigabajta, a od toga dvije trećine će biti saobraćaj sa mobilnih uređaja.

Nalazimo se u vremenu u kojem se dešavaju velike inovacije, YouTube je objavio saradnju sa GoPro, čija video-platforma omogućava rezoluciju visokog kvaliteta, Facebook uvodi Live video, gdje korisnici mogu da prate osobe koje svoje avanture i događaje snimaju uživo, internet TV servisi poboljšavaju i personalizuju korisničke interfejsa za gledanje videa na zahtjev, a proizvođači se utrkuju ko će ponuditi veće, kvalitetnije i pametnije televizore.

~ ~ ~ ~ ~

KAO INTERNET VIDEO, CISCO DEFINIŠE
KRATKE FILMOVE (YOUTUBE, FACEBOOK),
FILMOVE (HULU), INTERNET-TO-TV
(NETFLIX), LIVE-STREAMING I PRENOSE
PUTEM WEB KAMERA.

~ ~ ~ ~ ~

Koncept klasične televizije prestaje da postoji, trenutno nova pravila postavljaju HBO i Netflix, a u Americi i Hulu i Sling TV, koji mijenjaju industriju u smislu da su korisnici ti koji određuju kada i na kojem uređaju će gledati sadržaj za koji se odluče.

Televizijske stanice i programi nisu više centralno mjesto za distribuciju sadržaja i ukoliko žele da opstanu, moraju da prate svoje gledaoce na društvenim mrežama, osmišljavaju internet kampanje i da eksperimentišu sa sadržajem za platforme koje njihovi gledaoci koriste.

Eksplorzija online videa ne može proći bez pomenutog YouTube-a, koji sa svojom oglašivačkom šemom izvlači ogromnu korist. Ukoliko neko ne voli reklame, tu je i YouTube Red sa mnogim drugim pogodnostima i uz odgovarajuću mjesečnu naknadu. Naravno, u nekoj novoj formi reklamiranje će ostati, ali će biti sofisticiranije i prilagođeno profilu korisnika.

Na užas starijih generacija, svakodnevno provedeno vrijeme sa očima na nekom od digitalnih uređaja je u

stalnom porastu. U razvijenim zemljama procjenjuje se da tehnološki napredna osoba provede otprilike pet sati koristeći računar ili laptop, četiri sata gledajući televiziju i oko dva sata „družeci se“ sa tabletom ili pametnim telefonom. Pretpostavlja se da se nekad neki uređaji koriste istovremeno, ali polovina tog vremena služi za zabavu, kao što su gledanje filmova, streaming TV ili slušanje muzike.

Od roditeljske brige kako odvojiti djecu od računara, možda jedino veću muku imaju stručnjaci za video marketing kojima je sve teže i teže pohvatati online dešavanja. Prinudeni su da neprekidno proizvode zanimljive i raznovrsne sadržaje a u isto vrijeme da mjere njihov kvalitet, ispituju povrat uloženog novca i bore se za veći budžet. I to sve u okruženju koje se neprekidno mijenja, na različitim platformama i društvenim mrežama dok stižu nove generacije jutjuberu i Internet servisa koji se bore za svoje gledaoce.

Iz ugla gledalaca, ekspanzija video sadržaja, kvaliteta internet servisa i globalizacija doprinose sve većoj kvaliteti televizijskih emisija i serija kojima se oni nastoje privući. Može se reći da se približavamo zlatnom dobu televizije i streaming sadržaja a dugme play je najjači i najizravniji online poziv na klik mišem.

IDEJE POKREĆU SVIJET

MINI MUSEUM

SAVREMENA BAJKA O OSTVARENJU
SNOVA IZ DJETINJSTVA

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Hans Feks, dizajner igračaka iz američkog gradića Sterling, u svojim rukama je početkom 2014. godine imao milenijumima stare djeliće naše istorije, a ispred sebe Kickstarter, zahuktalu fundraising platformu 21. vijeka. Zajedno, Feks i Kickstarter napravili su rijetko kada viđen bum i stvorili priču iz dječjih bajki – priču o snu starom skoro 40 godina, koji se ostvario za manje od 48 časova.

Ideja na koju je Hans Feks došao još kada je imao samo sedam godina bila je da napravi minijaturne muzeje, kolekcije djelića predmeta od istorijskog značaja, uklopljene u atraktivno i praktično pakovanje. Čitavih 37 godina kasnije, posjedovao je veliku zbirku primjeraka neprocjenjive vrijednosti i bio spreman da ih napokon podijeli sa čovječanstvom, i to tako što će duh muzeja donijeti u domove širom svijeta.

VELIKO DIJETE I NJEGOV MALI MUZEJ

Svoj naum planirao je da ostvari pravljjenjem nekoliko stotina minijaturnih muzeja, za čiju proizvodnju i dostavljanje mu je bilo potrebno 38.000 američkih dolara, a ova sredstva namjeravao je da pribavi putem Kickstarter-a. Projekat po imenu Mini Museum osvanuo je na ovoj platformi 18. februara 2014. godine, sa rokom za prikupljanje potrebnog iznosa nešto dužim od mjesec dana.

Avangardna zamisao odmah je privukla pažnju zaposlenih u Kickstarter-u, koji su je uvrstili u „Staff Picks“ rubriku i time postavili na svoju naslovnu stranicu. Tada su počeli da se nižu događaji o kojima Hans Feks nije mogao ni da sanja.

Do večeri 20. februara, Mini Museum prešao je zacrtanu granicu. Dan kasnije, nadmašena je i brojka od 100.000 dolara. Odmah potom, o ovom projektu su pisali The Washington Post, The Daily Mail, Gizmodo i mnoge druge medijske kuće, pronoseći vijest o zvijezdi Kickstarter-a širom planete.

Kada je istekao prvobitno predviđeni rok, Mini Museum je već podržalo 5.030 osoba iz 68 država svijeta sa ukupno 1.226.811 dolara. Feks i njegov tim našli su se pred neočekivanim problemom – kako da, umjesto inicijalno planiranih nekoliko stotina, proizvedu više od 3.000 minijaturnih muzeja.

Srećom, najteži dio posla je već bio obavljen. Još 1977. godine, kada je sedmogodišnji Hans prvi put ugledao muzejske eksponate obložene prozirnom epoksi smolom, došao je na ideju da u taj materijal smjesti cijelu istoriju svijeta i svemira. Povjerio se svom ocu, naučniku i istraživaču, koji je ubrzo okupio prijatelje, među njima i dobitnike Nobelove nagrade, sa ciljem da

zajedno pomognu malom Hansu u ostvarenju njegovog nauma.

Očevi prijatelji počeli su da snabdijevaju Hansa raznim vrijednim predmetima, a on je polako stvarao svoju malu „škrinju sa blagom“. Životni put ga je odveo u drugom pravcu, ali nikada nije odustao od želje iz djetinjstva. Prikupljao je primjerke sa svih strana, prosljeđivao ih stručnjacima na ispitivanje i provjeru autentičnosti, često je i sam putovao u druge dijelove planete kako bi došao do nekog predmeta ili potvrdio vrijednost onih koje već posjeduje.

U vrijeme svog velikog uspjeha na Kickstarteru, Feks je već posjedovao ogromnu kolekciju sertifikovanih uzoraka.

Dočekao je da Baz Oldrin počne da prodaje stvari iz lične kolekcije uspomena na „Apollo 11“, posjetio je Drakulin dvorac kako bi prikupio uzorke sa ovog zloglasnog mjesta, pribavio je potvrde eksperata o starosti insekata zarobljenih u komadu čuvenog baltičkog čilibara.

Već krajem 2014, Mini Museum počeo je sa dostavljanjem minijaturnih muzeja. Prodavane su tri različite verzije, sa 11, 22 i 33 raznovrsna elementa, koji su uključivali i dijelove Berlinskog zida, komadiće krila pterosaurusa i parčiće zavoja sa egipatskih mumija. Ručno izrađeni kompleti autentičnih svjedočanstava istorijskih epoha i događaja, obogaćeni uzorcima nebeskih tijela, brzo su rasprodati.

Jedan san iz djetinjstva pretvorio se u stvarnost, i to takvu da je odrasli Hans Feks počesto morao da se uštine kako bi se uvjerio da ipak ne sanja i dalje.

SASVIM (NE)OČEKIVAN NASTAVAK

Nakon što su kupljeni svi minijaturni muzeji iz prvog izdanja, Feks i njegov tim su se odlučili na novi korak, svjesni postojanja ogromne potražnje za ovim unikatnim kolekcijama i nakon što su prestali sa njihovom proizvodnjom. I ponovo su uspjeli.

Projekat Mini Museum 2: The Second Edition pojavio se na Kickstarter-u 7. oktobra 2015. godine. Dan kasnije, pojavila se i objava sa nasmijanim licem Hansa Feksa i porukom zahvalnosti u njegovim rukama.

RIJETKI I RAZNOVRNI EKSPONATI

Među 10 eksponata koji su dio manje Mini Museum 2 verzije nalaze se i fragmenti asteroida stari 4,5 milijardi godina, meso mamuta, dio bodeža iz bronzanog doba, kao i komadić nebrušenog smaragda iz Kolumbije. Veća i skuplja varijanta donosi, između ostalog, i uzorak lave sa planine Fidži, komadiće opne cepelina „Hindenburg“ i keramike koju su pravili američki starosjedioci, ali i dio jednog od filmskih rekvizita sa snimanja četvrtog dijela „Zvezdanih ratova“.

Minijaturni muzej, kolekcije dječića predmeta od istorijskog značaja

Iako je letvica ovaj put postavljena mnogo više, na 160.000 američkih dolara, sredstva su prikupljena za manje od 48 časova, baš kao godinu i po dana ranije. Do 6. novembra, kada je projekat zvanično zatvoren, Mini Museum 2 su podržale 3.254 osobe, koje su zajedno investirale 1.068.328 dolara. Radovi na stvaranju druge generacije džepnog muzeja i zvanično su mogli da počnu.

Drugo izdanje dolazi u dvije veličine. Mali Mini Museum 2 je dimenzija 3 x 4 inča (7,6 x 10,2 cm), veliki je dimenzija 4 x 5 inča (10,2 x 12,7 cm), dok su oba debljine 1 inča (2,5 cm). Na prvom od njih nalazi se 10, a na drugom 26 muzejskih uzoraka, potpuno drugačijih u odnosu na prvu seriju.

Kao što je to bio slučaj i sa prvobitnim Mini Museum primjercima, i novi su ručno pravljene, a eksponati su smješteni u prozirnu epoksi smolu, koja ih čini još atraktivnijim. Svaki Mini Museum 2 dostavlja se uz prateći vodič sa dodatnim informacijama o svakom uvrštenom elementu, ali i sertifikat koji potvrđuje autentičnost cijele zbirke.

Da biste kraj uzglavlja imali komadiće meteorita sa Marsa, neobični zvjezdani pijesak sa japanskog ostrva Iriomote i još 24 rijetka predmeta, potrebno je da izdvojite 299 dolara. Ukoliko ove brojke prevazilaze vaše želje ili mogućnosti, tu je mali Mini Museum 2, koji je dostupan za 99 dolara. Start-up iz američke države Virdžinije nudi i

prateću opremu uz doplatu, poput sredstava za održavanje minijaturnog muzeja ili mikroskopa za njegovo detaljnije razgledanje.

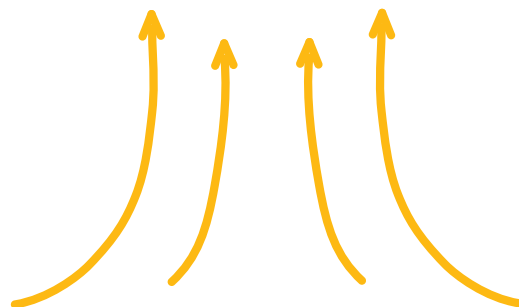
S obzirom na to da i dalje traje prodaja aktuelne serije, za sada još nema naznaka o eventualnom trećem izdanju Mini Museum-a i definitivnom pretvaranju ove ideje u tradicionalni projekat. Ipak, ako se u obzir uzmu nevjerojatni uspjesi dosadašnje dvije runde finansiranja, dokazana posvećenost pokretača cijele priče i muzejsko bogatstvo koje je on prikupio tokom prethodne četiri decenije, nikoga ne bi iznenadilo da se već naredne godine Mini Museum 3 pojavi na Kickstarter-u.

Do tada, priča o Hansu Feksu i njegovoj nesvakidašnjoj start-up kompaniji može da posluži kao dobar primjer mnogima. Mini Museum je primjer kako se istorija može pametno čuvati u nepredvidivoj eri budućnosti, kako se nauka može učiniti atraktivnom i zanimljivom, ali i kako se fundraising platforme mogu iskoristiti za oživljavanje i najnevjerojatnijih ideja.

Ipak, možda i prije svega navedenog, Mini Museum predstavlja sjajnu potvrdu istinitosti tvrdnji da od životnih snova ne treba odustajati, jer nikada ne znate kada će doći vrijeme pogodno za njihovo ostvarenje, i to za manje od 48 časova.

BRENDOLOGIJA

Lagani face- lifting ili ozbiljna plastična operacija

Neki brendovi stare otmeno i graciozno, dobijajući status, poštovanje i snagu tokom tog procesa. Drugi pokazuju svoje godine na manje ugledan način, gubeći korak i poziciju na tržištu.

PIŠE: LJUBICA JEROTIJEVIĆ

Utrci sa izbacivanjem novih proizvoda, korištenjem novih prilika, stvaranjem dodatnih ekstenzija brenda, dodavanjem novih distribucionih kanala ili širenjem na nova tržišta, vaš posao može prerasti vaš brend identitet.

Ne čekajte da tržište postane svjesno krize identiteta i kredibiliteta. Tržište je u stalnom kretanju - internet je postavio nova pravila o tome kako se poslovno komunicira, kako se predstavljaju ponude i kako se prodaje proizvod. U isto vrijeme, teritorija tržišta se, čak i za srazmjerno male kompanije, proširila skoro bez granica.

Usljed ovih promjena, kompanije se refokusiraju ili mijenjaju strateške pravce i brend identitete - kako bi se prilagodile promijenjenom poslovnom okruženju.

Ukoliko vaš brend više nije u stanju da odgovori na potrebe onih koje treba da inspiriše - bilo da su to potrošači, investitori ili zaposleni, vrijeme je da ih revitalizujete. Vrijeme je da im date novu dimenziju, da ih obnovite i modernizujete.

Vremena se mijenjaju, poslovi se mijenjaju, interesovanja potrošača se mijenjaju, kultura se mijenja i ponekad je potrebno da se brend mijenja.

DA BISTE PROCIJENILI DA LI SU VAŠEM LIJEPOM, DOBROM, OPŠTEPOZNATOM I ETABLIRANOM BRENDU POTREBNE IZMJENE, NAJMANJE JEDNOM GODIŠNJE POSTAVITE SEBI SLJEDEĆA PITANJA:

Da li se vaš posao dramatično promijenio?

Da li vaš brend identitet i dalje odražava misiju, viziju i vrijednosti vaše kompanije?

Da li su se konkurentski brendovi promijenili u mjeri koja čini da je vaš brend sada retro ili demode?

Da li vaše obećanje brenda i dalje važi za sve vaše proizvode i usluge?

Da li ste promijenili kanale distribucije?

Sa malo pažnje, mnogi brendovi se brzo vrate u život. Neki zahtijevaju samo kozmetičke izmjene - u rasponu od peglanja malih bora do kompletnog face-liftinga - zajedno sa porukama koje ih prate i marketing strategijama.

Drugi moraju biti oživljeni uz herojske napore rebrandiranja. Nažalost, većina brendova ne doživi svoj peti rođendan.

Ono na šta, međutim, možete računati je to da će prije ili kasnije vaš brend proći sve faze životnog ciklusa.

Rebrandiranje je pojam koji se koristi kada se govori o modernizaciji i ažuriranju identiteta i reputacije brenda. Pogotovo kada posao opada, a konkurencija raste, ideja rebrandiranja proizlazi iz nade da će novi logo, novi slogan i možda čak i novo ime biti magična formula popravljane situacije.

Kompletno rebrandiranje podrazumijeva u osnovi brisanje trenutnog brend identiteta (zajedno sa značajnim vrijednostima koje idu uz to) i razvijanje brenda ponovo ispočetka. Češće, međutim, umjesto rebrandiranja, brend se revitalizuje i njegov identitet samo se osvježava kako bi postao savremeniji i kompetitivniji.

Osvježavanje, modernizacija i lagano repozicioniranje često mogu da pomognu „posrnulom“ brendu - ali nemojte pretjerivati! Nemojte mijenjati tim koji dobija, naročito ne prije vremena. Mnoga nagla i drastična repozicioniranja izazvala su više štete nego koristi.

Zato obavezno prije nego što se upustite u ozbiljan, skup i često rizičan posao repozicioniranja (dakle prije „popravke“ vašeg brenda) uradite provjeru - brand audit. Provjerite da li su promjene na tržištu dovoljne da biste morali da mijenjate obećanje i poziciju vašeg brenda.

PROVJERITE:

Za koga vam sada treba brend, tj. u kojoj mjeri se promijenila ciljna grupa;

Šta njim želite da postignete i koliko je to različito od vaših ciljeva iz vremena kada ste formirali brend;

Koja je situacija na tržištu, koliko ima novih, jakih igrača koji vas potencijalno ugrožavaju;

Koliko daleko želite i možete da idete u smislu promjene vašeg trenutnog brend identiteta.

Tek ako sve govori u prilog promjena, napravite detaljan plan revizije vašeg brenda definišući ciljeve, strategije, taktike i naročito načine na koje ćete izmjeriti uspjeh!

I ne zaboravite, nekad je mnogo lakše, brže i jeftinije napraviti potpuno novi brend nego repozicionirati postojeći.

**BUDI
PAMETNIJI
OD TELEFONA**

**NE KORISTI TELEFON
DOK VOZIŠ!**

PIŠE: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

Kada bi nam neko rekao: „Nemoj da voziš bicikl sa staklenom kuglom na glavi u kojoj je zlatna ribica“, mislili bismo da ima ozbiljnu dijagnozu.

Ipak, mnoge rizične stvari koje radimo, a koje provjereno i dokazano stavljaju živote na kocku, stalno ponavljamo i potrebno je da nas neko uporno podsjeća da tako ne bi trebalo da činimo. Jedna od njih je korištenje mobilnog telefona u vožnji.

Zato se širom svijeta kreiraju kampanje upozorenja koje, sa nužnom dozom straha, govore da vožnja i korištenje mobilnog telefona nikako ne smiju da idu zajedno (primjeri na slikama).

Da bi nas spasili od nas samih, udružili su se telekomi, proizvođači automobila, ministarstva i nevladin sektor. Razmišljanja proizvođača telefona i kreatora mobilnih aplikacija idu u pravcu fizičkog onemogućavanja korištenja telefona u vožnji, a razmišljanja proizvođača automobila u pravcu postavljanja ometača mobilnog signala u volane.

Uprkos tome, mobilni telefon je i dalje jedan od najčešće korištenih uređaja u automobilu i jedan od najopasnijih faktora rizika u vožnji. Smatra se da je njegovo korištenje

dok vozite, jednako opasno kao vožnja pod dejstvom alkohola.

Važnost ove teme i istinska riješenost da posluje odgovorno, bila je pokretač kompanije m:tel da ponovo kreira ovakvu kampanju za bezbjednije ulice, koja utiče na najbitniju stvar na svijetu - spasavanje života.

Kampanju pod sloganom „Budi pametniji od telefona!“ uz pomoć brojnih medijskih pokrovitelja, realizovali su u maju i junu Ministarstvo saobraćaja i veza RS, Agencija za bezbjednost saobraćaja RS, Auto-moto savez RS i kompanija m:tel, kao njen kreator i strateški partner.

U rješenjima je smrskan mali zeleni android, simbolički pokazujući tragične posljedice korištenja mobilnog telefona za volanom.

Kako je savjesna vožnja nešto što nema rok trajanja i što je važno i kada kampanja nije on air, ponovo vas upozoravamo da svaki put kada vam zazvoni telefon ili stigne notifikacija za poruku u vožnji, imate na umu da vas neko kod kuće čeka i voli.

Jer nijedna poruka niti poziv nisu važniji od života.

iPhone 6s. Novo iskustvo u m:tel mreži.

Apple iPhone 6 (S)

3D Touch, Live fotografije, aluminijum serija 7000, A9 čip, napredne kamere, Retina HD displej od 4.7 inča i još mnogo toga.

iPhone 6s **1KM** uz Moj Mix VIP

imate prijatelje!

www.mtel.ba

korisnički servis 066 10 10 10

mtelbih

YouTube

mtelimateprijatelje

www.mtel.ba

m:

S DRUGE STRANE

DigiArt
DEJAN ŠIJUK

KILLING JAZZ HARD CORE BABY TRAP

U DOBROM DRUŠTVU

SPORTOM DO ZDRAVOG I NAPREDNOG DRUŠTVA

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Banjaluka je u posljednjih nekoliko mjeseci bila domaćin više sportskih događaja koji su okupili vrhunske sportiste iz cijeloga svijeta. Nakon Drugog banjalučkog polumaratona u maju, uslijedilo je i Svjetsko prvenstvo u kajaku i kanuu na divljim vodama. I ove godine, kompanija m:tel pružila je podršku ovim manifestacijama, a to je bio odličan povod da ovoga puta, u dobrom društvu, budemo sa čelnim ljudima klubova koji stoje iza organizacije ovih takmičenja.

Vladimir Selec, predsjednik TRK Banjaluka

Drugi banjalučki m:tel polumaraton je iza nas. Kakvi su vaši utisci, da li je u svemu opravdao očekivanja? Drugi banjalučki m:tel polumaraton ispunio je pa i prevazišao naša očekivanja, jer smo odmah poslije događaja dobili priznanja sa svih strana, kako od učesnika, tako i od publike. Mislim da je masovnost i pozitivnost koju ovakav događaj donosi, zajedno sa profesionalno odrađenom višemjesečnom promocijom i maksimalnom vidljivosti sponzora, formula za veliki uspjeh jednog ovakvog događaja. Broj učesnika je bio duplo veći nego prošle godine, a porastao je i broj takmičara iz inostranstva.

Koliki je kod nas, generalno, interes za trčanje kao za rekreativni sport koji promovise zdrav način života? U Banjaluci je to jedan potpuno novi životni trend u odnosu na ostatak razvijenog svijeta, koji je doživio veliki napredak. U posljednjih nekoliko godina, otkako je osnovan Trkački rekreativni klub i organizovan 1. banjalučki m:tel

polumaraton, uočen je trend rasta trkačkog pokreta kod nas. Građani svih uzrasta i polova prepoznaju prednosti trčanja u odnosu na druge rekreativne aktivnosti. Do prije nekoliko godina u Banjaluci se rekreativno trčanjem bavilo pedesetak ljudi. Na 2. banjalučkom m:tel polumaratonu trčalo je preko 500 Banjalučana. Mislim da je to veliki uspjeh za sve nas. Mi ćemo sa naše strane dati sve od sebe da se ovakav trend nastavi kroz dalju organizaciju uličnih trka, škola trčanja i slično. Cilj nam je da Banjaluka dobije epitet zdravog i naprednog grada.

Banjalučka je do sada dva puta uspješno pokazala da može biti organizator polumaratona. Kakve su šanse za organizaciju pravog maratona? Organizacija maratona je, naravno, sljedeća logična stvar koja se nameće. To nam je, naravno, u planu. Da li će to biti sljedeće godine, za dvije ili tri godine, ne znamo, ali želimo da, kada se desi, to zaista bude na jednom zavidnom svjetskom nivou, baš kao što to postaje i Banjalučki polumaraton.

Poznato je da velikih sportskih događaja nema bez saradnje sa institucijama i finansijske pomoći kompanija. Da li ste zadovoljni ovogodišnjom podrškom? Prije svega, moram da zahvalim kompaniji m:tel, našem najvećem i najvažnijem sponzoru, bez koje bi bilo zaista teško organizovati Banjalučki polumaraton. Kao što Banjalučki polumaraton raste, razvija se i postaje veći, tako i potrebna finansijska pomoć raste. Sa kompanijom m:tel na čelu, sponzori su vidjeli svoj interes i shvatili značenje jednog ovako pozitivnog i masovnog događaja za naš grad, Republiku Srpsku i BiH.

Nikola Stanković, direktor KKK „Vrbas – m:tel“ Banjaluka

Kakvi su utisci nakon završetka Svjetskog prvenstva? Utisci se još sliježu, bila je prevelika gužva te mnogo posla u organizaciji i samih priprema Svjetskog prvenstva,

tako da nismo još svjesni posla koji smo uradili. Ekipe iz Kajak kanu kluba „Vrbas – m:tel“ je iskusna i već šest godina organizujemo najveće kajak trke u svijetu i Evropi, ali ove godine smo se posebno potrudili i po reakcijama učesnika i gostiju možemo reći da smo uradili jedan savršen posao. Svakog dana primamo telefonske pozive, poruke i mejlove u kojima nam čestitaju i hvale organizaciju, a mnogi nacionalni timovi već traže termine za pripreme svojih sportista.

Koji su planovi KKK „Vrbas – m:tel“ u narednom periodu? Što se tiče takmičenja, pred nama je još samo Evropsko prvenstvo za juniore u Austriji do završetka sezone. Pored toga, naš najbolji takmičar Darko Savić očekuje poziv za Olimpijske igre pa postoje realne šanse da ćemo se pojaviti u Rijiju i time zaokružiti najuspješniju sezonu u istoriji Kluba. Nakon odmora, koji nam je svima potreban, počecemo sa planiranjem obilježavanja jubileja koji slavimo u narednoj godini, a radi se o 70 godina od osnivanja Kajak

kanu kluba „Vrbas – m:tel“, što nas, pored činjenice da smo jedan od najuspješnijih sportskih kolektiva u gradu na Vrbasu, čini i jednim od najstarijih.

Da li ste zadovoljni podrškom koju dobijate od institucija i kompanija?

Ukoliko izuzmemo našeg prijatelja Agenciju „Aquarius“, i generalnog sponzora kompaniju m:tel, čije ime ponosno nosimo u nazivu, nemamo nikakvu podršku u radu Kluba. Postoji još nekoliko sponzora koji pomognu organizaciju velikih takmičenja, ali se konkretno za pomoć u radu Kluba i takmičarske ekipe niko, osim kompanije m:tel, nije baš zainteresovao. Ne mogu da ne pomenem činjenicu da smo nakon majskih poplava, kada je Kajak kanu klub „Vrbas – m:tel“ bio potpuno uništen, jedinu pomoć dobili od m:tel-a, koji nam je pomogao da saniramo prostorije i obnovimo opremu. Sa druge strane, smatram da bi podrška nadležnih institucija, posebno gradskih, morala da bude mnogo veća, jer naš klub ostvaruje vrhunske rezultate i uspjeh.

U DOBROM DRUŠTVU

KIKI LESENDRIĆ

ROKENROL JE POKAZAO DA JE ŽILAV

PIŠE: VANJA PARTALO

Ljudi često odustaju, naprave nešto za šta smatraju da je dobro, neku dobru muziku ili neke fine riječi, a onda im se to nekako ne vrati kao uspjeh. Tako se vrlo brzo razočaraju. Ja sam, recimo, imao hiljadu razočarenja, ali onda dođu uspjesi i tada shvatiš da je ta upornost najvažnija, kaže Zoran Kiki Lesendrić, poznato lice domaće muzičke scene, koji je ponovo u žiži javnosti povodom objavljivanja novog albuma.

Nakon više od tri decenije od objavljivanja prvog zajedničkog albuma, Kiki Lesendrić ponovo nastupa sa „Pilotima“, a novi album „Širom zatvorenih očiju“ okuplja sve veći broj ljubitelja dobro poznatog zvuka.

„Super je što i dalje sviramo sa istim žarom kao kad smo bili dječurlija, tako da još uživamo u tome. Ne mrzi me da putujem i provodim mjesec na točkovima, očito, dok to traje, ide sve lijepo, a nekako mi se inspiracija uvijek javlja kad sam sa tim ljudima, rade mi se nove pjesme i stalno mi se nešto snima, što i jeste gorivo koje nas pokreće“, istakao je Lesendrić.

Prošle godine bili ste u žiriju Demofesta, a nedavno ste i nastupali u Banjaluci. Kako biste okarakterisali muzičku scenu tog prostora, ali i konstantne simpatije banjalučke publike prema Vašem radu? Čini mi se da imam neki kredit kod Banjalučanki i Banjalučana. Zaista uvijek volim da dođem, uvijek mi to ostane u super sjećanju i da nam dodatnu energiju. Samo dan poslije Banjaluke imali smo koncert u Beogradu, kasnije još dva, tako da smo nekako na krilima tog koncerta odsvirali i ostale.

Ove godine ste „Širom zatvorenih očiju“ ušli u nove muzičke poduhvate. Kakve su reakcije slušalaca povodom novog albuma i da li ste zadovoljni? Još nam je sve nekako svježije. Znam iz iskustva da je za album potrebno otprilike godinu dana da zaživi, da ga ljudi osjete i da prihvate pjesme. Međutim, evo, već poslije 15 odsviranih koncerata, pa i više, ljudi već znaju da otpjevaju nekoliko pjesama, tako da sam s te strane prezadovoljan.

Trenutno ste na ljetnoj turneji, kakvi su planovi za naredni period? Lesendrić: Uglavnom smo na koncertima, od Grčke, Italije, Bosne i Hercegovine i na mnogo drugih festivala u Srbiji, tako da do sredine septembra stalno sviramo.

Uzimajući u obzir dugogodišnje muzičko iskustvo, kako posmatrate domaću muzičku scenu danas? Koga biste izdvojili od mlađih muzičara? Dok sam bio prošle godine u žiriju Demofesta, iznenadio sam se koliko je prijava bilo iz cijelog regiona i to je zaista bilo ohrabrujuće. Bez obzira na to što je možda rano reći koliko su bendovi uspjeli nakon toga i da li su već ostvarili svoje snove, treba naglasiti da ima talenata, ima lijepih ideja i, što je najbitnije, rokenrol je pokazao da je zaista

žilav i da nikako nije na kraju svog puta. To je ono što mi se veoma dopalo. Sa druge strane, ne pratim nešto pretjerano novu muzičku scenu, a vrlo je teško i pratiti je s obzirom na to da nema mnogo mjesta na kojima ti ljudi mogu da se iskažu, kao što je baš Demofest, koji je fenomenalno urađen i mislim da za mlade demobendove iz regiona predstavlja slamčicu. Nekako volim bendove kao što su „Dubioza kolektiv“. Svrstavam ih u mlade bendove, jer su mlađi od nas, a opet imaju već izgrađenu i internacionalnu karijeru. Ali izdvajam njih jer su u nekom pogledu uspjeli da naprave pomak i zadužili su muzičku scenu.

Da li je istina da imate još dvadesetak novih pjesama, iako ste maltene tek izdali album? Ide to polako. Ima mnogo pjesama, a baš juče sam, recimo, komponovao jednu pjesmu koja mi se baš dopala. Svi mi se smiju jer smo tek objavili album, a ja već nešto novo muljam. Kad se pojavi - pojavi se, ne možete uticati na to. Nekad se pojavi ta muza, pa kao da me nešto tapne po glavi i onda i pišem. Jednostavno, muzika je moj život i ona se širi polako, sa Grčke idemo na Italiju, sad počinjem da radim mnogo nekih lijepih stvari u vezi sa muzikom. Sa druge strane, tu su i ovi naši krajevi i sa „Pilotima“ na turneji, to je ono što me čini dečkom, iako to već odavno nisam.

Osim aktuelne turneje, da li se bavite još nekim projektima? Trenutno se bavim samo tenisom. Evo, baš planiram sa nekim drugarima da zaigramo. Čekamo i Noleta Đokovića da se pojavi na ovim terenima pa da malo razmijenimo iskustva, da vidimo šta radi, mada ga većina ljudi na ovim prostorima redovno prati. Nekad je lijepo da se sretnemo i ispričamo se. Tako da to koristim kad god mogu.

Uzimajući u obzir dugogodišnju karijeru i konstantnu popularnost tokom svih ovih godina, šta bi bio Vaš recept za uspjeh? Rekao bih da je to neka ludačka upornost. Govorio sam i klincima iz X-Factor-a da je najvažnije da budu uporni, da rade svoju muziku koliko god možda mislili da je bez veze, jer nikad ne znaš kada će se desiti uspjeh i kada će se desiti neke lijepe situacije. Važno je za mlade ljude koji se bave muzikom da se ne mijenjaju. Tačnije, da se mijenjaju, ali opet i da ostanu svoji.

HILJADU RIJEČI

DRAGO VEJNOVIĆ

DRAGO VEJNOVIĆ JE BANJALUČKI FOTOGRAF, RODOM IZ NOVOG GRADA, A FOTOGRAFIJOM SE BAVI VIŠE OD TRI DEZENIJE.

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Prvi susret sa fotografijom imao je u šestom razredu osnovne škole, kada je dobio prvi fotoaparata. Tada je razvio i svoj prvi film. Završio je Akademiju umjetnosti u Banjaluci, smjer kamera, na kojoj danas radi kao predavač.

Iza sebe ima brojne izložbe, a njegove fotografije objavljivane su u mnogim vodećim novinama i časopisima, od kojih su najpoznatiji „Herald Tribune“, „Time“, „The Economist“, „The Guardian“, „Le Monde“, „Frankfurter Allgemeine“ i drugi.

Učesnik je kolektivnih izložbi, kolonija i festivala.

Vejnović je i autor nekoliko filmova u nezavisnoj produkciji: „Oslobađanje“ (kratkometražni dokumentarni), „Kraj“ (kratkometražni dokumentarni), „Srećka“ (kratkometražni igrani), „Ima nas dvojica“ (dugometražni igrani - postprodukcija), „Vilby's Heroes“ (kratkometražni muzički, dokumentarni - postprodukcija).

Autor je i koautor nekoliko knjiga i raznih publikacija.

MONDO PIŠE

RESIDENT EVIL 7: IGRA KOJU MNOGI SA NESTRPLJENJEM OČEKUJU

Utisci o demu i sve što znamo o Resident Evil 7 video-igri

Jedno od velikih iznenađenja na E3 sajmu desilo se u okviru Sony konferencije kada je najavljen Resident Evil 7. Poput velikog broja igara koje je Sony prikazao, i novi Resident Evil će podržavati njihov VR set, ali veliki šok za igračku publiku nije bila ta informacija, već pogled na igru iz perspektive prvog lica, sa stilom iz found footage horor filmova.

Demo je, nažalost, ekskluzivan za PlayStation 4, a pritom morate imati PlayStation Plus pretplatu da biste ga uopšte preuzeli. Ako ispunjavate ove uslove, nipošto nemojte propustiti da isprobate RE7 iz prve ruke.

Sličnost sa PT-om, koji je takođe demom najavio mnogo veću igru i bio iz perspektive prvog lica, nije slučajna. I baš kao PT, Resident Evil 7 demo je iskustvo koje bi trebalo probati iz prve ruke, kada sami navodite glavnog lika kroz prostorije od kojih podilaze žmarci. Svaki vaš korak praćen je škripom trulih dasaka, krckanje i drugi zvuci sporog raspadanja stare kuće vas okružuju, a nešto neprijatno steže u grudima dok provirujete iza ćoška. Čak i ponovni prolaz kroz prostorije ne ostavlja vas ravnodušnim. Znae da nikoga nema, provjerili ste više puta, ali ne možete da se otmete utisku da vas ipak

neko posmatra. Da li je tako do kraja, eh, pa pogledajte cijeli video ili zaigrajte i sami, nećemo vam ovdje otkrivati baš sve.

Oduševilo nas je referenciranje i drugih horora koji nisu iz gaming svijeta. Demo odaje počast filmu „Projekat Vještica iz Blera“ (The Blair Witch Project) čitavom scenom koju gledate i igrate preko VHS kasete koju nalazite vrlo brzo poslije uvodne sekvence. Tok i naročito kulminacija te scene ne ostavljaju ravnodušnim ni fanove pomenutog filma, koji je sasvim slučajno napravio revoluciju u žanru, ali ni ljubitelje nešto tradicionalnijeg horora. Postoji i jedna scena koje će se sa jezom sjetiti ljubitelji „Doctor Who“-a, mada je njen potencijal neiskorišten.

Demo je, nažalost, vrlo kratak i za prolaz je potrebno svega 20 minuta (mi smo se nadali da će Beginning Hour zaista biti pun sat), ali ćete željeti da ga odigrate više puta. Ne zbog toga što želite sebe dodatno da istraumarate, već jer postoji nekoliko načina da se isti završi. U zavisnosti od toga šta radite po kući ili na

snimku koji gledate sa kasete, možete otključati dodatnu prostoriju, ali trenutno se ne zna ima li još tajni u ovoj igri.

Iako je u našoj redakciji najava Resident Evil-a iz prvog lica propraćena oduševljenjem, veliki broj dugogodišnjih RE fanova nije tako reagovao. U demu nema ni pomena zombija, T-virusa, Umbrella korporacije, praktično ničega po čemu je Resident Evil svojevrсна ikona survival horor žanra. Capcom je od samog početka razvoja igre želio da perspektiva bude iz prvog lica, a namjera je jednostavna - vratiti strah u serijal koji je davno izgubio faktor iznenađenja. Zbog toga je i cijela promjena perspektive i veći akcenat na jezivoj atmosferi bez direktne konfrontacije i sa čim. Ovo će u igru donijeti i neke bitne prednosti, prije svega što uopšte neće biti quick time sekvenci, u kojima, ako promašite taster, gubite život ili veći dio linije zdravlja. Istina, igra neće sadržati scene prikazane u demu, ali to nije ni bila poenta, već prikazivanje atmosfere koja nas očekuje u punom izdanju.

Ipak, Resident Evil 7 neće odskakati od postulata na kojima se serijal zasnivao. Ponovo će biti brojnih logičkih problema, inventar nije neograničen, a u borbama će fokus biti na hladnom oružju. Potvrđene su i biljčice kojima ćete liječiti svog lika, a ni protagonist igre neće biti nekakav superheroj koji nabada protivnike na koljeno ili protrčava kroz prozor a da se ne povrijedi. Sve ove odluke Capcom je donio na osnovu reakcije publike na novije RE igre. RE7 je, bez pogovora, dio postojećeg univerzuma, a koliko će ovo poglavlje sage biti uspješno sa svojim novim pristupom, vidjećemo u januaru sljedeće godine.

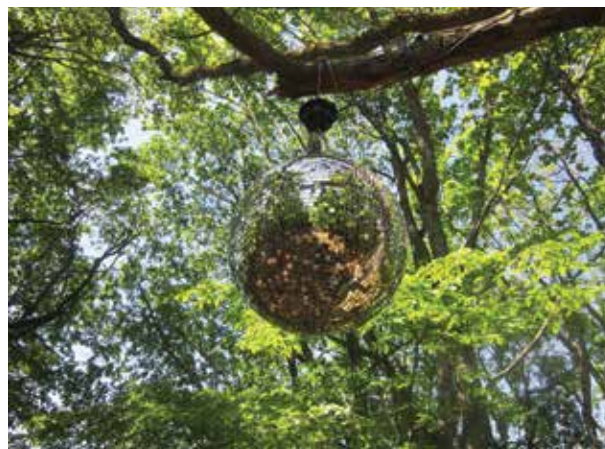

BANJALUČKI KAMPERI POZIVAJU VAS NA DRUŽENJE!

U Banjaluci je osnovano prvo Udruženje kampera Banjaluka, od strane mladih ljudi, zaljubljenika u prirodu i planinara.

„Udruženje je osnovano 12. aprila ove godine, sa ciljem promocije zdravog način života i boravka u prirodi kod mladih ljudi“, kaže za MONDO član banjalučkog Udruženja kampera Zlatko Božunović.

Svim istomišljenicima ovo udruženje želi da pruži priliku da svoje slobodno vrijeme provedu van gradske gužve, na određenim kampovima, šetnjama u prirodi, pohodima na planine i svim onim akcijama koje imaju za cilj upoznavanje prirodnih ljepota RS i BiH.

MONDO PIŠE

Neke od destinacija koje su banjalučki kamperi do sada posjetili su Velež, Čubulja, Ključ, izvori Sane, Tisovac, Vranica...

„Svskog četvrtka imamo sastanak u kafe-baru Skaut, kod hotela Atina, svako je dobrodošao da se raspita o kampovanju, našim aktivnostima, i ako želi, može da se učlani“, kaže Božunović.

Kampovi ovog udruženja su i edukativnog karaktera, gdje učesnici mogu da razvijaju raznorazne vještine, od kretanja kroz prirodu, boravka u njoj, odabira pogodnog mjesta za šator do raznih vještina vezanih za aktivizam mladih, ali i da učestvuju u mnogobrojnim sportskim aktivnostima koje bi trebalo da doprinesu većoj osviješćenosti ljudi o značaju rekreacije i sporta.

Prva od aktivnosti na kojoj je Udruženje uzelo učešće bio je Pecka Rock Climbing Fest, u organizaciji Penjačkog kluba Extrem iz Banjaluke. Ljubitelji prirode imali su priliku da isprobaju penjanje na stijeni, vježbe dinamičke ravnoteže, ali i da uživaju u kinu na otvorenom i druženju uz vatru.

Početkom juna, imali su priliku da učestvuju i na omladinskom kampu u Bavarskoj, čiji je cilj upoznavanje metoda rada omladinskih centara u Njemačkoj.

Naredna manifestacija koju kamperi planiraju posjetiti je jubilara 20. Ključka regata na Sani, koja će biti održana

23. jula, kao i Omladinski mirovni kamp, koji će se ovog ljeta održati na Igmanu, u organizaciji Udruženja Progres iz Sarajeva.

Aktivnosti Udruženja kampera Banjaluka možete pratiti na njihovoj oficijelnoj Facebook stranici, a možete ih kontaktirati i putem e-maila: udruzenje.kampera.bl@gmail.com.

ZAA: ONO O ČEMU SE ĆUTI, O TOME SE OBIČNO PJEVA

U vrijeme kada je negativnost dominantna kategorija naše svakodnevice, kruševački bend ZAA trudi se da afirmiše dobrotu, ljubav i istinu uvijene u reggae, dub i ska melodije. A da naša publika ima sluha za takav vibe, dokaz su brojne svirke koje organizuju širom regiona.

Domaća publika je već imala priliku da ih čuje 1. jula na OK festu, koji je održan na Tjentištu, a uskoro će nastupiti i na banjalučkom Demofestu. Ovim povodom razgovarali smo sa Zlatkom Petkovićem, bubnjarem benda.

Već ste svirali na OK festu, zbog čega bi ekipa trebalo da posjeti vaš nastup na Demofestu? Ekipa treba da se raspita kod drugara koji su već imali prilike da budu na našim nastupima pa će im ovi reći šta propuštaju ako propuste naš nastup.

Mijenjali ste pjevačice kao i muzičke pravce više puta, da li je postojao strah od toga kako će publika reagovati na njih, pa i na drugačiji zvuk benda? Naša muzika je crossover i upravo se zasniva na promjeni pravaca i to u okviru same pjesme. Strah nikad nije postojao, jer smo to radili kao mlad bend. Svaki mlad

bend ima problem da uskladi postavu, tako da nismo mijenjali samo pjevačice. Više smo promijenili duvača nego pjevačica.

Svirali ste prije nekoliko godina na banjalučkom Demofestu, koliko je važno održavanje sličnih festivala za mlade bendove? Mnogo je važno, ali samo na tom nivou na kome radi banjalučki Demofest, oni su zaista ozbiljna ekipa. Nama je to tada bio prijeko potreban vjetar u leđa.

Koliko vam je takmičenje na Demofestu pomoglo? Neizmjereno mnogo. Sa ove distance, stvarno nam nije jasno kako bismo prebrodili neke korake u karijeri da nije bilo te nagrade sa Demofesta. Što je još važnije, za nekoliko dana stekli smo mnogo prijatelja s kojima smo u kontaktu danas, a naučili smo i neka bitna pravila ovog posla.

Kombinujete reggae, ska, dub, post-rock i jazz ritmove, koji vam je od pomenutih pravaca trenutno najdraži? Svakom u bendu ponaosob po jedan ili više od navedenih. U tome je prednost i ljepota našeg benda - u tim različitostima koje šljakaju savršeno zajedno. Moglo bi tu da se doda još pravaca - recimo hard core, metal, industrial, EBM, grunge...

Koji pravac najbolje prolazi kod vaše publike? Sve to zajedno. Veoma smo ponosni na činjenicu da našu publiku ne čine pripadnici određene supkulture. Tu su podjednako zastupljeni i raste i punkeri i metalci i S.H.A.R.P. skinhedi i svi ostali kao i ovi „normalni“ (smijeh).

Koje poruke šaljete putem muzike? Ono o čemu se čuti, o tome se obično pjeva, pa tako i mi. Poruka je metafora, neka svako izvuče svoj zaključak sam.

Za one koji ne znaju, šta znači ZAA? Baš to. Potvrđan odgovor. Da na svaki izazov. Drugo A je estetske prirode i daje značaj odgovoru.

Šta mislite o trenutnoj sceni u regionu i koje biste bendove izdvojili? Mnogo je dobrih bendova u okruženju. Ne bismo nabrajali, jer ćemo onda sigurno izostaviti nekog nepravedno. Potencijalno imamo možda najkreativniju scenu u Evropi. Nažalost, još ne postoji dovoljno jaka privatna ili državna inicijativa koja bi sve to uobličila u jednu jaku scenu koja posluje na zdravim osnovama.

Top tri stvari za ovo ljeto? „We“, „Unconditional Love“ i „Irie & Kool“

U ROMINGU

Izlet u prošlost

BRIŽ

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Buđenje u hotelskoj sobi negdje u Belgiji. Otvaram oči i pogledam okolo. Kako mi treba nekoliko minuta da se snađem gdje sam, bacam pogled ka zidu na kojem očekujem prozor. Umjesto prozora, vidim uramljenu sliku kamene građevine iz bogzna kojeg vijeka. Iako bunovna, razaznajem oblik. Ipak je prozor. Nešto ipak ne štima. Mozak registruje neobične zvuke. Poznate, ali ipak neobične. Topot

kopita po kaldrmi, zvuk točkova kočija i neki neobičan mir... Vremenske mašine ne postoje. Još. Zatvaram oči, otvaram ih nakon nekoliko trenutaka. Isto. Sjetim se napokon. Briž. To je ono malo mjesto u Belgiji, najbolje očuvani srednjovjekovni evropski grad, poput romantičnih kulisa nekog filma o davnoj prošlosti. Tu sam. Na sjeverozapadu Belgije, u regionu Flandrija, pokrajini Zapadna Flandrija.

Definitivno, ovo je jedno od onih mjesta na svijetu na koje ne ostajete ravnodušni ma kolika da ste cjepidlaka. Uostalom, prije petnaestak godina centar ovog grada postao je dio Uneskove kulturne baštine, što sasvim jasno potvrđuje njegovu jedinstvenost. Ovo mjesto ima ono što je skoro nemoguće sačuvati - potpuni ugođaj života u davno proteklom vremenu, ono živi u historiji, zaglavljeno negdje u davnini.

Jedinstveni Briž sada je čekao i moje korake po svojim kaldrmisanim ulicama. Imam potrebu da obučem onu veliku i tešku haljinu sa mnogo slojeva, toliko sam u ulozu. U srcu grada su trgovi Markt i Burg, glavna stanica s koje polaze kočije u razgledanje gradića koji, sasvim sigurno, možete obići pješke za nekoliko sati ili iznajmljenim biciklom za još manje vremena. Građevine koje uokviruju sliku trga Burg su Gradska skupština, Palata oslobođenja Briža u stilu 18. vijeka, te Bazilika svete krvi, iz 12. vijeka, u kojoj se, kako kažu, čuva bočica sa dvije kapi Hristove krvi.

Trg Markt se, što se već po njegovom imenu da naslutiti, vikendom pretvara u pijacu, jednako onako kako je to bilo nekada, u davna vremena. Ako podignete pogled, sa ovog trga možete vidjeti toranj Belfort, simbol grada, čijih 47 zvona, skoro sedam vijekova unazad proizvode predivan zvuk, na svakih pola sata. Sa druge strane trga nalazi se zgrada starog Okružnog suda.

Sa glavnog trga, poput sunčevih zraka, račvaju se ulice presječene kanalima kojima možete ploviti čamcima, razgledajući grad iz sasvim druge perspektive.

Sve je u ovom gradu prilagođeno historiji i pravila su jasna kada je u pitanju uređenje lokala i stambenih prostora. Sve što bi narušilo prvobitni izgled građevina, zabranjeno je. Valjda sam se zato zaljubila u ovaj gradić, jer su mi odbojni „betonski gradovi“ i moderna arhitektura.

ZA ONE KOJI VOLE

Nisam od onih koji putovanja provode u muzejima. Radije udišem život grada, posjećujem one, za turiste „zabranjene zone“, one na koje smo upozoreni prije odlaska u neko nepoznato mjesto. E, baš tu želim da se nađem, na pijacama, dokovima, u kafanama, pijući pivo s lučkim radnicima. Za prošlošću tragam posmatrajući lica ljudi, slušajući njihove priče i običaje. Jer oni nose historiju u sebi, pričajući o prošlost bolje nego što je to ikada ijedan muzejski eksponat mogao.

Ali, ako ipak želite zaviriti u „izloženu“ prošlost, u Brižu možete posjetiti muzej „Gruthuse“, u kome su izloženi

„SJAJNE“ TEME

„Dijamanti su ženini najbolji prijatelji“, tako bar kažu. E, pa, u Brižu se ovim kamenčićima trgovalo mnogo prije nego što se za njih uopšte čulo u ostatku svijeta. Ako vas interesuje historija pravljenja dijamanta, ovdje imate muzej u kojem ćete saznati sve o njima. Možda niste znali da se dijamant može pronaći u devet oblika ili da se onaj koji je izbrušen tako da ima 57 strana zove brilijant, te da samo rijetki dijamanti imaju dovoljan kvalitet za dobijanje brilijanta. Sve to i još mnogo drugih informacija o dijamantima naučićete u ovom muzeju.

namještaj, skulpture i keramika iz 15. vijeka, ali i zbirka oružja i giljotina. Takođe, tu je i muzej „Greninge“, za ljubitelje flamanskog slikarstva 14. vijeka. U kolekciji ovog muzeja mogu se naći djela Boša, Klause, Delvoa, Van Ajka, Magrita i drugih. U Bogorodičnoj crkvi možete vidjeti mermernu skulpturu Madone sa djetetom, jedino Mikelandelovo djelo koje je za njegova života prešlo granice Italije. Mjesto koje bih izdvojila, a tiče se umjetnosti, jeste galerija sa fantastičnom kolekcijom slika, crteža i skulptura Salvadora Dalija, mog omiljenog slikara.

Ako bismo pričali o simbolu Briža, na vama je da izaberete koju od čari ovog grada biste izdvojili kao nešto što ga najbolje opisuje. Čipka, čokolada, pivo, umjetnost, dijamanti. Na svakom koraku možete vidjeti izloženu čipku, a u ovom gradu postoji i muzej posvećen industriji, upravo pravljenja čipke - „Kantcentrum“. Smješten je u zdanju iz 15. vijeka, a u njemu ćete se upoznati sa umjetnošću pravljenja čipke. Ako želite, možete biti i polaznik kurseva za izradu ovog poznatog ukrasa. „Čokoladni grad“ Briž, kako ga neki nazivaju, to ime zaslužio je upravo zbog tradicije pravljenja čokolade, a čokolada ovdje ima svoj muzej, koji organizuje izložbe i degustacije čuvenog belgijskog slatkog proizvoda. Muzej „Istorija čokolade“ nudi vam edukaciju o čokoladi, kakvi su njeni efekti na zdravlje, a tu je i stalna postavka zbirki predivnih limenih kutija u koje su se pakovale čokoladne bombone.

„TEKUĆA“ PITANJA

Čaša belgijskog piva trijezni od još jače opijenosti atmosferom, ali kako probati svih 300 vrsta za nekoliko dana? Ime „Briž“ biste pivopijama mogli prevesti kao „raj“, i to s pravom. Nedavno sam pročitala da je prošle godine belgijska pivara De Halve Maan počela izgradnju 3,2 kilometara dugog „pivovoda“, koji će služiti za transport piva od centra Briža do periferije grada!!! Definitivno, moja ljubav prema ovom gradu je sada uredno složena poput kamenih kockica na njegovim ulicama.

No, vratimo se na trenutak na priču o „piću bogova“. Belgijsko pivo svakako zaslužuje malo više prostora, kako u životu, tako i na papiru. Poznata porodica iz Briža De Halve Man pivo pravi od 1856. godine, a u njihovoj pivari, koja je jedina još očuvana iz starih vremena, pravi se

sjajno piće od hmelja. Još malo posebnosti u uživanju u ovom piću dodaće vam i neobične čaše u kojima se obično služi pivo u Brižu, a koje liče na pješčani sat na drvenom postolju ili na veliku epruvetu. U početku, trebaće vam obje ruke da savladate tu „spravu“, bar dok ne otpijete gornju polovinu „sata“, ali će užitak biti potpun. Moja preporuka za pivopije je da posete mjesta o kojima pišu svi turistički vodiči - „Gulden vlis“ i „Brugbertje“. Tu, baš u tim mjestima, možete probati svih tih 300 vrsta piva koje su u ponudi. Uz pivo, gricnite malo sira, jer je u Brižu i to specijalitet koji možete naći u stotinama vrsta. Interesantno je da su skoro svi restorani ponosni nosioci Mišelinovih zvjezdica, u kojima je hrana vrhunskog

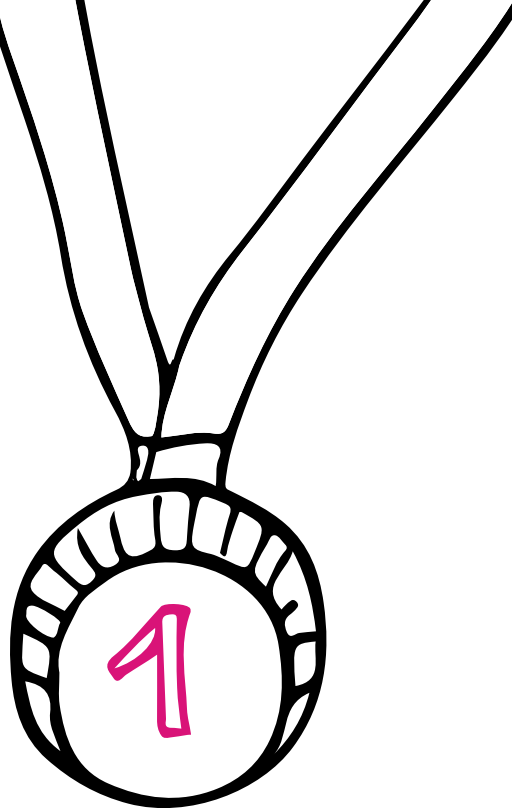
kvaliteta, što sa sigurnošću mogu i da potvrdim. Da zatvorim ovu priču o hedonizmu u Brižu, reći ću samo jedno - probajte dagnje!

ODAVDE PA DO TAMO

Posjetite Briž, to je moj savjet za kraj. Jednostavno, otputujte tamo i nađite se usred istorije. Poklonite sebi vremeplov za ne mnogo novca. Zaista, sve što vam treba je pasoš, slobodni dani i preko interneta kupljena avionska karta. Najpovoljnije je jeftinim letovima iz Zadra do Brisela. Karta će vas koštati tek nekih dvadesetak evra u jednom pravcu, a iz Brisela veoma jednostavno sjednite na voz i za oko sat vremena ste tamo. Svakako, letove za Brisel imate i iz Banjaluke (preko Beograda) i Sarajeva, kao i iz većih gradova u okruženju. Dakle, nema razloga da sebi ne poklonite jedan jedinstven i prelijep izlet u prošlost.

TALENTI

TATJANA ĐEKANOVIĆ

OLIMPIJADA SAMO JEDAN U NIZU USPJEHA

RAZGOVARALA: VANJA PARTALO

Otkad sam počela da treniram, uvijek sam bila među mlađima i najmanjima, tako da sam stalno imala želju da se ističem i da postignem što više. U sportu je pozitivno da vas tako nešto gura naprijed i održava takmičarski duh, ali ne treba da zaboravite i na fer-plej, kaže Tatjana Đekanović, mlada sportistkinja iz Bosne i Hercegovine, koja već na početku sportske karijere bilježi uspjehe svjetskog ranga.

Ovogodišnja sportska postava koja će od 5. do 21. avgusta predstavljati BiH na Olimpijskim igrama u Rio de Žaneiru, biće vjerovatno dosad i najbrojnija, a jedna od članica biće i mlada Tatjana, koja je već zabilježila zapažene uspjehe u streljaštvu.

Nedavno ste dobili poziv za učešće na Olimpijskim igrama, čime ste trenutno šesti član sportske postave koja će biti dio bh. olimpijskog tima, ali i prva sportistkinja iz Teslića koja će učestvovati na igrama. Kakva je bila vaša reakcija kada ste dobili poziv? Moja želja je i bila da postignem nešto što još niko nije do sada. Očekivala sam poziv, ali sam to prvo čula od novinara, što sam odmah i demantovala, jer mi trener u tom trenutku još nije bio potvrdio. Upravo zbog toga mi je sve to bilo dramatično, ali kasnije sam bila presrećna.

Kako ste se odlučili baš za streljaštvo? Trenirala sam mnogo sportova i drago mi je što me niko nije forsirao u vezi s pitanjem izbora, pogotovo iz razloga što je škola za moje roditelje uvijek bila na prvom mjestu. Trenutak kada sam otišla na streljanu promijenio je sve i sada je i njima ovo od velikog značaja. Moj klub ima dugu istoriju i jedan je od najtrofejnijih klubova u BiH, a pošto sam čula da se mnogo putuje, odlučila sam da počnem. Nisam ništa znala o rukovanju oružjem i puška je bila skoro veća od mene...

Članica ste Streljačkog kluba „Geofon“. Koliko su treneri uticali na vas, ali i vaše kolege sportisti? Pored svega što sam ranije navela, tu je i mnogo lijepih iskustava. Stekla sam i nova prijateljstva koja su uticala na mene i moj razvoj u sportu, ali naravno da trener od svih tih osoba ima najveći doprinos.

Kako biste ocijenili trenutnu situaciju u streljaštvu? Imate li dovoljno podrške? Streljaštvo je specifičan sport. Pored toga što su municija i oprema skupe, ako neko želi profesionalno da se bavi time, treba da bude i posvećen, miran, koncentrisan i organizovan, ne samo na streljani nego i u životu. Drago mi je što sam upoznala mnogo osoba koje se ovim bave iz hobija i zanimljivo je pričati s njima o oružju, iako obično budu skeptični, jer sam cura. Ne želim da ističem negativne strane, ja sam postigla svoj cilj i ponosna sam na to, ali žao mi je što država ne brine o svojim sportistima, što vodi do toga da mnogi talenti odlaze u inostranstvo i nastupaju za druge reprezentacije.

Čime se Tatjana Đekanović bavi kada ne trenira? Cijeli dan mi je potčinjen treningu, a kada imam slobodnog vremena, učim ili sam sa svojim prijateljima.

Šta je ono što vas svakodnevno pokreće i inspiriše da napredujete? Iskreno, to su upravo moji prijatelji, ljudi koji su oko mene, iskreni osmijesi i prijatno druženje. Iako je taj krug osoba uzak, sa bilo kim od njih mogu da pričam o bilo čemu i od svakog mogu nešto novo da naučim. Naravno da imam mnogo prijatelja koji su sportisti i onih koji ne žive u mojoj blizini, ali moderna tehnologija nam je omogućila da održavamo naša prijateljstva i nastavimo dijeliti iskustva.

Olimpijada je kruna vašeg dosadašnjeg rada i truda. Koji su drugi ciljevi koje želite da dostignete u budućnosti? Tek sam završila srednju školu pa planiram da nastavim dalje školovanje u inostranstvu, kao i treniranje. Nadam se da ću moći sve to uskladiti.

PRVAKINJA STE BIH U KADETSKOJ, JUNIORSKOJ I SENIORSKOJ KONKURENCIJI, REKORDERKA BIH I 60. NA EVROPSKOJ RANG-LISTI. KOLIKO JE BILO POTREBNO ODRICANJA ZA TAKVE USPJEHE?

Prilično rano sam počela ozbiljnije da se bavim streljaštvom, da putujem i idem na takmičenja, što me na neki način i vaspitalo u tom pravcu da se lakše odričem nekih drugih stvari. Tek nakon dobrih rezultata i uspjeha vidim da je žrtvovanje zaista i vrijedilo.

DOK KAŽEŠ M:PAY!

Zaboravite na dugo čekanje u redovima i pune džepove priznanica. Uz m:pay platite račun brzo i jednostavno, sa bilo koje lokacije, putem vašeg mobilnog telefona ili tableta. Putem ove usluge možete plaćati m:tel račune i dopunjavati Frend račun i vašim roditeljima, prijateljima ili djeci.

Usluga trenutno moguća za dopunu Frend računa i plaćanje m:tel usluga sa računa otvorenih u Novoj banci AD Banja Luka

INTERVJU MOBILNIM

BRANKO JANKOVIĆ

TEHNOLOGIJA NE MOŽE ZAMIJENITI
STVARNI DOŽIVLJAJ

RAZGOVARALA: VANJA PARTALO

Vrelinu junskog dana u Banjaluci, na setu filma „Meso“, podnošljivijom je učinio prijatni razgovor sa Brankom Jankovićem, dobro poznatim glumačkim imenom domaće filmske scene. Janković je podijelio svoja razmišljanja u vezi sa domaćom kinematografijom i odnosom društva prema istoj, kao i o svom poslu na porodičnoj farmi, koji posmatra kao bijeg od svakodnevice.

Kad god imam slobodnog vremena, tamo sam. To posmatram kao neku vrstu sublimacije života. Kada sam tamo, zdravije i bolje se osećam. Nekako sam prisutniji i utemeljeniji nego da sedim i da ne radim ništa", kaže on.

Osim brojnih aktuelnih glumačkih poduhvata, Janković je i dio filmskog projekta „Meso“, čije snimanje je u toku.

Tumačite jednu od glavnih uloga u filmu „Meso“. Po čemu će se pamtiti lik Miće i zašto je bitan za cjelokupnu priču? Lik Miće je jedan od retkih koji oslikava posebne ljudske crte, u smislu pažnje prema drugom čoveku, odnos ka onome šta drugi rade. Odlikuje ga emotivno saosećanje sa ljudima koji se nađu u njegovoj blizini, ali i borba sa prošlošću. Gledao je stradanje svoje porodice, a opet pokušava da drži sve konce u svojim rukama. Kako kaže čuvena definicija čojstva: „Junaštvo je braniti sebe od drugoga, a čojstvo drugoga od sebe.“ Mića je takav lik, on brani druge od sebe, što je u današnje vreme retkost, a i živimo u društvu koje ne voli takve ljude. Za Miću se može reći da je dobri Don Kihot koji u sebi ima i Sirana de Beržeraka, a opet nosi i neka druga osećanja koja ga svrstavaju na marginu socijalno inteligentnih ljudi. Mića je, u suštini, jedna krta dobra duša.

U KOJIM PROJEKTIMA ĆEMO VAS

GLEDATI U NAREDNOM PERIODU?

Radim serije „Selo gori, a baba se češlja“ i „Vojna akademija“, a pripremamo i predstavu „Teatarmaher“ Tomasa Bernharda. Ima i mnogo stvari u najavi, ali je prerano pričati o tome. Recimo, od marta sledeće godine, sprema se jedan ogroman projekat, što će možda biti kruna nečega što je vezano i za mene, ali i za period od poslednjih 30 godina i ono što publika zaista želi da gleda.

Film „Meso“ već važi za projekat od izuzetnog značaja za filmsku i TV industriju u RS? Sa kakvim stavom ste pristupili ovom poduhvatu i po čemu je drugačiji? Očekivali smo više podrške od raznih

televizija, ali i ljudi, nevezano za medije i marketing. Mislim da ne bi trebalo sve da se svede isključivo na producersku kuću, nego bi čitavo društvo trebalo da shvati slične projekte ozbiljnije. Ne ulaže se u obrazovanje publike i građanstva, uopšteno. Malo koga, inače, zanima detaljniji pristup i analiza radnje i likova koji su u nekom filmu i seriji. Ipak, ovaj projekat će otvoriti još niz drugih. Dobro je što su uključeni mladi ljudi, koji su spremni da žrtvuju dosta svog vremena, snage i energije da dostignu kvalitet. Radim na nekoliko projekata i primećujem da se ovde mnogo kvalitetnije i detaljnije radi na samom kadriranju scena nego u nekim projektima koji su, recimo, zapaženiji. Tako da, ova mlada ekipa sigurno radi na tome da se sve ove negativne stvari prevaziđu.

Mnogi ne znaju da posjedujete farmu na kojoj provodite mnogo vremena radeći, ali i pravite proizvode u kojima uživaju vama bliski ljudi. Kakva proizvodnja je u pitanju? Kući imam stado koza, oko 160 grla i planiram možda da napravim i jednu mini-mlekaru. Imam oko 15 hektara livade za košenje, tu ima i malina, kupina, šljiva i mnogo čega još. Pravimo sir i cela porodica je uključena u posao, uz još nekoliko radnika koji sa nama rade. Volim, iz neke radoznalosti, da održavam i taj realni život, jer jedno je stalno davati kroz objektiv, kroz serije, filmove i pozorište, ali je bitno i primati od života i to na neki način rafinirati.

Kao kontrast takvom načinu života, da li biste za sebe rekli da ste ljubitelj tehnologije? Sećam se razgovora sa jednim kockarom koji je rekao da voli da kocka dok on upravlja kartama. Tako je i sa mnom i tehnologijom. Dok ja to kontrolišem i dok služi mom nekom racionalnom izvršavanju poslova, to je u redu. Kada sam na internetu i počnem da čitam o nekim stvarima koje me interesuju, uvek iskaču razne ponude, reklame, previše nepotrebnih sadržaja. Ne mogu reći da sam miljenik tehnologije, više sam interezdžija (smijeh).

Koji je posljednji uređaj koji ste nabavili? Mobilni telefon... blender, traktorska rotaciona kosa, muzilica za koze (smijeh).

Imate li svoju plej-listu na mobilnom telefonu ili ste ljubitelj nekih starijih, sveobuhvatnijih načina uživanja u omiljenim zvucima? Šta volite da slušate? Baš dok sam putovao prema Banjaluci slušao sam Miku Alasa „Hvala ti, srce“. To je jedan stari šlager. Inače, slušam radio. Dok provodim vreme na selu, ne može nijedna stanica da prođe bez narodne muzike. Slušam, recimo, staru narodnu muziku na BN radiju, „Zvrk“ na RTRS-u, a nekada sam slušao i Gorana Miloševića, koji je vodio emisiju „Muzička apoteka“. Mislim da nisam iz tog sveta tehnologije. Ja vapim za doživljajem, a mislim da to tehnologija ne može zameniti.

htc one A9

pursuit of brilliance

Fotografiši kao profesionalac

Jasne fotografije uz pomoć optičke stabilizacije

Napravi video za pamćenje

Izuzetan hyperlapse povećava zabavu

Slušaj svaki zvuk savršeno jasno

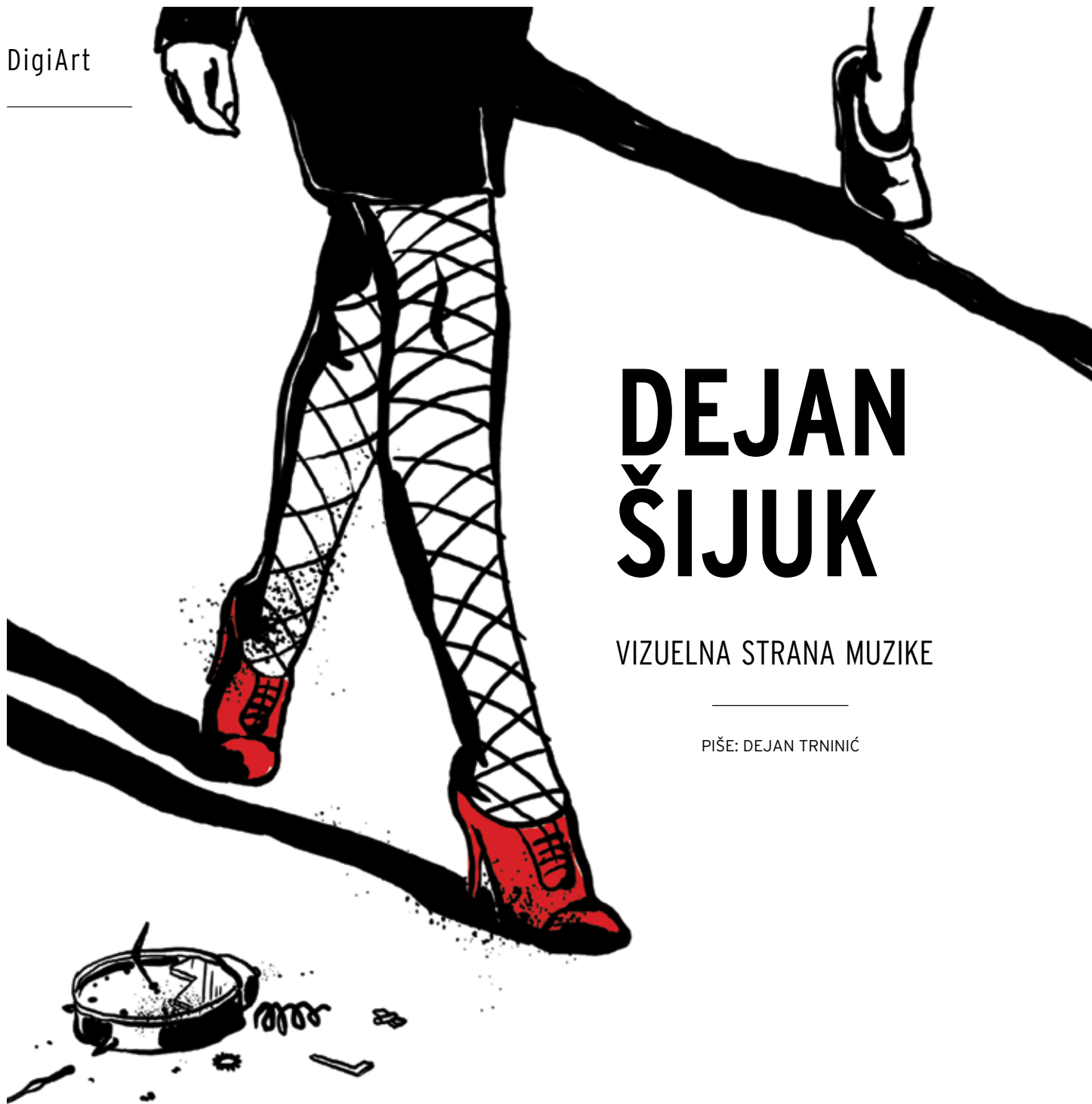
Fenomenalan zvuk sa pojačalom visoke rezolucije

Saznaj više na zahtjev

Now on Tap Google usluga

DigiArt

DEJAN ŠIJUK

VIZUELNA STRANA MUZIKE

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Dejan Šijuk, grafički dizajner i ilustrator, rođen je 1975. godine u Sisku, u Hrvatskoj, a trenutno živi i radi u Banjaluci. Ovim poslom bavi se više od 15 godina, a zaposlen je u agenciji Aquarius iz Banjaluke, u kojoj od 2014. godine obavlja funkciju kreativnog direktora.

1. Ilustracija za knjigu poezije Marka Štromajera „Opet na kraju opet na početku“

Kao art direktor, ilustrator i grafički dizajner radio je na brojnim projektima. Između ostalog, stoji iza vizuelnog identiteta Demofesta, a osim domaćih, radio je i za inostrane klijente, među kojima se izdvajaju British American Tobacco, Lucky Strike, UNICEF, UNDP i „Save The Children“.

Stripove i ilustracije objavljivao je u „Žalosnoj svesci“, časopisu „Buka“, dječjim novinama „Mali Princ“, studentskom časopisu „Bum“, „Potpis“ i mnogim drugima. Imao je više samostalnih i grupnih izložbi u BiH i regionu, od kojih su najznačajnije one u Banjaluci, Sarajevu, Petrinji, Prištini i Nišu.

Dobitnik je brojnih nagrada za grafički dizajn i ilustraciju. Na 4. Međunarodnom salonu stripa u Beogradu nagrađen je nagradom sponzora „Beli Put“ za strip „Gloginja“.

Član je Udruženja likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti i dizajnera Bosne i Hercegovine (ULUPUBiH).

Među radovima kojim se rado predstavlja su: CD omot za bendove „Tanker“ i „Killing Jazz Hardcore Baby“, Demofest plakati i poster, Ilustracija za knjigu poezije Marka Štromajera „Opet na kraju opet na početku“, Kratki promotivni strip za film „Meso“, Vizual za kampanju sigurnosti u saobraćaju „Budi pametniji od telefona“, Oglas za WWF (World Wildlife Fund)

2. Kratki promotivni strip za film "Meso", 3. CD omot za bendove „Tanker“ 4. Demofest plakati i poster, 5. Oglas za WWF (World Wildlife Fund)

PSIHOLOGIJA

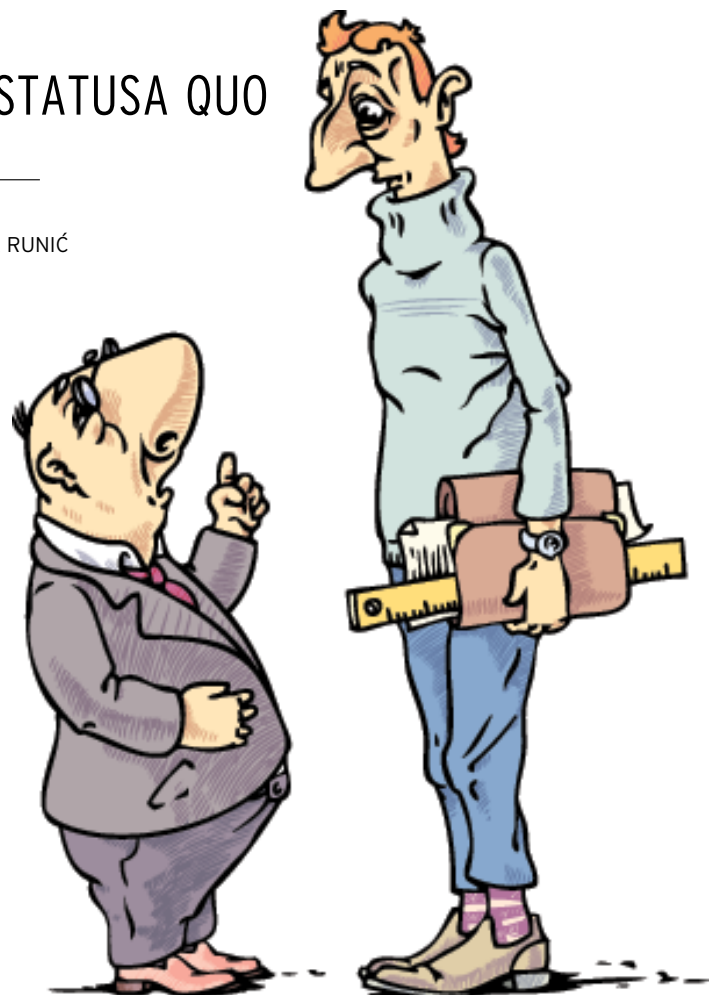
NAUČENA BESPOMOĆNOST

MOĆNI SAVEZNIK STATUSA QUO

PIŠE: NEMANJA RUNIĆ

Godine 1967. psiholog Martin Seligman sa Univerziteta u Pensilvaniji, izveo je svoj čuveni eksperiment kojim je rasvijetljen jedan psihološki koncept odgovoran za određene, do tada neobjašnjene obrasce ponašanja. Ukratko, eksperiment je podrazumijevao dvije grupe pasa, kavez i elektrošokove (PETA je osnovana tek početkom osamdesetih godina prošlog vijeka, tako da je tada sve prošlo „glatko“). Prva grupa pasa stavljena je u kavez u kojem su izlagani blagim elektrošokovima koji su se dešavali bez povoda i bez mogućnosti da ih „subjekat“ prekine ili izbjegne. U početku su životinje pokušavale da nađu izlaz iz situacije, ali bez uspjeha, jer izlaza nije bilo. Nakon određenog vremena i brojnih bezuspješnih pokušaja, životinje bi odustajale, pasivno se sklupčale u ćošku kaveza i cvileći čekale da neugodnost prestane. Za to vrijeme, druga grupa pasa nije bila izlagana nikakvim stimulusima. U drugoj fazi eksperimenta, obje grupe pasa stavljene su u novu testnu situaciju. U jednom dijelu kaveza životinje su izlagane istim elektrošokovima, ali su neugodnost

mogle prekinuti tako što će jednostavno preći u drugi dio kaveza, gdje šokova nije bilo. Psi iz druge grupe su za kratko vrijeme „uvidjeli“ ovu mogućnost te su na pojavu šokova odmah prelazili na drugu stranu kaveza. Međutim, životinje iz prve grupe su i dalje pasivno podnosile šokove i čekale da neugodnost prođe. Nije pomoglo ni to što su životinje iz prve grupe prisustvovala uspješnom ponašanju drugih pasa, pa tako bile u prilici da ovo ponašanje nauče na primjeru. Karakterističan obrazac ponašanja koji su manifestovali psi iz prve grupe Seligman je nazvao naučena bespomoćnost.

Slični eksperimenti sprovedeni su na drugim životinjama (mačkama, miševima, zečevima), kao i na ljudskim ispitanicima (naravno, bez kaveza i elektrošokova), a rezultati su, začudo ili ne, gotovo identični onima sa psima. Zaključak je da su sve životinje (uključujući i svog kognitivno najrazvijenijeg predstavnika) sklone da, pod određenim okolnostima, razviju naučenu bespomoćnost. Ove okolnosti podrazumijevaju kontinuirano izlaganje pojedinca neugodnim okolinskim činiocima koje ovi ne mogu ili ne umiju da prevaziđu ili izbjegnu. U određenom trenutku, osoba će situaciju prihvatiti kao neminovnost, a sebe staviti u bespomoćnu poziciju pasivnog prihvatanja i „trpljenja“. Motivacija i spremnost na akciju postojeće sve dok osoba vjeruje da je sposobna svojim zalaganjem promijeniti okolinu nabolje, a naučena bespomoćnost predstavlja nestanak motiva za bilo kakvim djelovanjem. Čak i kada se javi očigledna prilika za promjenu neugodne situacije, naučena bespomoćnost će spriječiti preduzimanje bilo kakve akcije.

Ovakav stav često stoji iza pasivnosti osoba u svim aspektima života, pa tako i u kontekstu organizacije, tj. na radnom mjestu. Konstantan izostanak rezultata, priznanja,

pohvale ili povratne informacije za inicijative i prijedloge koje zaposleni daje, predstavlja situaciju koja može izazvati osjećaj bespomoćnosti kod tog radnika. Naučena bespomoćnost utiče na doživljaj zaposlenih da njihovim radom, profesionalnim životom i sudbinom kompanije upravlja neko drugi, te da su oni zapravo konstantno u nemilosti spoljašnjih okolnosti. Osoba se više neće truditi da unaprijedi radno okruženje ili svoju poziciju u njemu, jer joj iskustvo govori da to prosto nije moguće.

Kada govorimo o naučenoj bespomoćnosti u kontekstu organizacije, njenu pojavu, specifične uzroke i tipična opravdanja možemo posmatrati u tri nivoa: nivo zaposlenih (izvršilaca, operativaca, nerukovodilaca), nivo lidera i nivo organizacije.

ZAPOSLENI će naučenu bespomoćnost najčešće usvojiti u situacijama kada njihove inicijative, prijedlozi ili konkretne aktivnosti kontinuirano ostaju bez odgovora, odnosno ne dovode do željenog ishoda. Realizacija prijedloga ili ideje može izostati iz bezbroj razloga, ali u ovom smislu, neadekvatna komunikacija sa direktno nadređenim često je presudna za razvoj bespomoćnog stava kod radnika. Kod naučeno bespomoćnih zaposlenih česta opravdanja za pasivnost mogu biti: „Mene ionako niko ništa ne pita...“, „Procedure mi/nam ne dozvoljavaju...“, „Nadređeni mi sigurno neće odobriti...“ i tome slično. Ovakvo ponašanje kod pojedinaca u timu može izazvati negativnu reakciju onih članova koji nisu naučeno bespomoćni, pa tako posredno ugroziti produktivnost čitavog tima.

LIDERI, kao i drugi zaposleni, mogu razviti naučenu bespomoćnost ukoliko njihove inicijative učestalo ostaju bez odgovora i rezultata. Pored objektivnih razloga za izostanak rezultata, kod pripadnika srednjeg menadžmenta razlog takođe može biti neadekvatna komunikacija sa

nadređenima, ali i članovima tima („podređenima“). Lider koji se ponaša na naučeno bespomoćan način gotovo sigurno će pospješiti prihvatanje ovakvog obrasca ponašanja i kod članova svog tima, čime će smanjiti produktivnost čitavog „ogranka“ organizacije na čijem je čelu. Kod ove kategorije zaposlenih česti izgovori mogu biti: „Ne možemo zbog smanjenja budžeta...“, „Planom/budžetom nije predviđeno...“, „Uprava je sada fokusirana na nešto drugo...“, „Sada nije vrijeme...“ i slično.

CIJELA ORGANIZACIJA može vremenom biti zahvaćena bespomoćnim stavom i pasivnim obrascem ponašanja. Fenomen naučene bespomoćnosti ima sposobnost da se, kao virus, proširi na nivo organizacije, postane dominantni oblik reakcije na bilo kakvu inicijativu i na taj način stvar „neformalne“ organizacione kulture. Naučena bespomoćnost naročito se brzo širi ako je ovakvim stavom „zaražen“ srednji menadžment kompanije. U toj situaciji ubrzo će karakterističan odgovor na bilo koju značajnu inicijativu postati: „Bilo bi korisno da ovo uradimo, ali trenutno zaista nismo u mogućnosti.“ Pogodni izgovori će biti usmjereni ka zakonskim okvirima, regulatornim agencijama i drugim spoljašnjim činiocima, a rezultat će biti vidljiv u apatičnoj neefikasnosti zaposlenih i neminovnom padu uspješnosti kompanije.

Naravno, sva navedena objašnjenja/opravljanja mogu biti, u najmanju ruku, djelimično opravdana. Međutim, u naučeno bespomoćnim sredinama postoji tendencija da se oko svake objektivne prepreke vremenom izgrađuju koncentrični krugovi izgovora koji radnika ili menadžera oslobađaju odgovornosti za izostanak akcije u cilju promjene ili poboljšanja. Tako, umjesto da nađu kreativan način da izađu na kraj sa, recimo, regulatornim ograničenjima ili smanjenjem budžeta, oni prihvataju status quo kao jedino moguće stanje, a za sve postojeće probleme krivicu prebacuju na spoljašnje okolnosti.

ŠTA MOŽEMO URADITI U VEZI S PITANJEM NAUČENE BESPOMOĆNOSTI?

Prije svega, naučenu bespomoćnost moramo razlikovati od nedostatka ambicije i posvećenosti ili konstantne pasivnosti, koje su prosto odlika pojedinih radnika. U slučaju naučene bespomoćnosti radi se o osobama koje su potencijalno veoma proaktivne i mogu biti (ili su bile) posvećene svom poslu, ali su pasivnost usvojile kao posljedicu neadekvatnog odgovora na prethodne inicijative. U ovom slučaju, bilo da smo član ili lider nekog tima, pred sobom imamo dva zadatka: spriječiti razvoj naučene bespomoćnosti i, ukoliko primijetimo da ona već postoji, raditi na razbijanju ovakvog mentalnog stava kod drugih i nas samih.

Kako spriječiti razvoj naučene bespomoćnosti? Jednostavnim pokazivanjem kolegama da zaista nisu bespomoćni! Ukoliko ste lider, učinite to da zalaganje u vašem timu nešto znači! Izvucite korist, prepoznajte rezultat, promovirajte uspjehe

i pohvalite inicijativu vaših zaposlenih. Vaša je dužnost da izazovete status quo, te da osnažite i ohrabrite članove tima na akciju! Ukoliko ste radnik, napravite plan akcije i sprovedite ga. Ne očekujte revolucionarne rezultate svoje aktivnosti, ali znajte da svaka akcija ima reakciju, a svaka velika promjena kreće od malih koraka. Ako vaša inicijativa nije prepoznata (jednom ili pet puta), nemojte odustati nego radije razmislite o promjeni pristupa.

KAKO SE IZBORITI SA NAUČENOM BESPOMOĆNOŠĆU KOJA SE VEĆ RAZVILA? TIME ŠTO ČETE „RAZBITI“ OVAKAV MENTALNI STAV I OBRAZAC PONAŠANJA KOD SEBE, SVOJIH KOLEGA ILI RADNOG TIMA. POSTOJI NEKOLIKO KORAKA KOJE, U OVOM CILJU, MOŽETE PREDUZETI:

1. *Zabilježite sve inicijative koje su se u vašem okruženju javile, ali nisu realizovane sticajem razlikih okolnosti.*
2. *Mapirajte najčešća obrazloženja (uzročnike) za izostanak konkretne akcije povodom ovih inicijativa.*
3. *Iz svih opravdanja razlučite ona objektivna, koja se nikako nisu mogla prevazići, od onih na koja se moglo uticati, barem određenim dijelom. Iznenadićete se (ili možda nećete) brojem „objektivnih“ prepreka koje su kreativnošću mogle biti zaobiđene.*
4. *Izdvojite one nerealizovane inicijative koje smatrate najizvodljivijima i ohrabrite svoj tim (ili sebe) da preduzme konkretnu akciju. Podržite realizaciju istih, obezbijedite povratnu informaciju o napretku, zastoju, izazovima i mogućim daljim koracima.*
5. *Nakon uspjeha, ma koliko on „mali“ bio, promovirajte rezultat i ponašanje koje je do njega dovelo. Pokazali ste svojim kolegama, saradnicima ili nadređenima da u realnosti ne postoji stvar koja se zove apsolutna bespomoćnost! Mali korak naprijed je ogroman u odnosu na stajanje u mjestu.*

Složit ćemo se da je pokret (napredak) prirodna potreba svakog čovjeka, a stagnacija izazvana nečinjenjem - ultimativni neuspjeh. Za „pokret“ smo odgovorni prema sebi i svojim potencijalima, prema kolektivu, društvu i čovječanstvu, a u organizacionom kontekstu naša odgovornost raste sa pozicijom i uticajem koji imamo u kompaniji.

ŽIVOT U PRIČAMA

O PREŽIVLJAVANJU

MOJA PRVA GODINA U PEKINGU

PIŠE: BOJAN RADOVIĆ

U nedjelji kada sam došao u Peking kolega iz britanskog „Gardijana“ vraćao se svome domu. Svoje posljednje redove iz Kine počeo je rečenicom: „Poslije jednog dana u Pekingu mogao sam da napišem priču, poslije mjesec dana roman, a poslije sedam godina jednu jedinu rečenicu.“ I tu sam negdje ja, na pragu romana o ovom gradu monstrumu, i vrlo blizu (devet dana) prvom povratku domu svome. Valjda od ove tačke moje emocije prema gradu kreću mirnim tokom. Vojvođanska ravnica od osjećanja.

Preživio sam to čuveno kinesko zagađenje, kada u podne Sunce čovjek može da gleda direktno, bez ikakve zaštite, kada je normalno da nosiš masku preko lica. A opet, priznajem da nije toliko strašno koliko su mi o njemu pričali. U posljednjih mjesec dana imali smo možda tek dva dana kada sam vidio i osjetio smog, a za grad veličine bivše Jugoslavije to i nije naročito mnogo. Zato grad monstrum. Ništa optužujuće. Miran, bezbjedan i izuzetno ravan grad. Ovo posljednje me je uvijek izluđivalo. Izluđuje me i sada kada nema ni najmanjeg brežuljka.

Preživio sam i bez porodice. Doduše, to je najteže. Dijete raste bez tebe, čak nekako uprkos tebi tj. tvom nepostojanju. Nije roditeljstvo skajp poziv. Mada, bolje i to nego ništa.

Preživio sam i kinesku hranu. Ovo je ironija. Kineska klopa je naučnofantastična. I ne, niko ne jede mačke i pse. Ovdje ljudi vole te životinje. Vole ih kao prijatelje. Ova raznolikost u kuhinji je teško pojmljiva jednom prosječnom Balkancu. Svaka regija ima posebnu kuhinju, a svaka ulica ima barem desetak restorana. Sjećam se svoje prve nedjelje ovdje, kada sam ih izbrojao 18 na 300 metara lijeve strane ulice. U to ime...

Preživio sam i štapiće. Kada si gladan, nisi sav svoj, pa nemaš neku alternativu, osim da naučiš da jedeš štapićima. I za najsmotanije, drugi obrok će biti sasvim dovoljan da se ovlada tom vještinom. A usvojio sam i ispijanje supe na kraju obroka.

Preživio sam i vruću vodu umjesto hladne iz frižidera. Pazi sad, ako Novak Đoković to praktikuje, ne može nikako da škodi. Kasnije sam shvatio da rješavanje većine zdravstvenih problema Kinezi počinju ispijanjem vruće (ili makar tople) vode. Kažu da ubrzava metabolizam i proces izlječenja.

Preživio sam neću-da-se-nerviram mentalitet, zajedno sa zanima-me-šta-to-radiš mentalitetom. Sve suprotno onome što su nas stari učili. Ne kažem da sam ja postao

takav, ali sam prihvatio da je ogromna većina oko mene baš takva.

Preživio sam i ostavljanje najbližih prijatelja na drugom kraju svijeta. Doduše, lijep dio njih je već otišao da traži neki svoj kutak planete. Ovo je bilo najlakše, jer gdje god čovjek da ode, ako je otvorenog srca, steći će nove prijatelje. Ovog puta iz cijelog sveta - od Italije i Indije, pa sve do Kolumbije i Švajcarske. Prijatelji se ne traže, oni se dese.

Preživio sam bez domaćih medija. Ovo je bolje od ostavljanja cigareta i alkohola zajedno. Nekada je potrebno udaljiti se od ljudi i događaja dovoljno daleko da bi se osjetila njihova prava vrijednost. I sada znam o kakvom se trovanju mozga zapravo radi. Ta svakodnevna plašenja, pritisci i ubjeđivanje da je nešto za mene posve nebitno odjednom zaista bitno, da me stalno neko i nešto vreba, da moram da kupim ovo ili ono ne bih li preživio. Eto, preživio sam i bez svega toga.

Ah, preživio sam i bez televizije. Rijetko lijepa stvar je to nemanje TV ekrana ispred očiju. Zamijenio sam ga knjigom. Jedna knjiga nedjeljno, ma kakva god, ma čija god, samo da je napisana jezikom koji razumijem.

Preživio sam i bez domaćih šefova i gazda. Kada se samo sjetim, moju posljednju platu u Srbiji umanjili su mi znajući da sam već otišao iz zemlje i da neću moći da se bunim, bez obzira na to što sam im rekao da pare ostaju mojoj porodici i da bi bila (ako ne grijeh) velika glupost i nepravda da se to uradi. Ali nema veze, ima smisla da se priča završi onako kakva je i bila.

Preživio sam i nepoznavanje jezika, ali toga me je već sramota. Ma koliko težak i nelogičan bio, vrijeme je da se nauči.

Preživio sam sve, a preživjeću još štošta, jer takav je život - sve se preživi, bitno je samo da se krećeš.

MINI-SAVJETNIK

Kako odabrati pravu destinaciju za odmor

PIŠE: JELENA RAČUNICA

Ako je sezona godišnjih odmora u punom jeku, ako još niste isplanirali svoj odmor i ne znate gdje biste išli, onda će vam mali savjeti koje za vas imamo sigurno dobro doći.

Ako planirate ljetovati negdje u regionu, izbor će svakako biti lakši, jer je većina nas imala priliku upoznati bivšu nam državu uzduž i poprijeko pa unaprijed znamo šta možemo očekivati. Ipak, postoji nekoliko sitnica na koje treba da obratite pažnju pri izboru.

Važno je da, prije nego što počnete istraživati, odgovorite

na veoma važna pitanja i to zajedno sa ljudima sa kojima planirate krenuti na put. Kada stavite na papir šta tačno očekujete, vrijeme je da krenete u potragu za odgovarajućim smještajem i destinacijom koja će ispuniti sve vaše uslove i pored toga se uklopiti u budžet.

Ako putujete sa klincima i sigurni ste da će cijeli odmor biti podređen njima, onda je najbolje da odaberete privatni smještaj blizu plaže u kome ćete sami moći pripremati hranu. Bilo bi poželjno da je plaža pjeskovita ili sa sitnim kamenčićima i sa, naravno, dosta plićaka. Birajte smještaj

koji nije previše odvojen od „civilizacije“ da su vam ljekari i apoteka nadohvat ruke, jer sa djecom se nikad ne zna.

PUTOVANJE U INOSTRANSTVO

Sigurno ste mnogo puta dosad čuli od ljudi kako se ne usuđuju putovati u nepoznate, strane krajeve, jer ne znaju šta ih čeka i jednostavno nemaju hrabrosti da se odvaže. Prvi put je, bez svake sumnje, najteži, a sigurni smo da bilo gdje da odete, nećete zažaliti, zato slobodno izađite iz zone komfora i otputujte, naravno, ako za to imate uslove.

Ako prvi put putujete na odmor u inostranstvo, nemojte sami tražiti smještaj, osim ako nemate dobru preporuku, već se prepustite u ruke neke provjerene agencije, koja će vam organizovati čitavo putovanje i dati vam odgovore na sva pitanja.

PUTOVANJE

Prvo i osnovno, a na šta malo ljudi računa kad su ovakva putovanja u pitanju, jeste vrijeme provedeno u putu i zato, ako imate samo sedmicu dana odmora, bilo bi pametno da birate nešto bliže zemlje i putujete avionom da ne biste previše vremena proveli truckajući se po autobusima.

JEZIČKA BARIJERA

Ovo je svakako nešto o čemu treba da razmišljate, jer ako ne stojite baš najbolje sa engleskim, onda birajte destinacije u kojima se govore jezici na kojima se znate sporazumijevati ili gdje rade naši ljudi.

PAMETNO BIRAJTE TERMIN LJETOVANJA

Ako planirate odmor u julu ili avgustu, a niste ljubitelj previsokih temperatura, onda izbjegavajte zemlje u kojima su u to vrijeme najveće vrućine. Računajte i na to da su cijene u žiži sezone nešto više.

NE BUDITE PREVIŠE AMBICIOZNI

Ako neku zemlju posjećujete prvi put, jednostavno se pomirite s činjenicom da nećete moći vidjeti baš sve što ste zacrtali. Tu se ponovo vraćamo na početak naše priče, odnosno na to šta očekujete od vašeg odmora.

PRILAGODITE ODMOR HOBIJIMA

Najbolja kombinacija je da odaberete mjesto u kome se možete baviti hobijima koje zanemarujete tokom godine zbog silnih obaveza i uurbanog života. Ako ste, na primjer, veliki obožavalac Formule 1, otputujte u Španiju ili Singapur, a ukoliko vam je bitnija istorija, onda su Grčka, Francuska ili Italija bolji izbor.

PET SAVJETA ZA LJETNA PUTOVANJA

Isplanirajte put

Ukoliko na put krećete automobilom, informišite se dobro o stanju na graničnim prelazima, lokacijama benzinskih pumpi i odmarališta. Ako ste odlučili da na odmor idete avionom, provjerite tačno vrijeme leta i obavezno se pojavite na aerodromu najmanje dva časa prije poletanja.

Izbjegavajte gotovinu

Iz bezbjednosnih razloga, ne nosite veće količine gotovine. Najbolje bi bilo da uz sebe imate samo minimalan iznos novca, a za sva ostala plaćanja, uključujući troškove prevoza, smještaja i šopinga idealne su debitne kartice, posebno one koje omogućuju beskontaktna plaćanja, poput MasterCard kartice UniCredit Bank Banja Luka.

Pobrinite se za svoje zdravlje

Prije polaska obezbijedite inostrane zdravstvene obrasce, kako biste u slučaju primanja hitne medicinske pomoći bili oslobođeni plaćanja zdravstvenu usluge. Poželjno je i da imate dodatno zdravstveno i putno osiguranje, a ukoliko putujete u neku daleku državu, provjerite da li je potrebna posebna vakcinacija.

Pripazite na valute

Razmjena novca u stranu valutu može da bude prilično konfuzna i da donese neplanirane troškove. Stoga se informišite o posljednjim kretanjima valutnih kurseva. Za preuzimanje gotovine koristite kartice velikih bankarskih grupa, koje omogućavaju podizanje novca na bankomatima u više država. Dobar primjer je pomenuta Master Card kartica UniCredit Bank Banja Luka, pomoću koje možete podizati gotovinu u domaćoj valuti bez provizije, na preko 19.000 bankomata u 16 zemalja centralne i istočne Evrope.

Informišite se o destinaciji

Koristite savremenu tehnologiju kako biste odabrali pravu lokaciju i unaprijed isplanirali svoj boravak. Platfome Booking i Airbnb su odlične za preporuke smještaja, Foursquare i TripAdvisor će vas posavjetovati šta da okusite, vidite i posjetite, dok vam Google mape neće dopustiti da se izgubite. Ipak, ostavite sebi prostora za lutanja i spontane odluke, jer su to često najzabavniji trenuci.

PREPORUKE

PIŠE: JELENA RAČUNICA

WEB SAJT

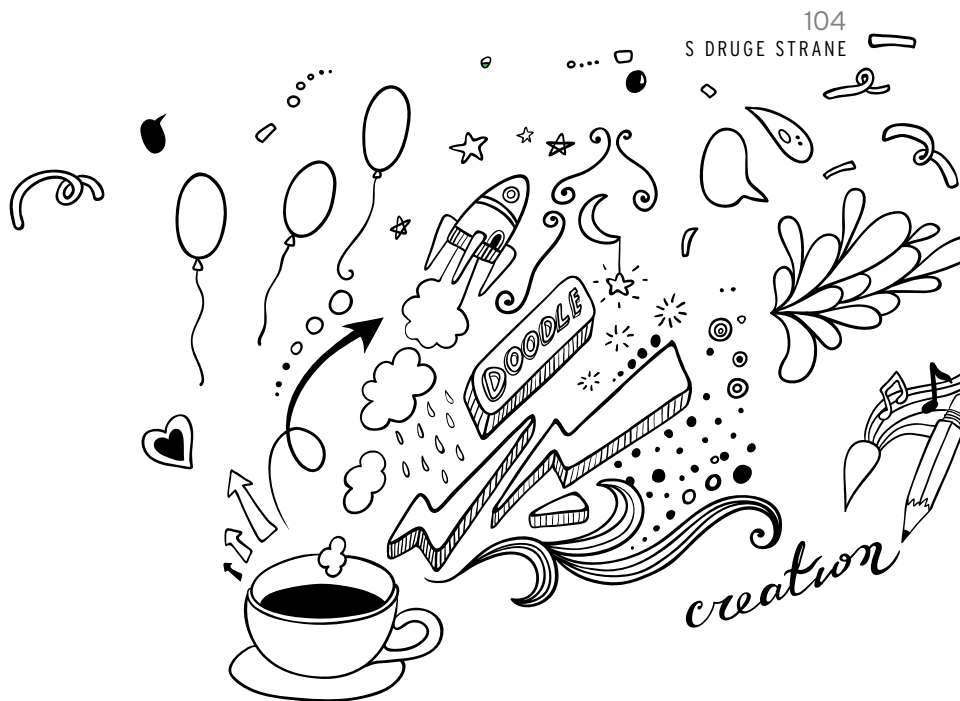
lolamagazin.com

Na prvi pogled možda će vam se činiti da je Lola još jedan u nizu sajtova ženske tematike koji se bavi kivanjem, djecom, multitaskingom i svim ostalim temama koje bi trebalo da zanimaju većinu žena, bar ako je suditi po ponudi ovakvih sajtova.

Ako zagrebete ispod površine i prelistate ovaj sajt, vrlo brzo ćete shvatiti da je Lola potpuno drugačija. Da, odmah ćete primijetiti kako se radi o profeminističkom sajtu, čiji je glavni cilj da žene edukuje, pokaže im da imaju izbor, da mogu i drugačije od onoga kako su ih učili u njihovim patrijarhalnim zajednicama, ali ćete isto zapaziti da se granica ekstremizma niti jednog trenutka ne prelazi.

Na Loli ćete pronaći jednostavno sve što bi vas moglo zanimati, od recepata i savjeta preko divnih priča i iskustava drugih žena, a tiču se roditeljstva, porođaja i posla pa sve do intervjua sa ženama koje su uspješne po svim definicijama uspjeha. Ono što Lolu definitivno odvaja od ostalih „ženskih“ sajtova je i rubrika 24/7, u kojoj se nalaze aktuelnosti i dnevno-politička zbivanja kroz prizmu ženskih prava.

Grupa mladih, uspješnih, entuzijastičnih i samosvjesnih žena odlučila je unijeti promjenu na našem medijskom nebu i prema prvim reakcijama, sigurni smo da će im uspjeti.

APLIKACIJA

One Second Everyday

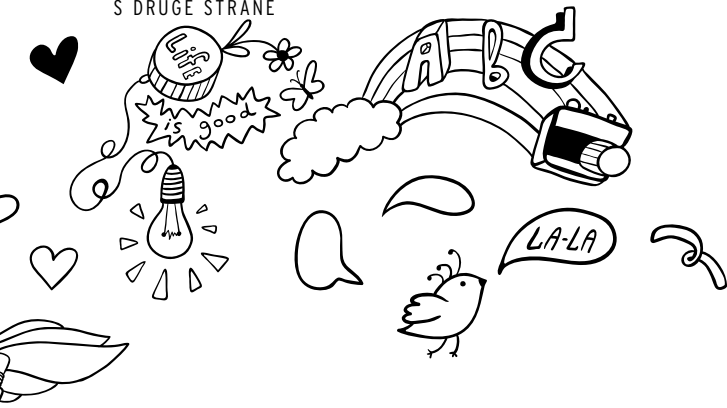
Ovo je aplikacija namijenjena svima koji su u mlađim danima uživali u pisanju dnevnika i bilježenju svega što im se desilo tokom dana. Riječ je o video-dnevniku koji spaja fotografije i kratke snimke i na neki način dokumentuje vaš životni put iz dana u dan.

Tvorac aplikacije kaže da je na njoj radio punih pet godina i za to vrijeme je snimao po jednu sekundu svog života svakog dana, što je, prema njegovim tvrdnjama, imalo prilično pozitivan uticaj na njegov život. On je odlučio da olakša posao svima koji žele upamtiti svaki dan svog života i svoju ideju je pretočio u ovu sjajnu aplikaciju koju je dosad preuzelo više od milion ljudi u 72 zemlje svijeta.

U opisu aplikacije navodi se da će vam ona u potpunosti promijeniti pogled na život i uspomene te da ćete veoma brzo shvatiti kako je jedna sekunda sasvim dovoljna da dočarate sve ono što ste proživjeli u jednom danu.

Sve što treba da uradite jeste da svakoga dana snimate video u trajanju bukvalno jednog sekunda, a aplikacija će sve snimke editovati, organizovati i sortirati u jedan video koje ćete moći pogledati mjesecima ili godinama kasnije. Sami možete prilagoditi početak i kraj svakog snimka.

Sjajno je i to što, kada skinete aplikaciju, ona automatski skenira postojeće fotografije i snimke iz vašeg telefona i prikazuje ih u početnom ekranu kalendara, hronološki poređane. Aplikacija je dostupna, kako za android tako i za iOS mobilne uređaje.

FILM

„Alisa iza ogledala“

KNJIGA

“Troje”, Džulijan Barns

Zaplet Barnsovog romana jednostavan je i star skoro koliko i književnost sama i može se svesti na ljubavni trougao koji čine dvojica “najboljih prijatelja” i žena najprije jednog, a onda i drugog od njih. Autor “Floberovog papagaja” i “Istorije svijeta u deset i po poglavlja” i u ovoj knjizi, međutim, pokazuje svoju umješnost raspolaganja opštim mjestima i klišeima, s tim što je ovog puta njegov pripovjedni interes s kulture i istorije pomjeren ka psihološkoj tematici.

“Budilnik se oglašava nježno poput klepetuše. I tako sve kreće ispočetka. Za doručkom. Nikada nije bila ovakva, izazivala me je kao da to godinama čini. Znala je tačno gdje treba da ubode. Akupunktura svađe”, kaže jedan od citata iz ovog romana.

Dakle, ako ste spremni da čujete istinu o preljubi te njenim razlozima, uzrocima i posljedicama na jedan surovo istinit način, lijepo upakovan u duhovitu formu crnog humora, onda je knjiga “Troje” pravi izbor za vas.

Nakon „Alise iz zemlje čuda“, koja nas je u potpunosti kupila sjajnim likovima, divnom pričom i nevjerovatnom fotografijom, na red je došao i drugi dio priče o neustrašivoj Alisi iz knjiga Luisa Karola - „Alisa iza ogledala“.

Ako ste očekivali Bartonovsku priču, onda ćete se možda malo razočarati, jer ovaj film dolazi iz Diznijeve radionice, ali sigurni smo da će se svidjeti i ljubiteljima Tima Bartona. Alisa (Mija Vašikovska) se ovoga puta vraća u čudljivi svijet Podzemlje da bi spasila Ludog Šeširdžiju kojeg je još jednom maestralno dočarao Džoni Dep i to pomoću čarobnog ogledala.

Da bi u potpunosti uspjela u svojoj namjeri, Alisa putuje kroz vrijeme i suočava se sa samim Vremenom za koga se vjerovalo da ga niko ne može pobijediti i zaustaviti, a glumi ga Saša Baron Koen, poznat po liku Borata. Interesantno je da Vrijeme, kao i njegovi pomoćnici, precizne sekunde i minute u filmu pričaju oštrim njemačkim akcentom, ne bi li se još jednom ukazalo na neprevaziđene stereotipe o Nijemcima, ali ovoga puta to nećemo uzeti za zlo, jer je film zaista vrijedan svake pažnje.

Alisa će se susretati sa svim svojim prijateljima i neprijateljima u različitim trenucima njihovog života iz zemlje čuda pa će tako otkriti zašto je Crvena kraljica postala zla i, reklo bi se, na teži način shvatiti kako se vrijeme zaista ne može pobijediti, kako se prošlost ne može promijeniti i da prošlost možemo okrenuti u svoju korist samo ako iz nje učimo.

MUZIKA

DEMOFEST

PRAZNIK ZA UŠI UZ 200 MUZIČARA

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Kada se prije devet godina u javnosti pojavila informacija da tada novoosnovani banjalučki festival poziva sve ex-Yu demo bendove da pošalju svoje numere, kako bi se kroz nekoliko mjeseci samo oni odabrani, najbolji među njima, takmičili na tvrđavi Kastel, niko nije mogao pretpostaviti da je grad na obalama Vrbasa dobio vrhunsku muzičku manifestaciju, po kojoj će mlađe generacije zapravo identifikovati Banjaluku. Naravno, pored neizbježnih ćevapa i one slavne legende da na jednog muškarca dolazi sedam djevojaka.

Nedvosmisleno, riječ je o festivalu pod nazivom Demofest, koji je sve lokalne skeptike učutkao još te 2008, prve festivalske godine, kada je, pored demo bendova, doveo među zidine Kastela slavna regionalna muzička imena, među kojima su tada bili Damir Urban, Darko Rundek, Vlatko Stefanovski i mnogi drugi. Da se radi o zaista ozbiljnoj priči, pokazivala su i jednako poznata lica koja su te godine sjedila i u žiriju, kao što su Rambo Amadeus ili Dušan Kojić Koja. Na sve navedeno, ulaz je bio besplatan, što je bio svojevrsni presedan kada su ovakva dešavanja u pitanju.

ISTINSKI REGIONALNI FESTIVAL DEMO BENDOVA

Ipak, polovinom tog prvog izdanja festivala, nevideno nevrjeme „potkačilo“ je Banjaluku, a s obzirom na to da je bila sredina jula - bilo je i potpuno neočekivano za to doba godine. To je barem mislila publika. Nakon što su

Nakon tog devetodnevno muzičkog maratona, fantastične organizacije i brižljivo odabranih programskih sadržaja, svima je bilo jasno da su obližnji regionalni centri, kao što su Beograd i Zagreb, dobili dostojnog konkurenta. Demofest je konkurenciju odmah u startu ostavio iza sebe i postao jedini istinski regionalni festival demo bendova, bilo da se radi o broju prijavljenih grupa, nagradama od kojih neafirmisanim muzičarima zastaje dah i jednakim uslovima za sve muzičare, ili da se radi o revijalnim učesnicima ili takmičarskim bendovima.

Godine su prolazile, a Demofest je postajao sve snažniji, pa je line up festivala proširen i za internacionalne izvođače, kao što su „Guano Apes“, „Kosheen“, Gentleman, „Stereo MCs“, Kelis, „Fun Lovin’ Criminals“ i mnogi drugi, na čemu festival može zahvaliti podršci, prije svega, lokalnih kompanija, među kojima je i m:tel, kao najbolji prijatelj Demofesta još od njegovog prvog izdanja.

prve kapi dodirnule glave posjetilaca, iznenada su se u rukama publike našli maleni paketići, koji su se brzinom munje širili među okupljenima, a namrgođena lica zbog „namrgođenog“ vremena, ubrzo su zamijenili radost i oduševljenje. Sadržaj plastičnih paketića činile su sada već slavne Demofest kabanice, kasnije u šali nazvane i „Demofest survival kit“. Koncert Damira Urbana tako je bio ispraćen „uniformisano“, a sam pjevač nije krio oduševljenje, pa se danas i sam rado prisjeća nestvarne atmosfere sa tog nastupa.

Ipak, nevrjeme, ne samo da nije posustajalo, već je postalo toliko nezgodno za održavanje koncerata da je odlučeno da se napravi jedan dan pauze. O kakvoj nevjerovatnoj organizaciji je riječ, plastično ilustruje i činjenica da je kompletna bina sa pratećim ozvučenjem, rasvjetom i čime sve ne, nakon nekoliko dana upotrebe sa te iste tvrđave za rekordna 24 sata preseljena u dvoranu, gdje je Demofest nastavljen, baš kao da se ništa nije ni dogodilo.

DEVETA GODINA ZA KORAK NAPRIJED

S obzirom na to da Demofest ne priznaje nivo osrednjosti, devetim izdanjem festivala napravljen je još jedan korak

naprijed kada je u pitanju, kako glavni tako i prateći program.

Tako će prvog dana festivala, u četvrtak, 21. jula, u ulozi headliner-a okupljeni moći da vide i čuju britanske majstore vrhunske crossover muzike, a riječ je o bendu „Dub Pistols“. Ova energična ekipa kombinuje brojne pravce, među kojima su rock, reggae, ska, zatim dub, drum'n'bass i mnogi drugi, pa će tako svim posjetiocima tvrđave Kastel priuštiti audio-iskustvo koje se rijetko može negdje čuti, posebno kada su u pitanju koncerti. Na listi prvog dana su i punk rock majstori „Hladno pivo“ iz Hrvatske, koje ne treba posebno predstavljati, jer je sasvim izvjesno da će miljenici banjalučke publike ponovo napraviti svirku dostojnu njihovog statusa na regionalnoj muzičkoj sceni. Pored ovih iskusnih bendova, na bini Demofesta će se ponovo naći i bend S.K.A. iz Srbije, koji je odlukom stručnog žirija završio na trećem mjestu prošlogodišnjeg izdanja festivala. Ne treba zaboraviti da su tu i demo bendovi, pa će publika slušati i takmičarske sastave koji će zasvirati tokom prve polufinalne večeri i svojim umijećem pokušati da se izbore za ponovni nastup - u finalu Demofesta.

Naredno veče donosi jedan od najiščekivanijih koncerata na devetom Demofestu, a u pitanju je onaj benda „The Sisters of Mercy“, istinskih legendi i veterana svjetske rock scene, koji takođe dolaze iz Velike Britanije. Njima će društvo iste noći praviti grupa „Kolja i Grobovlasnici“, predvođena proslavljenim rediteljem, scenaristom i glumcem - Nikolom Koljom Pejakovićem. Zanimljivo je spomenuti i to da će premijerni nastup u rodnom gradu Kolja imati upravo na Demofestu, u petak, 22. jula. Iste večeri, posjetioci će slušati i vicešampione prošlogodišnjeg Demofesta, sastav „Rezerve“ iz Hrvatske, te drugu grupu polufinalista takmičarskog programa festivala.

Završno veče banjalučkog festivala biće pretežno u znaku izuzetne pop rock muzike, za koju će biti zaduženi momci iz popularnog švedskog benda „Mando Diao“, vlasnici brojnih hitova kojima mogu zahvaliti za slavu širom svijeta. Treća noć donosi i nastup grupe „Bombaj štampa“, čiji je frontmen dobro znani Branko Đurić Đuro, jedan od „nadrealista“ i dokazani bh. glumac. Na Demofest se nakon šest godina vraća bend ZAA, koji je osvojio treće mjesto na drugom izdanju Demofesta, a u revijalnom programu će svoj album

prvenac predstaviti grupa „Nord“, aktuelni pobjednik banjalučkog festivala demo bendova.

Ovogodišnji Demofest donosi još jednu novost, a to je naplaćivanje ulaza. Ipak, organizatori ponovo nude priliku svim ljubiteljima dobre muzike da potpuno besplatno uživaju u svirkama demo bendova i omiljenih revijalaca, jer će se ulaznica po cijeni od 5 KM plaćati tek od 21.30 časova. Iz Demofesta navode da je besplatan ulaz do tog perioda zapravo poklon svima onima koji dođu da podrže one kojima je to najpotrebnije - demo bendove.

OMAŽ MUZIČKIM LEGENDAMA

Organizatori festivala su i ove godine pripremili interesantne prateće sadržaje, koji će biti realizovani u dnevnom terminu u prostorijama Doma omladine, pa će tako svi zainteresovani moći da pogledaju dvije rock izložbe. Među njima je postavka raznih memorabilija ex-Yu muzičara pod imenom „Rok muzej“, pa će festival koji stvara muzičku budućnost biti otvoren jedinstvenim putovanjem u njenu prošlost, a tu je i izložba fotografija „Total Experience“, koja će ponuditi efektan odgovor na pitanje kako izgleda cjelokupna atmosfera muzičkog nastupa, ali predstavljena samo jednim kadrom.

Demofest donosi i ostvarenja iz područja sedme umjetnosti, a ovoga puta su to muzički dokumentarni filmovi „Vlada“ o poznatom muzičaru i „vječitom dječaku“ Vladi Divljanu, zatim „Jadranka“ o slavnoj kantautorki Jadranci Stojaković, kao i „Sloboda ili ništa“ o bendu „Partibrejkers“.

U sklopu pratećeg programa biće upriličena i promocija prvog albuma već spomenutog benda „Nord“, zatim multimedijalna radionica „Gdje svirati u regionu?“, namijenjena prvenstveno muzičarima, a Demofest će svakog dana posjetiocima ponuditi priliku da se u okviru dnevnog programa i sami probaju u ulozi muzičara u sklopu radionice udaraljki.

Nakon svega pobrojanog, nije teško zaključiti da i ove godine Banjaluku očekuju tri vrela muzička dana, za koja će biti zaduženo 45 bendova Demofesta sa oko 200 muzičara.

Vidimo se na muzičkom prazniku i jedinom vikendu koji traje tri dana!

NEKTAR

VAN PREDSTAVLJA

**DEMO
FEST**

POWERED BY

m:tel

21.07.
DUB PISTOLS
HLADNO PIVO

22.07.
SISTERS OF MERCY
KOLJA I GROBOVLASNICI

23.07.
MANDO DIAO
BOMBAJ ŠTAMPA, ZAA
BANJA LUKA • TVRĐAVA KASTEL

DNEVNI PROGRAM

21.07.

IZLOŽBA MUZIČKIH EKSPONATA
„ROK MUZEJ“

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA
„TOTAL EXPERIENCE“

RADIONICA UDARALJKI
PROJEKCIJA FILMA „JADRANKA“

22.07.

RADIONICA
„GDJE SVIRATI U REGIONU?“

PROJEKCIJA FILMA
„SLOBODA ILI NIŠTA“

23.07.

PROMOCIJA ALBUMA
GRUPE NORD

PROJEKCIJA FILMA „VLADA“

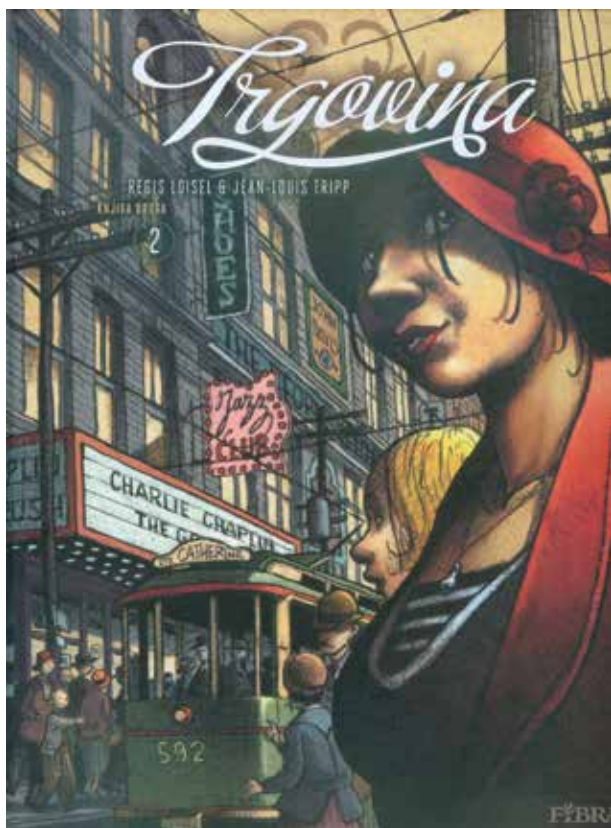
BANJALUKA • DOM OMLADINE

DEMOfEST.ORG

STRIP

LJEPOTA SVAKODNEVICE

PIŠE: RAJKO RADOVANOVIĆ

Eto, to je, najkraće i najpreciznije, i priča stripa „Trgovina“ Režisa Loazela i Žana Luja Tripa, ali i priča o tom stripu. Obični ljudi, takozvane obične, male stvari, tegobnost svakodnevice, ali i radost života, eto, o tome se u njemu radi. I zašto li je tako uzbudljivo, zašto li je tako dobro?

Kao i u svim ostalim umjetnostima, većina onog što se nudi ljubiteljima je tek prosjek ili ispod njega, a samo mali dio su vrhunska djela, koja kao takva mogu, ne samo ovom životu da daju dodatni smisao nego i da ga promijene. Nabolje, naravno. Dobar dio tih vrhunskih djela je vrhunac onog što dotadašnji razvoj medija nudi, to jest klasično djelo, od „Stiva Kenjona“, „Princa Valijanta“ pa sve do „Džeremaje“ i „Bluberija“. Mnogo rjeđe, među tim vrhunskim djelima pojavi se poneko djelo koje je izvan svega onog što se u mediju radi, što je drugačije i skrajnuto, koje donosi nešto i što ne možete da poredite ni sa čim. Ni u mediju ni u drugim medijima. Takvi su „Mali Nemo“, „Krejzi Ket“, „Ljubav i rakete“, „Opskurni gradovi“, neki stripovi Huga Prata, Enkija Bilala ili Krisa Vera. A neki su, opet, između ta dva pola. „Trgovina“ je odličan primjer takvog stripa.

S jedne strane, priča o francuskim doseljenicima iz jednog malog kanadskog sela nekoliko godina poslije Prvog

svjetskog rata slijedi klasičnu naraciju, postavku table i tretman likova. Sa druge, ovoliko pažnje posvetiti nečamu naoko banalnom, sa prividnim odsustvom svođenja stvarnosti na ono zanimljivo ili avanturistično, tretiranje znanja i neznanja, odnosa sela i grada, žena i muškaraca, starih i mladih, odnos prema zaostalim ljudima, seksualnim, socijalnim i raznim drugim predrasudama, nije nešto što smo često vidali u stripu.

Zaista je uzbudljivo vidjeti kako dva majstora grade bogatu, dinamičnu priču o stvarnim ljudima, o stvarnim problemima. Autori u predgovoru trećeg albuma „Muškarci“ kažu da su planirali priču u tri nastavka i da u tom trenutku misle da će šest biti dovoljno. Na kraju je to bilo devet albuma. „Sa mnogo zadovoljstva prionuli smo na pisanje prvog toma - 'Mari'. Kako je priča napredovala, likovi su se širili, popunjavali. Željeli smo ih pratiti dok prolaze putevima koji se ukrštaju u selu u kojem žive, slijediti njihov ritam. Ritam godišnjih doba i života koji se odvija“, rekao je Loazel. Ipak, ne samo da autori nisu razmišljali da će da naprave ovoliko albuma, nego su i uživali dok su radili. To razvijanje priča usput, to uživanje u stvaranju se osjeti. A to se prenosi na čitaoca.

Dva autora različitih senzibiliteta, od kojih jedan, Loazel, voli da započne i postavi priču, a Trip da je završi. „Kao kad bi Spielberg i Romer zajedno napravili film“, kaže Trip („Le Monde“, 14.10.2014). Da, može biti, ali kaže u istom tekstu Loazel da im je uzor bio - Frenk Kapra!

~~~~~  
ZANIMLJIV JE PODATAK I OGROMAN
USPJEH STRIPA. U FRANCUSKOJ SU
ALBUM PRODAVALI PO TOMU IZMEĐU
100.000 I 120.000 PRIMJERAKA I TO
ODLIČNO GOVORI, NE SAMO O UKUSU
PUBLIKE NEGO I O TOME ŠTA MAJSTORI
MOGU DA URADE.

~~~~~  
Najzad, biranim riječima može da se pohvali ovo - kao, uostalom, i sva „Fibrina“ izdanja. Prvorazredni izdavač, vrhunski birane naslove objavljuje u isto tako vrhunski štampanim i opremljenim izdanjima. Nametnut je standard koji drugi oponašaju, nažalost, često mnogo manje uspješno. Ali, svejedno, nakon „Fibre“ ništa više u izdavanju stripova u eks-Yu nije isto.

Zašto je, dakle, toliko dobro? Zato što su Loazel i Trip ljudi koji ponešto znaju o ljudima i životu, ali i o pripovijedanju i crtanju. Još preciznije, ljudi su to koji vole i ljude, i život, i pripovijedanje i crtanje. I to se u ovih devet albuma i te kako vidi.

life's good
when you
play more

LG G5

Qualcomm
snapdragon

 LG
Life's Good

Za više informacija o aktivaciji garancije na:
consumer.huawei.com/minisite/ba/p9/vipservice

PONOVO POMJERAMO GRANICE
FOTOGRAFISANJA

MAKE IT POSSIBLE

HUAWEI P9

KREIRAN U SARADNJI SA

SAMSUNG

Galaxy S7 edge | S7

Razmisli šta sve telefon može.